

Wiadomości **Uniwersyteckie**

36 | Nauka i ludzie

Strategia HR Excellence in Research jest procesem. Rozmowa z prof. dr. hab. Wiesławem Gruszeckim – prorektorem ds. nauki i współpracy międzynarodowej UMCS

38 | Nauka i ludzie

O mediach i dziennikarstwie jakościowym. Rozmowa z prof. dr. hab. Iwoną Hofman – dyrektorką Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach UMCS

50 | Nauka i ludzie

Pilotażowy przejazd „Poznaj Gospodarczy Lublin”

Fot. Bartosz Proll

Wizyta ekspertów oceniających wdrażanie Strategii HR Excellence in Research na UMCS, 17 marca 2023 r.

Fot. Bartosz Proll

Otwarcie filii Uniwersytetu Dziecięcego UMCS we Włodawie, 22 marca 2023 r.

Spis treści

WYDARZENIA

- 4** | Z życia Uczelni
- 21** | Nasze sukcesy
- 23** | Na wydziałach

NAUKA I LUDZIE

- 33** | Uniwersytet na polu lawy – kształcenie wyższe w Islandii
- 36** | Strategia HR Excellence in Research jest procesem. Rozmowa z prof. dr. hab. Wiesławem Gruszeckim – prorektorem ds. nauki i współpracy międzynarodowej UMCS
- 38** | O mediach i dziennikarstwie jakościowym. Rozmowa z prof. dr hab. Iwoną Hofman – dyrektorką Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach UMCS
- 42** | Czy wszystkie równania da się rozwiązać? Rozmowa z dr. Jackiem Krzaczkowskim z Katedry Systemów Inteligentnych UMCS
- 44** | Promujemy wiedzę o sztucznej inteligencji. Rozmowa z dr. Kamilem Filipkiem – dyrektorem Centrum Sztucznej Inteligencji i Modelowania Komputerowego UMCS
- 48** | Zasoby neuro różnorodności a kapitał spektrum autyzmu. Okiem eksperta
- 50** | Pilotażowy przejazd „Poznaj Gospodarczy Lublin”
- 54** | Co w magazynie „piszcz”, czyli o archeologicznych zbiorach z badań dawnego Lublina ponownie odkrywanych
- 57** | Socjoterapia w resocjalizacji penitencjarnej. Rozmowa z przedstawicielkami Koła Naukowego Twórczych Pedagogów Resocjalizujących UMCS

WYDARZENIA NAUKOWE

- 60** | „Na gockiej ścieżce” – pierwsza międzynarodowa konferencja w kraju ogarniętym wojną
- 63** | Wykład otwarty prof. Ēriksa Jēkabsonsa z Uniwersytetu Łotewskiego w Rydze
- 64** | Konferencja „Innowacje w komunikacji z czytelnikami/ użytkownikami. Trendy – narzędzia – wdrożenia”
- 65** | I Otwarte Posiedzenie Zarządu Krajowej Reprezentacji Doktorantów
- 66** | Wizyta przedstawicieli PECSRL
- 67** | Ster na STEAM w Instytucie Pedagogiki
- 68** | Tydzień Pracy Socjalnej

- 70** | Wizyta ekspertów oceniających wdrażanie Strategii HR Excellence in Research na UMCS
- 70** | Seminarium „Komunikacja w resocjalizacji”

SPRAWY STUDENCKIE

- 71** | Jubileuszowa edycja Środowiskowego Konkursu Krasomówczego
- 72** | Dzień Liczby Pi
- 73** | Młodzi Odkrywczy
- 74** | Konferencja Check IT
- 75** | Drzwi Otwarte Wydziału Historii i Archeologii
- 75** | Finał VII Olimpiady Wiedzy o Bezpieczeństwie i Obronności
- 76** | VIII Konkurs Językowy „Faces of America”
- 77** | Popularyzacja wiedzy o cyberbezpieczeństwie
- 78** | Dzień Świętego Patryka
- 79** | Konferencja poświęcona Grupie Wyszehradzkiej
- 79** | Ostatni wykład z cyklu „Wszechświat znany i nieznan”
- 80** | Spotkanie uczniów z wykładowcami i studentami UMCS
- 80** | Olimpiada „Warto wiedzieć więcej o ubezpieczeniach społecznych”
- 81** | Memoriał Urszuli Marciniak – wielki finał

KARTKA Z KALENDARZA

- 82** | Wspomnienie o prof. dr. hab. Dariuszu Mączce (1933–2023)
- 83** | Krystyna Cempel (1930–2023)
- 84** | Jubileusz Centrum Nauczania i Certyfikacji Języków Obcych
- 86** | Jubileusz 40-lecia pracy naukowej dr hab. Anny Łosowskiej

W ŚWIECIE KSIĄŻEK

- 88** | Humor w „czasach zarazy”
- 89** | Edycja źródłowa najstarszych zapisów sądowych z obszaru ziemi chełmskiej w średniowieczu
- 90** | Kolejny tom z serii „Conrad: Eastern and Western Perspectives”

ŻYCIE KULTURALNE

- 91** | Wystawy (PAR)ALAKSA w Zagrzebiu
- 92** | Powstańców lat sygnały. Lubelszczyzna – Ziemia Włodawska
- 93** | Wystawa „Polskie kalendarze XIX-wieczne w zbiorach Biblioteki Głównej UMCS”
- 94** | Młodzi przejmują Lublin – gala otwarcia Europejskiej Stolicy Młodzieży 2023

Wydawca: Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

PL ISSN 1233-216X

Adres redakcji: pl. Marii Curie-Skłodowskiej 5, p. 1606, 20-031 Lublin, tel. 81 537 54 19

e-mail: wiadomosci@mail.umcs.pl

www.wiadomosci.umcs.pl

Urszula Lewartowicz, Julia Maj, Monika Mielko-Remiszewska, Anna Obara-Pawłowska, Anna Pastuszka, Tomasz Poślada, Michał Zembrzycki

Projekt graficzny i skład: Studio DTP Academicon, dtp@academicon.pl, <https://dtp.academicon.pl/>

Druk: Standruk

Nakład: 450 egzemplarzy

Okładka: Otwarcie pracowni radiowo-telewizyjnej, fot. Bartosz Proll

Redakcja: Aneta Adamska, Magdalena Cichoćka (p.o. redaktor naczelny), Magdalena Wołoszyn, Klaudia Ołender, Bartosz Proll (fotograf), Katarzyna Skątecka

Współpracownicy: Krzysztof Bartnik, Agata Dzyr, Sara Filipiak, Monika Gabryś-Stawińska, Agnieszka Gryglicka, Urszula Jackowska, Teresa Klimowicz, Andrzej Kokowski, Ihor Kolisnichenko, Eliza Komierzyńska-Orlińska, Marta Kostrzewa, Monika Lenarciak,

Redakcja zastrzega sobie prawo do skracania i korekty nadesłanych tekstów. Ma również prawo do wyboru tekstów do publikacji.

Nowa filia Uniwersytetu Dziecięcego UMCS

„**W**iedza to wolność” – takie motto już od 11 lat przyświeca Uniwersytetowi Dziecięcemu UMCS. 22 marca przekonali się o tym uczniowie klas 1–3 z dwóch szkół podstawowych we Włodawie. W przestrzeni sali widowiskowej Włodawskiego Domu Kultury, w obecności burmistrza Miasta Włodawa Wiesława Muszyńskiego, rektora UMCS prof. dr. hab. Radosława Dobrowolskiego oraz prorektor ds. studentów i jakości kształcenia prof. dr. hab. Doroty Kołodyńskiej, ponad 400 dzieci przyjęło ślubowanie, dołączając tym samym do społeczności akademickiej Uniwersytetu Dziecięcego UMCS.

Na wstępie burmistrz Wiesław Muszyński podziękował za dotychczasową znakomitą współpracę z Uczelnią. Podkreślił, że powstanie włodawskiej filii UD jest

kolejną wspólną i wymierną inicjatywą: *To dla nas bardzo duże wydarzenie, ponieważ tego typu jednostki jeszcze nie mieliśmy w historii naszego miasta. (...) Od dzisiaj najmłodszy mieszkańcy Włodawy będą także studentami Uniwersytetu Dziecięcego UMCS.* Włodarz zwrócił się też bezpośrednio do uczniów: *Drogi dzieci, filia ta powstała właśnie dla Was, żebyście już dzisiaj mogły poczuć magię uczelni i wykładów. Bądźcie dumne z tego, że zostaniecie studentami UMCS!*

Rektor prof. Radosław Dobrowolski przywitał uczniów, wprowadzając ich w program wydarzenia: *Dzisiaj przed Wami immatrykulacja, czyli przyjęcie w poczet studentów. Za chwilę złożycie ślubowanie, które zwiąże Was z naszą Uczelnią. Życzę Wam, abyście tak licznie, jak dzisiaj wypełniliście tę salę, uczestniczyli we wszystkich*

Fot. Bartosz Proń

zajęciach w ramach Uniwersytetu Dziecięcego, bo gwarantuję, że są one wyjątkowe i rozwijają zainteresowania.

Na koniec Rektor zachęcił i zaprosił dzieci do kontynuowania kariery naukowej na UMCS: *Mam nadzieję, że od dzisiaj będziecie z każdym dniem coraz bardziej interesować się nauką, zgłębiać wiedzę i rozwijać swoje pasje po to, żeby najpierw skończyć z jak najlepszymi ocenami szkołę podstawową, następnie wybrać jedno z liceów, które funkcjonują we Włodawie lub regionie, i wreszcie, po tej naukowej wędrówce, trafić na największy i najlepszy we wschodniej Polsce Uniwersytet – imienia Marii Curie-Skłodowskiej.*

Następnie uczniowie złożyli ślubowanie pod okiem prof. Doroty Kołodyńskiej, która pogratulowała świeżo pasowanym studentom i dodała: *Za chwilę wystuchacie niezwykle wykładu i obejrzyjecie wspaniałe eksperymenty. Dzięki temu będziecie mogli przekonać się, czy naprawdę chcecie studiować, zdobywać wiedzę i zadawać pytania.*

W związku z tym, iż patronka Uczelni jest najlepszym przykładem, że warto się uczyć, wykład inauguracyjny w nowej filii nosił tytuł: *Największa czarodziejka świata*. Anna Bukowska, kierowniczka Uniwersytetu Dziecięcego zabrała małych studentów do krainy nauki, ale z odrobiną magii. Dzieci z entuzjazmem uczestniczyły w oryginalnych eksperymentach, podczas których w praktyczny i zabawny sposób mogły przyswoić zagadnienia z zakresu chemii i fizyki. W organizację zajęć zaangażowana była także Edyta Tylega z zespołu UD UMCS. To nie ostatnie aktywności przygotowane dla małych włodawian w tym roku akademickim. W czerwcu planowany jest kolejny wykład.

Włodawska filia jest ósmym „oddziałem” UD UMCS. Przez minione lata tysiące dotychczasowych studentów poznawało tajemnice Wszechświata i mogło przekonać się, że warto zdobywać wiedzę. Program UD przygotowywany jest tak, aby przybliżył dzieciom zagadnienia z wielu dziedzin nauki i kultury, rozwijał ich wrodzoną ciekawość oraz inspirował do poznawania i kształtowania własnych zainteresowań, zdolności i talentów. Zajęcia są prowadzone przez nauczycieli akademickich i pasjonatów różnych dziedzin, w formie wykładów, warsztatów i innych działań popularyzujących naukę.

Miłym akcentem wizyty we Włodawie było także zaproszenie Rektora UMCS do wygłoszenia wykładu dla słuchaczy Uniwersytetu Trzeciego Wieku. Prof. Rado-

Fot. Barbisz Proń

Fot. Barbisz Proń

sław Dobrowolski opowiedział o geologicznej historii Lubelszczyzny, co spotkało się z dużym zainteresowaniem włodawian.

Intensyfikacja działań z Gminą Miejską Włodawa jest pokłosiem podpisanej w ubiegłym roku umowy o współpracy, dzięki której realizujemy szerokie działania z zakresu: wzmocnienia potencjału kulturalnego Włodawy i UMCS, badań dotyczących wpływu „klimatu pogranicza” oraz wielokulturowości na mieszkańców regionu, wspólnych inicjatyw w ramach Centrum Badań nad Historią Regionalną i Lokalną UMCS, Programu Szkół Partnerskich UMCS oraz Uniwersytetu Dziecięcego czy Uniwersytetu Trzeciego Wieku.

Katarzyna Skatecka

Otwarcie pracowni radiowo-telewizyjnej na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa

—

O nowe przestrzenie wzbogacili się studenci i pracownicy Wydziału Politologii i Dziennikarstwa. 17 marca odbyło się tam uroczyste otwarcie pracowni radiowo-telewizyjnej. Dzięki zajęciom w niej prowadzonym studenci będą mogli w praktyczny sposób uczyć się dziennikarskiego rzemiosła i zdobywać pierwsze doświadczenia zawodowe.

Uroczystego przecięcia wstęgi dokonali: dr hab. Zbigniew Pastuszek, prof. UMCS, prorektor ds. rozwoju i współpracy z gospodarką; Grażyna Elżbieta Fiok, kanclerz UMCS; prof. dr hab. Iwona Hofman, dyrektor Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach; dr hab. Wojciech Ziętara, prof. UMCS, dziekan Wydziału Politologii i Dziennikarstwa oraz prof. szt. film. Natasza

Fot. Barbara Proń

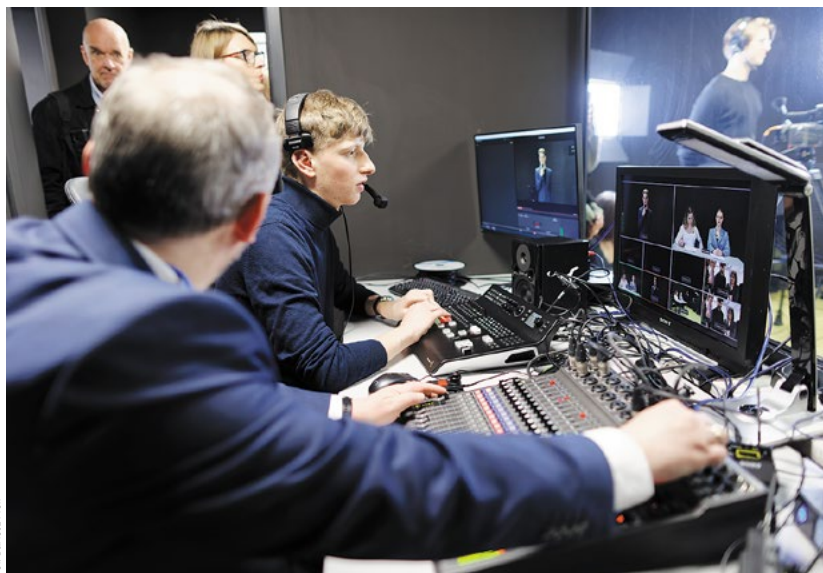
Ziółkowska-Kurczuk. Następnie dr hab. Zbigniew Pastuszak, prof. UMCS zwrócił się do studentów, podkreślając znaczenie i rolę profesji dziennikarza: *Praca dziennikarza ma to do siebie, że trzeba dbać o prawdę. Bycie dziennikarzem opiera się na przekazywaniu informacji bez własnych interpretacji (ewentualnie zaznaczając, kiedy fakty są faktami, a kiedy interpretacjami). Życzę Wam, żeby w tej pracowni zawsze odbywały się rozmowy o prawdzie.*

Kanclerz UMCS Grażyna Elżbieta Fiok dodała, że nowo otwarta pracownia radiowo-telewizyjna stanowi swojego rodzaju zwieńczenie inwestycji w Kampusie Zachodnim: *Przestrzeń ta jest szczególnie ważna dla studentów, ponieważ będą mogli samodzielnie, bez żadnego skrępowania realizować tu swoje marzenia i pasje.*

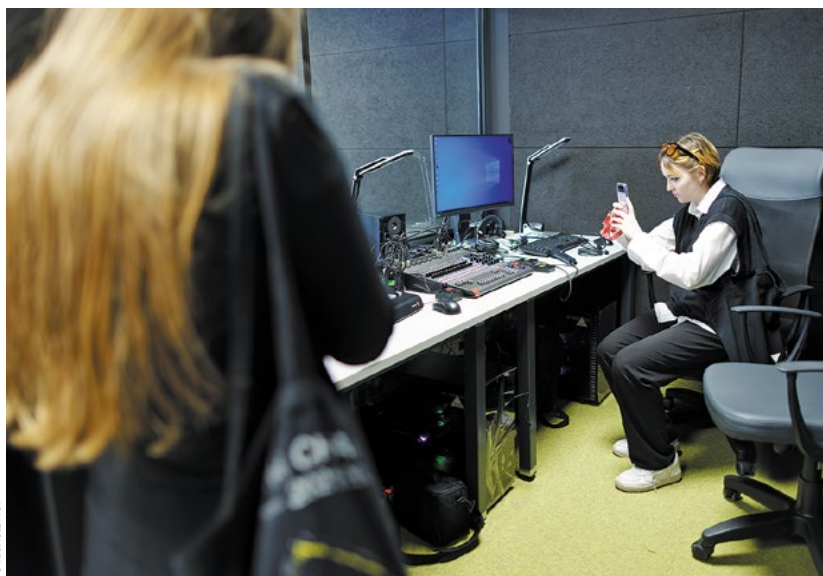
Prof. dr hab. Iwona Hofman, dyrektor INoKSiM podkreśliła, że nowa pracownia stanowi zaplecze dla dydaktyki i rozwoju badań: *Zamierzamy tu realizować wszystkie zajęcia warsztatowe związane z produkcją medialną, dziennikarstwem i komunikacją. Miejsce to daje też pewien potencjał współpracy z otoczeniem zewnętrznym, a mianowicie możliwość organizacji szkoleń z zakresu wystąpień publicznych czy autopromocji. Zaplecze, kamery mobilne z osprzętem reporterskim, stoły mikserskie i dźwiękowe – to wszystko pozwala na realizację każdego etapu produkcji. Postęp technologiczny, rozwój instytutu i wiele innych czynników doprowadziły do dnia, w którym możemy zaoferować najlepsze metody kształcenia, świetnych ekspertów i naukowców na potrzeby naszych studentów, Uczelni, miasta i regionu.*

Dr hab. Wojciech Ziętara, prof. UMCS, dziekan WPiD podziękował prof. Nataszy Ziółkowskiej-Kurczuk i red. Krzysztofowi Kotowi za ich wkład w powstanie studia oraz konsultacje merytoryczne podczas tworzenia specyfikacji zakupionego sprzętu. Dodał, że pracownia zostanie udostępniona pracownikom i studentom kierunków medjoznawczych, dziennikarstwa i komunikacji społecznej, produkcji medialnej, public relations i zarządzania informacją oraz nowych mediów.

W skład pracowni wchodzi studio telewizyjno-radio, reżyserka telewizyjno-dźwiękowa (przygotowana do realizacji profesjonalnych nagrań), sala komputerowa połączona z projekcyjną oraz zaplecze magazynowe. Wyposażenie obejmuje również nowoczesny sprzęt filmowy, telewizyjny, dźwiękowy oraz oświetleniowy. W przyszłości znajdzie się tam także pracownia komputerowa i montażowa.

Fot. Bartosz Proń

Fot. Bartosz Proń

Po części oficjalnej odbyły się warsztaty dziennikarskie pn. „Jak (nie) występować przed kamerą”. Zaprezentowano też projekcje audiowizualne studentów produkcji medialnej. W organizację spotkania włączyli się członkowie Koła Naukowego Medialno-Popkulturowego „Produktywni” oraz Studenckiego Koła Dziennikarskiego.

Magdalena Wołoszyn

Rozszerzamy współpracę z Głównym Urzędem Statystycznym

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej zawarł porozumienie partnerskie o wieloletniej współpracy z Głównym Urzędem Statystycznym oraz Urzędami Statystycznymi z siedzibą w Lublinie i Rzeszowie. Celem podpisanej umowy jest wieloaspektowa kooperacja w zakresie wymiany informacji, podejmowania wspólnych projektów naukowo-badawczych i opracowań analityczno-statystycznych oraz organizacji wydarzeń.

16 marca w Sali Senatu odbyło się spotkanie rektora UMCS prof. dr. hab. Radosława Dobrowolskiego; prorektora ds. rozwoju i współpracy z gospodarką dr. hab. Zbigniewa Pastuszaka, prof. UMCS; dyrektora Instytutu Ekonomii i Finansów dr. hab. Jolanty Szolno-Koguc, prof. UMCS oraz kierownika Katedry Polityki Gospodarczej i Regionalnej prof. dr. hab. Andrzeja Mischuka z prezesem Głównego Urzędu Statystycznego dr. Dominikiem Rozkrutem, dyrektorem Urzędu Statystycznego w Lublinie dr. Krzysztofem Markowskim oraz dyrektorem Urzędu Statystycznego w Rzeszowie dr. hab. Markiem Cierpiąłem-Wolanem.

Gospodarz miejsca, prof. Radosław Dobrowolski, podkreślił, że to kolejna umowa wpisująca się w strategię naszej Uczelni, którą zawieramy z organami administracji publicznej: *To, że w murach naszego Uniwersytetu gości prezes GUS, wspierany przez dwóch dyrektorów wojewódzkich urzędów statystycznych, świadczy, jaką rangę ma dzisiejsze spotkanie oraz*

jak duże nadzieje i plany wszyscy wiążemy z tą współpracą – zarówno w sferze naukowo-badawczej, jak i dydaktycznej.

Z kolei prezes GUS dr Dominik Rozkrut zaznaczył, że *misją Głównego Urzędu Statystycznego jest informowanie społeczeństwa o kluczowych zagadnieniach, istotnych dla jego funkcjonowania i rozwoju. Nie widzimy możliwości, by tę wizję skutecznie i efektywnie realizować bez wsparcia środowiska naukowego. Myślę, że przedstawiciele nauki są jednymi z najważniejszych użytkowników naszych danych, a chcielibyśmy wynieść ich także do poziomu partnera (...). Tylko naukowcy dzięki swoim badaniom, wykorzystując dane statystyczne, są w stanie w pogłębiony sposób skorzystać z ich potencjału. Partnerstwo z nauką daje nam możliwość pełnego realizowania zadań, do których jesteśmy powołani. Można powiedzieć, że Głównego Urzędu Statystycznego w pewien sposób nie ma bez środowiska naukowego.*

W ramach kooperacji kadra naukowa i studenci UMCS otrzymają wsparcie w dostępie do wyników informacji statystycznych, potrzebnych do prowadzenia projektów naukowych, analiz społeczno-ekonomicznych i zajęć dydaktycznych. Wspólnie z urzędami statystycznymi prowadzone będą badania, prace metodologiczne i wysokiej jakości analizy statystyczne z zakresu krajowej oraz regionalnej gospodarki mieszkaniowej, rynku materiałowego i paliwowo-energetycznego, statystyki sportu i turystyki oraz procesów społeczno-gospodarczych zachodzących w regionach przygranicznych.

Strony porozumienia planują też inicjować działania kreujące nowoczesne zaplecze analityczne dla władz publicznych w województwie lubelskim i podkarpackim, umożliwiające diagnozowanie i przewidywanie przemian gospodarczych w regionie oraz monitoring efektywności działań podejmowanych przez samorządy lokalne.

Dodatkową korzyścią będą wspólne działania popularyzatorskie oraz promujące dorobek UMCS i zasoby statystyki publicznej, a także przyjmowanie przez wskazane urzędy statystyczne studentów na praktyki zawodowe.

Katarzyna Skątecka

Fot. Bartosz Proff

Fot. Barłozz Proff

Doceniamy naszych wynalazców

23 marca w Sali Senatu rektor UMCS prof. dr hab. Radosław Dobrowolski oraz prorektor ds. rozwoju i współpracy z gospodarką dr hab. Zbigniew Pastuszek, prof. UMCS spotkali się z naukowcami, którzy w 2022 r. uzyskali patenty na swoje wynalazki.

Podczas spotkania uczestnicy rozmawiali na temat poszczególnych wynalazków oraz procedury patentowej. Każda z zaproszonych osób otrzymała pamiątkowy dyplom, będący wyrazem uznania oraz podziękowania za pracę i wysiłek włożone w rozwój wynalazczości na naszym Uniwersytecie.

Wśród zaproszonych naukowców znaleźli się: prof. dr hab. Barbara Gawdzik; prof. dr hab. Katarzyna Tyszczyk-Rotko; prof. dr hab. Małgorzata Wiśniewska; prof. dr hab. Bernard Staniec; prof. dr hab. Dorota Kołodyńska; dr hab. Marta Grochowicz, prof. UMCS; dr hab. Barbara Zdzisińska, prof. UMCS; dr hab. Aneta Ptaszyńska, prof. UMCS; dr hab. Iwona Komaniecka, prof. UMCS; dr hab. Marta Fiołka, prof. UMCS; dr hab. Anna Matuszewska, prof. UMCS; dr hab. Magdalena Jaszek, prof. UMCS; dr hab. Mariusz Trytek, prof. UMCS; dr hab. Agnieszka Hanaka, prof. UMCS; dr hab. Beata Podkościelna, prof. UMCS; dr hab. Monika Wawrzekiewicz, prof. UMCS; dr hab. Paweł Mergo, prof. UMCS; dr hab. Grzegorz Wójcik, prof. UMCS; dr hab. Magdalena Rogulska; dr hab. Monika Hułas-

Fot. Barłozz Proff

Fot. Barłozz Proff

-Stasiak; dr Sławomir Frynas; dr Katarzyna Szwaczko; dr Kamil Dziuba; dr Magdalena Mizerska-Kowalska; dr Sylwia Sowa; dr Grzegorz Wagner; dr Dawid Stefaniuk; dr Katarzyna Szwaczko; dr Przemysław Pączkowski; dr Andrzej Puszka; mgr Mateusz Kutyla; mgr Mariusz Makara; mgr Magdalena Kunat-Budzyńska oraz mgr Magdalena Maciejewska.

Katarzyna Skatecka

Studiuj w Lublinie – Europejskiej Stolicy Młodzieży 2023

21 marca na placu Litewskim odbyło się wydarzenie pn. „Studiuj w Lublinie – Europejskiej Stolicy Młodzieży 2023”, przygotowane z myślą o tegorocznych i przyszłych kandydatach na studia. Tego dnia każdy zainteresowany mógł poznać ofertę edukacyjną lubelskich uczelni wyższych: Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Uniwersytetu Medycznego, Uniwersytetu Przyrodniczego, Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, Politechniki Lubelskiej, Lubelskiej Akademii WSEI oraz Akademii Nauk Społecznych i Medycznych.

Uroczystego otwarcia dokonali przedstawiciele miasta i uczelni: prezydent Lublina – dr Krzysztof Żuk, zastępca prezydenta ds. kultury, sportu i partycypacji – Beata

Stepaniuk-Kuśmierzak, prorektor ds. studentów i jakości kształcenia UMCS – prof. dr hab. Dorota Kołodyńska, rektor UP – prof. dr hab. Krzysztof Kowalczyk, prorektor ds. studenckich UP – dr hab. Urszula Kosioł-Korzecka, prof. UP, prorektor ds. kształcenia i dydaktyki UM – prof. dr hab. Kamil Torres, prorektor ds. studenckich PL – dr hab. inż. Paweł Drożdźiel, prorektor ds. kształcenia KUL – dr hab. Ewa Trzaskowska, prof. KUL, rektor ANSiM – dr Emilia Żerel, prof. ANSiM oraz prorektor ds. kształcenia i spraw studenckich Lubelskiej Akademii WSEI – dr Mariusz Paździor, prof. WSEI.

Podczas oficjalnego otwarcia wydarzenia prezydent Lublina dr Krzysztof Żuk podkreślił, że *Akademicki Lublin*

Fot. Bartosz Pol

to fundament naszej strategii rozwoju – zarówno tej, która za nami, jak i tej, w którą wkraczamy i którą chcemy zrealizować do końca obecnej dekady. Czy można sobie wyobrazić Lublin bez pięciu uniwersytetów i trzech akademii? Nie. To jest koło zamachowe rozwoju miasta, a dla młodych ludzi przesłanie, by wykorzystać potencjał naszych uczelni i zostać w Lublinie. Uczelnie dbają o dobry poziom nauczania, ale też o to, by powiązać wiedzę z praktyką i biznesem. Wszystkim młodym ludziom możemy dziś powiedzieć, że jest dla Was szansa znalezienia atrakcyjnej pracy w Lublinie, a my tworzymy miasto, które, mam nadzieję, wypełnicie jako mieszkańcy swoimi pomysłami i projektami. Tytuł Europejskiej Stolicy Młodości też temu służy, bo razem bierzemy odpowiedzialność za naszą przyszłość.

Prorektor ds. studentów i jakości kształcenia UMCS prof. dr hab. Dorota Kołodyńska stwierdziła, że Akademicki Lublin to również Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej: *Nasza Uczelnia na 12 wydziałach oferuje niemal 90 kierunków studiów i 300 specjalności. Studenci UMCS są aktywni zarówno pod względem naukowym, jak i kulturalnym czy sportowym.*

Tego dnia na pl. Litewskim zgromadziło się wiele osób zainteresowanych studiowaniem w Lublinie. Plenarowe spotkanie stanowiło okazję do zapoznania się z bogatą ofertą edukacyjną uczelni, wymiany doświadczeń oraz nawiązania nowych znajomości.

Na zainteresowanych czekali również przedstawiciele naszej Alma Mater. Pod specjalnymi namiotami UMCS można było porozmawiać z pracownikami Centrum Promocji, Biura Rekrutacji oraz Biura Rozwoju Kompetencji, którzy odpowiadali na pytania dotyczące poszczególnych kierunków i procesu rekrutacji. Oprócz tego była możliwość spotkania się z doradcą zawodowym oraz specjalistą ds. planowania i realizowania ścieżki edukacji i kariery. W wydarzeniu uczestniczyli także studenci z różnych kierunków, którzy opowiadali, co interesującego dzieje się na ich wydziałach. Reprezentowali liczne koła naukowe i organizacje studenckie działające na UMCS.

Dodatkowo w tzw. Strefie Chilloutu czekali przedstawiciele Akademickiego Centrum Kultury i Mediów UMCS Chatka Żaka, a wśród puf i leżaków zaaranżowana została przestrzeń do gier planszowych. Wszyscy chętni mogli również zapoznać się z działalnością Akademickiego Związku Sportowego oraz sprawdzić siłę swoich mięśni i wytrzymałość fizyczną.

Fot. Bartosz Proń

Fot. Bartosz Proń

Fot. Bartosz Proń

Na zainteresowanych czekały atrakcje towarzyszące, np. wycieczki: „Spacer przyrodniczy”, „Sześć tysięcy kroków po Lublinie”, „Lublin, jego skarby i atrakcje”, przejażdżka po Lublinie z przewodnikiem i zwiedzanie miasta z nietypowej perspektywy – z pokładu zabytkowych pojazdów: autobusu Gutek i trolejbusu Ziutek, a także przejazd „Poznaj Gospodarczy Lublin”, czyli specjalna przeprawa autobusowa, której celem było zaprezentowanie potencjału gospodarczego naszego miasta.

Magdalena Wołoszyn

Fot. Bartosz Prohl

Fot. Bartosz Prohl

Fot. Bartosz Prohl

Otwarcie strefy coworkingowej na Wydziale Matematyki, Fizyki i Informatyki

16 marca na Wydziale Matematyki, Fizyki i Informatyki odbyło się uroczyste otwarcie strefy coworkingowej, połączone z podpisaniem porozumienia o współpracy pomiędzy firmą Sii Polska a Uniwersytetem Marii Curie-Skłodowskiej.

Podczas wydarzenia UMCS reprezentowali: prof. dr. hab. Radosław Dobrowolski – rektor UMCS; dr. hab. Zbigniew Pastuszek, prof. UMCS – prorektor ds. rozwoju i współpracy z gospodarką; dr. hab. Monika Budzyńska, prof. UMCS – dziekan WMFiI oraz dr. hab. Beata Bylina – prodziekan WMFiI. Z kolei z ramienia firmy Sii Polska uczestniczyli: Artur Palac – dyrektor regionalny, Justyna Radomska – kierownik rekrutacji w lubelskim oddziale

firmy, Agnieszka Kłosek – Univeristy Cooperation Manager oraz Łukasz Wójcik – prelegent.

W ramach uroczystego otwarcia strefy Łukasz Wójcik z firmy Sii Polska w auli wydziału wygłosił wykład pt. *O MassTransit i nowinkach w .NET*. Następnie miało miejsce spotkanie z przedstawicielami Sii, podczas którego zostały omówione m.in. możliwości odbywania przez studentów praktyk w firmie.

Strefa ma służyć studentom i stanowić przede wszystkim miejsce spotkań do wspólnej nauki oraz kreatywnego spędzania czasu. Mogą się tam także odbywać spotkania z potencjalnymi praktykodawcami.

Marta Kostrzewa

Współpraca UMCS i firmy iSpot

9 marca przedstawiciele Uczelni podpisali porozumienie o współpracy z polską siecią salonów iSpot Apple Premium Reseller.

W spotkaniu z ramienia Uniwersytetu uczestniczyli: prof. dr hab. Radosław Dobrowolski, rektor UMCS, dr hab. Zbigniew Pastuszak, prof. UMCS, prorektor ds. rozwoju i współpracy z gospodarką oraz dr Kamil Filipek, dyrektor Centrum Sztucznej Inteligencji i Modelowania Komputerowego. Firmę iSpot reprezentowali: Dariusz Zająkała, dyrektor zarządzający w iSpot Apple Premium Reseller oraz Agnieszka Dąbrowska, Business & Education Development Lead, która koordynuje i rozwija projekty edukacyjne w iSpot.

Zawarte porozumienie opiera się m.in. na rozwijaniu szeroko rozumianej współpracy w obszarze doradztwa

Fot. Barisec-Profi

technologicznego oraz wspólnym udziale w projektach badawczych i edukacyjnych. Wiąże się także z uczestnictwem w programie zakupowym przygotowanym specjalnie dla studentów i pracowników UMCS.

Klaudia Olander

Wykłady z planowania kariery zawodowej naukowców

W ramach wdrażania Strategii HR Excellence in Research w marcu Centrum Współpracy Międzynarodowej wraz z prorektorem ds. nauki i współpracy międzynarodowej prof. dr hab. Wiesławem Gruszeckim zorganizowało dwa spotkania poświęcone planowaniu kariery naukowej. Wydarzenia zaadresowane były przede wszystkim do naukowców rozpoczynających swoją ścieżkę zawodową. Pierwsze z nich odbyło się 2 marca i poprowadził je prof. dr hab. Mariusz Gagoś, kierownik Katedry Biologii Komórki UMCS. Profesor jest twórcą wielu wynalazków o zasięgu międzynarodowym (potwierdzonych zgłoszeniami patentowymi i przyznanymi patentami) oraz posiada doświadczenie we wdrożeniach technologii w przemyśle. Wraz z dr. hab. Markiem Pietrowem oraz dr. Janem Wawryszczukiem opracował urządzenie WAXO – laboratoryjny analizator jakości wosków pszczelich, które zrewolucjonizuje środowisko pszczelarskie.

Drugie spotkanie odbyło się 16 marca i poprowadził je prof. dr hab. Maciej Wojtkowski, fizyk specjalizujący się w optyce stosowanej, a także fizyce medycznej i eksperymentalnej. Od 2016 r. kieruje Zakładem Fizyki Chemicznej Układów Biologicznych w Instytucie Chemii Fizycznej Polskiej Akademii Nauk, Grupa POB. Jest założycielem Międzynarodowego Centrum Badań Oka (ICTER) i jego kierownikiem od 2019 r.

Oba wydarzenia przyciągnęły zarówno młodych, jak i doświadczonych naukowców, ponieważ stanowiły okazję do wymiany doświadczeń.

Anita Sobczyk-Adamska

Fot. Barisec-Profi

Spotkanie „Od pomysłu do przemysłu – Wydział Chemii UMCS kołem zamachowym transformacji technologicznej XXI wieku”

Dzięki połączonej inicjatywie Wydziału Strategii i Przedsiębiorczości Urzędu Miasta Lublin, Klastra Fotoniki i Światłowodów oraz władz Wydziału Chemii i Instytutu Nauk Chemicznych 27 lutego odbyło się spotkanie pt. „Od pomysłu do przemysłu – Wydział Chemii UMCS kołem zamachowym transformacji technologicznej XXI wieku”.

Celem spotkania było przybliżenie możliwości aktywizacji potencjału komercyjnego osiągnięć pracy naukowej i badawczej we współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym. W wydarzeniu wzięli udział m.in. prof. dr hab. Dorota Kołodyńska – prorektor ds. studentów i jakości kształcenia; dr hab. Zbigniew Pastuszek, prof. UMCS – prorektor ds. rozwoju i współpracy z gospodarką; prof. dr hab. Anna Deryło-Marczewska – dziekan Wydziału Chemii; dr hab. Beata Cristóvão, prof. UMCS – prodziekan Wydziału Chemii; prof. dr hab. Małgorzata Grabarczyk – dyrektor Instytutu Nauk Chemicznych; dr hab. Katarzyna Szymczyk, prof. UMCS – zastępca dyrektora Instytutu Nauk Chemicznych; Marcin Garbowski – przedstawiciel Wydziału Strategii i Przedsiębiorczości Urzędu Miasta Lublin; Marzena Strok-Sadło – przedstawiciel Urzędu Miasta Lublin w Zarządzie Klastra Lubelska Medycyna; Małgorzata Kuklińska – przewodnicząca Rady Klastra Fotoniki i Światłowodów; Krzysztof Witoń – prezes zarządu spółki IPT Fiber, ambasador innowacyjności Klastra Fotoniki i Światłowodów; Jarosław Starczewski i Andrzej Różański – eksperci z zakresu branży telekomu-

nikacji; Anna Grzegorzcyk – dyrektor Centrum Transferu Wiedzy i Technologii UMCS oraz dr Bartłomiej Twarowski – prezes zarządu UMCS Synergia sp. z o.o.

Gości oraz uczestników spotkania – naukowców, doktorantów i studentów powitała dziekan prof. dr hab. Anna Deryło-Marczewska. W krótkim wystąpieniu podkreśliła, jak ważne dla młodych ludzi, planujących studia na kierunkach chemia i inżynieria światłowodowa jest aktywne kształtowanie perspektyw zawodowych w ramach współpracy wydziału z otoczeniem społeczno-gospodarczym.

Prorektor ds. rozwoju i współpracy z gospodarką dr hab. Zbigniew Pastuszek, prof. UMCS przypomniał o licznych patentach naukowych uzyskanych przez doświadczoną kadrę naukową wydziału. Zwrócił uwagę na ideę społecznej odpowiedzialności Uczelni, motywującej środowisko naukowców do rozwoju innowacji we współpracy z biznesem, władzami samorządowymi oraz do wspólnego kształtowania nowoczesnego rozwoju gospodarczego miasta i regionu.

Prezentację na temat inteligentnej specjalizacji „Procesy chemiczne i produkty chemii specjalistycznej” przedstawił Marcin Garbowski z Wydziału Strategii i Przedsiębiorczości Urzędu Miasta Lublin. Podczas wystąpienia zaznaczył istotny wpływ współpracy interesariuszy – samorządu, przedsiębiorców i wysoko wykwalifikowanych naukowców na realizację założeń rozwoju branży chemicznej w Lublinie. Przykładem takiej współpracy jest inżynieria światłowodowa –

nowy kierunek studiów, który WCh będzie realizował we współpracy z Klastrem Fotoniki i Światłowodów.

Wystąpienie przewodniczącej Rady Klastra Fotoniki i Światłowodów – Małgorzaty Kuklińskiej o działalności i roli klastra dotyczyło z kolei interdyscyplinarności zastosowania fotoniki i światłowodów wśród zrzeszonych w klastrze przedsiębiorstw z całej Polski. Prelegentka odniosła się do studium przypadku powstania pierwszych polskich światłowodów na Wydziale Chemii UMCS w 1975 r., które stały się główną przyczyną do utworzenia w 2012 r. Klastra Fotoniki i Światłowodów z siedzibą w Lublinie.

Dynamicznie rozwijający się potencjał rynku światłowodów i branży stosujących rozwiązania fotoniczne do poprawy wydajności i jakości systemów teleinformatycznych przedstawił przekrojowo prezes zarządu IPT Fiber – Krzysztof Witoń. Objął schemat przekroju światłowodu wielordzeniowego, opowiadając o wyścigu w bicie rekordów szybkości przesyłu danych, a także o konieczności zapewniania ich bezpieczeństwa cybernetycznego. Uczestnicy spotkania mogli zobaczyć szpulę z nawiniętym prototypem światłowodu opracowanego we współpracy z naukowcami z Pracowni Technologii Światłowodów UMCS.

Na zakończenie swojego wystąpienia zachęcił zgromadzoną młodzież akademicką do podejmowania wyzwań związanych z kształceniem w zakresie technologii światłowodowych i fotonicznych oraz do poszukiwania pracy zawodowej w branży produkcji światłowodów. Zapowiedział, że w Lubartowie powstanie Centrum Badawczo-Rozwojowe Technologii Światłowodowych dla Przemysłu – wyjątkowy w skali europejskiej ośrodek badawczy, w którym firma IPT Fiber rozwinię unikatową polską technologię światłowodów specjalnych, w tym światłowodów wielordzeniowych.

Wydarzenie nie mogło się obyć bez wspomnienia o projekcie pn. „Ontario – innowacyjna technologia wytwarzania światłowodów specjalnych”, realizowanym przez konsorcjum naukowo-przemysłowe ITP Fiber i naszego Uniwersytetu. Prowadzący projekt dr hab. Paweł Mergo, prof. UMCS w formie nagrania filmowego przygotowanego specjalnie na to wydarzenie zachęcił do podjęcia studiów inżynierskich na kierunku inżynieria światłowodowa.

Z kolei wystąpienie dyrektor Centrum Transferu Wiedzy i Technologii UMCS – Anny Grzegorzczak

Fot. Klaudia Olsender

Fot. Klaudia Olsender

Fot. Klaudia Olsender

i dr Bartłomieja Twarowskiego – prezesa zarządu UMCS Synergia sp. z o. o. przybliżyło możliwości i instrumenty wsparcia komercjalizacji dokonań naukowych pracowników Instytutu Nauk Chemicznych wobec potrzeb otoczenia społeczno-gospodarczego i szerokiego wyboru ofert współpracy naukowców z biznesem. Przedstawiono przykłady udanej komercjalizacji wynalazków oraz kooperacji ze środowiskiem naukowym podejmowanej w formie wspierania tworzenia start-upów i spółek spin-off.

Wydarzenie podsumowała dyrektor Instytutu Nauk Chemicznych – prof. dr hab. Małgorzata Grabarczyk, zachęcając naukowców do współpracy z Centrum Transferu Wiedzy i Technologii UMCS przy inicjatywach z obszaru inteligentnej specjalizacji „Procesy chemiczne i produkty chemii specjalistycznej”.

Urszula Jackowska

Fot. Bartosz Prol

Podpisanie porozumienia pomiędzy UMCS a UNHCR

23 marca zostało podpisane porozumienie o współpracy pomiędzy Uczelnią a Biurem Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców (UNHCR). List intencyjny dotyczy kooperacji w zakresie rozwiązań i pomocy dla uchodźców ze szczególnym uwzględnieniem ludności przebywającej na terenie województwa lubelskiego.

W spotkaniu udział wzięli rektor UMCS prof. dr hab. Radosław Dobrowolski, pełnomocnik rektora ds. pomocy Ukrainie dr Alina Czarnacka, dyrektor biura UNHCR w Lublinie Marco Procaccini oraz starszy specjalista Koordynacji Międzyagencyjnej UNHCR Kamil Raczyński. Podczas wizyty omówione zostały różne formy działań podjętych przez Uczelnię w celu zapewnienia wsparcia studentom, doktorantom i pracownikom UMCS pochodzącym z Ukrainy.

Zawarte porozumienie określa obszary współpracy Uniwersytetu i UNHCR, do których należą m.in. opracowy-

wanie nowych treści akademickich związanych z ochroną i rozwiązaniami na rzecz uchodźców czy bezpaństwowców w ramach istniejących lub nowo tworzonych kursów, programów studiów magisterskich, szkół letnich i innych form zajęć akademickich, a także wspieranie badań i działań w zakresie dialogu publicznego na rzecz uchodźców.

UNHCR (UN Refugee Agency) to organizacja działająca na rzecz ochrony praw i dobrobytu osób, które musiały uciekać z powodu wojen i prześladowań na całym świecie. W Polsce działa we współpracy z Ministerstwem Spraw Wewnętrznych, Strażą Graniczną, Urzędem ds. cudzoziemców oraz innymi właściwymi organami i społeczeństwem obywatelskim. Organizacja ma swoje przedstawicielstwo (biuro krajowe) w Warszawie oraz biura terenowe w Lublinie (istniejące od czerwca 2022 r.), Rzeszowie, Krakowie i Warszawie. Wsparcie UNHCR jest bezpłatne.

Katarzyna Skątecka

Fot. Miasto Lublin

PwC rozszerza swoją działalność i rekrutuje w Lublinie

Globalna sieć doradczą PwC stworzyła w Lublinie centrum kompetencyjne Financial Crime Unit (FCU), czyli oddział wspierający klientów firmy z całego świata w przeciwdziałaniu praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu. 27 marca w lubelskiej siedzibie PwC odbyło się spotkanie inauguracyjne działalności jednostki. Władze rektorskie UMCS reprezentował prorektor ds. rozwoju i współpracy z gospodarką dr hab. Zbigniew Pastuszek, prof. UMCS.

Lubelski oddział ma plany rekrutacyjne, co może być szansą dla studentów i studentek UMCS, a także absolwentów i absolwentek naszego Uniwersytetu. O szczegółach mówił Prorektor: *Uruchomienie oddziału PwC w Lublinie jest z jednej strony kolejnym wydarzeniem wpisującym się w rozwój Lublina jako największego ośrodka akademickiego wschodniej Polski, z drugiej zaś stanowi potwierdzenie doskonałych warunków stworzonych dla rozwoju działalności sektora nowoczesnych usług biznesowych przez lubelskie uczelnie i władze samorządowe. UMCS rozpoczął przygotowanie szerokiej oferty współpracy z PwC, obejmującej rekrutację kadr dla firmy spośród studentek i studentów różnych kierunków studiów oraz współpracę o charakterze dydaktycznym i projektowym. Odbyły się także pierwsze spotkania robocze z przedstawicielami lubelskiego oddziału. Jestem głęboko przekonany, że doskonale przygotowani absolwenci i absolwentki naszego Uniwersytetu przyczynią się do szybkiej realizacji jednego z podstawowych*

planów rozwojowych firmy, tj. zatrudnienia minimum 300 osób do końca 2025 r.

W podobnym tonie wypowiadał się dr Krzysztof Żuk, prezydent Lublina: *Silne środowisko akademickie i ogromny potencjał lubelskiej branży nowoczesnych usług dla biznesu, a także profesjonalne wsparcie w procesie inwestycyjnym ze strony miasta to elementy, które są magnesem przyciągającym do Lublina inwestorów m.in. z branży doradztwa biznesowego i technologicznego. Otwarcie w Lublinie kolejnego oddziału uznanej i rozpoznawalnej marki, jaką jest PwC, potwierdza, że nasze działania na rzecz budowania przyjaznego klimatu dla biznesu, które podejmujemy jako samorząd, przynoszą oczekiwane rezultaty. To już druga, po oddziale skupiającym się na rozwoju usług technologicznych, inwestycja firmy PwC w naszym mieście.*

Hubert Skotkowski, dyrektor ds. operacyjnych FCU w PwC Polska dodał, że *praca w FCU wiąże się z realizacją projektów dotyczących pozyskiwania informacji i analizy danych. Nasi pracownicy są częścią prawdziwie interdyscyplinarnych i międzynarodowych grup konsultantów. Nacisk, który kładziemy na podnoszenie ich kwalifikacji w połączeniu z rosnącym znaczeniem FCU w sieci PwC, daje duże możliwości rozwoju i awansu.*

Eksperti FCU analizują ryzyko wykorzystania banków do prania pieniędzy i finansowania terroryzmu, badają również podejrzane transakcje, monitorują przestrzeganie sankcji nakładanych na banki przez międzynarodowe instytucje oraz identyfikują osoby narażone na korupcję, w tym zajmujące eksponowane stanowiska polityczne. Zespół technologiczny FCU łączy ekspercką wiedzę z zakresu przeciwdziałania przestępstwom finansowym z rozwiązaniami technologicznymi, które umożliwiają zwiększenie efektywności prowadzonych działań. Oddział dysponuje specjalistycznymi i nowoczesnymi narzędziami IT.

Katarzyna Skątecka

Fot. Bartosz Proff

Spotkania z kandydatami na studia

Targi edukacyjne w tradycyjnej, stacjonarnej formule to najbardziej znana forma spotkań z maturzystami. Organizatorzy i wystawcy umożliwiają uczniom zarówno spotkania z ekspertami, którzy pomogą w przygotowaniu do matury, jak i z przedstawicielami uczelni z całego kraju.

Tegoroczne wydarzenia koncentrują się wokół planowanych zmian w egzaminie maturalnym prowadzonym od 2023 r., a także kwestii wyboru wymarzonego kierunku studiów oraz uczelni. Większość młodych ludzi zadaje sobie pytania: Jaką ścieżkę kariery wybrać – co będzie dla mnie zarówno wartościowe, jak i w przyszłości opłacalne? Jak wygląda życie w czasie studiów – czy jest w nim miejsce na coś poza nauką? Czy i jak

studenci pierwszorzeczni mogą aplikować o wsparcie materialne? W jaki sposób obiekty są dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami? Na te i wiele innych pytań uzyskali odpowiedzi, spotykając się z nami stacjonarnie.

Na stoisku UMCS zarówno kandydaci na studia, jak i nauczyciele, pedagodzy oraz rodzice mogli zapoznać się z bogatą ofertą edukacyjną Uczelni i zasadami tegorocznej rekrutacji, dowiedzieć się więcej o możliwościach rozwoju osobistego podczas studiów oraz warunkach życia w Lublinie. Znalazła się tam także odpowiednia przestrzeń do rozmowy z doradcą zawodowym oraz specjalistą zajmującym się planowaniem i realizowaniem ścieżki edukacji i kariery. Targi to również doskonała okazja do wymiany doświadczeń, nawiązania wartościowych relacji i uzyskania wielu przydatnych informacji o nowoczesnej edukacji.

W spotkaniach z kandydatami wzięli udział m.in. przedstawiciele Centrum Promocji: Magdalena Drwał, Maciej Cieciora, Małgorzata Czarnomska, Justyna Stępnia, Patrycja Brygoła, Biura Rekrutacji: Kateryna Drozdziuk, Monika Piątek, Taras Bondarenko, Mateusz Kita, Wydziału Historii i Archeologii – dr hab.

Małgorzata Kołacz-Chmiel, Pracowni Technologii Światłowodów – mgr Mateusz Józwicki oraz studenci z Koła Naukowego Amatorów Antyku: Anna Nowak, Konrad Kosiarski, Jan Gagacki, Mariusz Myśliwski, a także Koła Naukowego Studentów Krajoznawców – Jakub Wisiński.

Przedstawiciele UMCS uczestniczyli m.in. w XVII Podkarpaccich Targach Edukacyjnych Edu Salon w Rzeszowie oraz XVIII Ogólnopolskich Targach Szkół Wyższych Radom 2023 w ramach wspólnej inicjatywy Związku Uczelni Lubelskich.

Magdalena Drwal

Fot. Bartosz Proń

Współpraca z Komendą Wojewódzką Policji w Lublinie

30 marca rektor UMCS prof. dr hab. Radosław Dobrowolski podpisał porozumienie o współpracy z komendantem wojewódzkim policji w Lublinie nadinsp. Arturem Bieleckim. Podczas spotkania obecna była także Renata Laszczka-Rusek, naczelniczka Wydziału Komunikacji Społecznej KWP.

Podpisany dokument zakłada prowadzenie wspólnych inicjatyw i przedsięwzięć o charakterze naukowo-badawczym, których celem będzie podnoszenie wiedzy, umiejętności oraz wymiana doświadczeń pomiędzy funkcjonariuszami i pracownikami policji a pracownikami i studentami Uniwersytetu. To także działania ukierunkowane na poprawę bezpieczeństwa studentów czy inicjatywy promujące aktywność UMCS oraz służb mundurowych.

Za koordynowanie prac w ramach porozumienia, w szczególności za kwestie związane z osobami ze szczególnymi potrzebami, odpowiedzialni będą: ze strony Uczelni – przedstawiciel Katedry Pedagogiki i Edukacji Zdrowotnej, natomiast KWP w Lublinie – Pełnomocnik Komendanta Wojewódzkiego Policji w Lublinie ds. Ochrony Praw Człowieka.

Katarzyna Skątecka

Fot. Bartosz Proń

Spotkanie z naukowcami popularyzującymi naukę

30 marca w Sali Senatu odbyło się kolejne spotkanie z naukowcami. Zaproszone zostały 23 osoby, które w ciągu ostatniego roku wybitnie angażowały się w procesy komercjalizacji wyników badań naukowych oraz podjęły działania promujące naukę i rozwój współpracy Uczelni z podmiotami otoczenia społeczno-gospodarczego.

Fot. Bartosz Profil

W spotkaniu z naukowcami wzięli udział: rektor UMCS prof. dr hab. Radosław Dobrowolski oraz prorektor ds. rozwoju i współpracy z gospodarką dr hab. Zbigniew Pastuszek, prof. UMCS. Podczas wydarzenia uczestnicy dyskutowali o działaniach umożliwiających komercjalizację badań naukowych oraz różnego rodzaju inicjatyw przyczyniających się do rozwoju współpracy UMCS z przedsiębiorstwami i instytucjami zewnętrznymi. Każda z zaproszonych osób otrzymała pamiątkowy dyplom, będący wyrazem uznania oraz podziękowania za pracę i wysiłek włożone w rozwój naszego Uniwersytetu.

Lista zaproszonych naukowców: prof. dr hab. Walenty Baluk; prof. dr hab. Jolanta Szypra-Kozłowska; prof. dr hab. Agnieszka Szuster-Ciesielska; prof. dr hab. Jan Pomorski; prof. dr hab. Marek Kulik; dr hab. Stanisław Chmiel, prof. UMCS; dr hab. Beata Podkościelna, prof. UMCS; dr hab. Jarosław Krajka, prof. UMCS; dr hab. Andrzej Pelc, prof. UMCS; dr hab. Grzegorz Wójcik, prof. UMCS; dr hab. Waldemar Gorzym-Wilkowski, prof. UMCS; dr hab. Aneta Borkowska, prof. UMCS; dr hab. Marek Konstankiewicz, prof. UMCS; dr hab. Mariola Tymochowicz, prof. UMCS; dr Bartłomiej Twarowski, prof. UMCS; dr hab. Mariusz Kicia; dr hab. Tomisław Giergiel; dr Weronika Sofińska-Chmiel; dr Justyna Sulej; dr Piotr Bartmiński; dr Małgorzata Chojak; dr Marcin Rządeczka.

Katarzyna Skątecka

Fot. Bartosz Profil

Fot. Bartosz Profil

Oprac. Diana Szczepańska

Wyróżnienie HR Excellence in Research na UMCS odnowione

27 marca odnowione zostało wyróżnienie HR Excellence in Research dla naszej Uczelni. Komisja Europejska przyznaje je instytucjom, które spełniają standardy w zakresie tworzenia dobrych warunków pracy naukowej, w tym prowadzenia przejrzystych procesów rekrutacji.

Odnowienie wyróżnienia to ostatni etap trwającej od września ubiegłego roku oceny Komisji Europejskiej. W 2022 r. złożony został raport z wdrażania tej strategii na UMCS.

17 marca na naszym Uniwersytecie odbyła się wizyta trzech komisarzy unijnych sprawdzających poziom realizacji strategii. W czasie wizyty eksperci spotkali się z Kolegium Rektorskim, Zespołem monitorującym ds. wdrażania strategii, przedstawicielami naukowców oraz zagranicznymi badaczami i doktorantami.

Tematy poruszane w trakcie spotkań można pogrupować w cztery obszary regulowane przez Europejską Kartę Naukowca i Kodeks postępowania przy rekrutacji pracowników naukowych: etyka i profesjonalne podejście; rekrutacja pracowników; warunki pracy; szkolenia i rozwój kariery zawodowej.

Komisarze zwrócili szczególną uwagę na następujące aspekty: stworzenie Welcome Center UMCS dla zagranicznych studentów, doktorantów i pracowników; opracowanie przewodnika dla zagranicznych naukowców; koncentrowanie działań na równości, w tym przygotowanie Planu Równości Płci; dobre praktyki stosowane w zakresie propozycji szkoleniowej dla naukowców.

Uniwersytet otrzymał także rekomendacje na najbliższe lata, które będą konsekwentnie wdrażane.

Najbliższa kontrola realizacji strategii odbędzie się za 3 lata.

Nadanie wyróżnienia HR Excellence in Research przez Komisję Europejską jest swoistym znakiem jakości danej instytucji. Potwierdza ono, że UMCS zapewnia wysokie standardy związane z prowadzeniem transparentnej rekrutacji na wolne stanowiska pracownicze, tworzeniem dobrych warunków pracy naukowej i badawczo-rozwojowej, a także przeciwdziałaniem dyskryminacji – stwierdził prof. dr hab. Wiesław Gruszecki, prorektor ds. nauki i współpracy międzynarodowej, a także przewodniczący Zespołu monitorującego ds. wdrażania Strategii HR Excellence in Research na UMCS.

Diana Szczepańska

Reprezentantki UMCS nagrodzone

Z okazji Dnia Kobiet prezydent Lublin dr Krzysztof Żuk oraz redakcja „Gazety Wyborczej” nagrodzili lublinianki wyróżniające się działalnością zawodową i społeczną. 7 marca w gmachu Trybunału Koronnego odbyła się uroczystość, podczas której wręczono pamiątkowe dyplomy i medale. Niezwykle miło nam poinformować, że wśród laureatek znalazły się panie związane z Uniwersytem Marii Curie-Skłodowskiej.

Lubelska redakcja „Wyborczej” już po raz 11. zorganizowała plebiscyt „Kobiety na medal”. W tym roku szczególną uwagę zwróciła na osoby zaangażowane w pomoc uchodźcom z Ukrainy. Z ramienia naszej Uczelni wyróżnione zostały dr Alina Czarnacka – pełnomocniczka rektora UMCS ds. pomocy Ukrainie oraz mgr Grażyna Stankiewicz – redaktor naczelna TV UMCS.

Z kolei dr Krzysztof Żuk wręczył medale lubliniankom, które w działalności zawodowej i społecznej budują przestrzeń dialogu i zrozumienia, odnoszą sukcesy oraz wspierają lokalną społeczność. W tym roku uhonorowane zostały trzy panie związane z naszym Uniwersytem. Medale Prezydenta Miasta Lublin otrzymały dr hab. Małgorzata Adamik-Szysiak, prof. UMCS – prodziekan ds. studenckich Wydziału Politologii i Dziennikarstwa oraz dr Anna Trębska-Kerntopf z Centrum Języka i Kultury Polskiej dla Polonii i Cudzoziemców, zaś medalem Zasłużony dla Miasta Lublin odznaczona została prof. szt. muz. Marzena Bernatowicz z Katedry Chóralistyki i Kształcenia Wokalnego.

Serdecznie gratulujemy wszystkim laureatkom!

Katarzyna Skątecka

Wydział Artystyczny

Wystawy

9 marca w Chatce Żaka odbył się wernisaż wystawy pt. „Co widzą młode malarki”, prezentującej prace studentek malarstwa i edukacji artystycznej. Poszczególne postawy twórcze są wyraźnie zróżnicowane, od zauważenia detalu ubioru, jakim jest guzik, przez monochromatyczne kumulacje plastikowych zabawek, elementy natury, portret, kompozycje postromantyczne i postsymboliczne, obserwację codzienności, aż po światy fantastyczne i abstrakcję. Autorki prac: Veranika Branko, Julia Dorosz, Oliwia Dryło, Wiktoria Janowska, Jagoda Jokiel, Daria Kolomiets, Alicja Ochnio, Liliana Oleszczuk, Klaudia Ostrowska, Ilona Szmuniewska, Barbara Szopa.

9 marca w Chatce Żaka odbył się wernisaż wystawy pt. „Przestrzenie rysunku / Drawing's spaces”. Każdy z międzynarodowego grona autorów dotyka innego problemu i używa własnych, wypracowanych w czasie studiów środków wyrazowych. Niektóre realizacje wykraczają w przestrzeń poza płaszczyznę papieru, inne ilustrują przestrzeń galeryjną wypełnioną potencjalnymi instalacjami. Autorzy prac: Agnieszka Gawrońska, Katarzyna Jurkiewicz, Róża Kowalczyk, Vladyslava Kravchenko, Aschraf Lyasmini, Konstanty Olech, Olena Sloboda, Yuliia Terpilovska, Nguyen The Bao, Anastasiya Verigo, Michał Żyszkiewicz.

10 marca w Uniwersyteckiej Galerii Sztuki odbył się wernisaż wystawy Witolda Stelmachniewicza pt. „Never Mind the Pollock Here's Witold Stelmachniewicz”. Kuratorem wystawy był dr hab. Sławomir Toman, prof. UMCS.

15 marca w Galerii Katedry Grafiki Wydziału Sztuk Pięknych UMK odbył się wernisaż wystawy pracowników Wydziału Artystycznego UMCS pt. „Ślady matrycy”. Była to prezentacja doświadczeń współczesnych grafików odsłaniających nowe postawy i sposoby komunikacji. Uczestnicy wystawy: prof. szt. plast. Artur Popek, dr hab. Alicja Snoch-Pawłowska, prof. UMCS, dr hab. Adam Panek, dr Andrzej Mosio, dr hab. Anna Perłowska-Weiser, dr Amadeusz Popek, mgr Fryderyk

Rudziński, dr Karol Pomykała, dr hab. Krzysztof Rukasz, prof. dr hab. Krzysztof Szymanowicz.

31 marca w Centrum Spotkania Kultur w Lublinie odbył się wernisaż wystawy pokonkursowej „Lubelska Wiosna”. Jest to konkurs malarski o zasięgu ogólnopolskim, mający na celu promowanie i wspieranie młodych artystów poruszających się w obszarze szeroko pojętego malarstwa, skierowany do osób do 35. roku życia – absolwentów kierunków artystycznych. Nad wydarzeniem czuwało jury w składzie: dr hab. Sławomir Toman, prof. UMCS – przewodniczący, Kinga Nowak, Zbigniew Rogalski, Marcin Zawicki oraz dr hab. Mariusz Drzewiński, prof. UMCS.

Koncerty

9 marca w sali kameralnej Instytutu Muzyki odbył się recital Thiago Ancelmo pt. „Muzyka Ameryk”. To podróż przez repertuar na klarnet solo kompozytorów z obu Ameryk i eklektyczny wachlarz gatunków i stylów obejmujący muzykę drugiej połowy XX w. oraz muzykę pisaną w XXI w.

23 marca dźwięki przedwojennych hitów muzyki rozrywkowej wypełniły Chatkę Żaka. W koncercie uczestniczyła Orkiestra Utalentowani Muzycy Córki i Synowie oraz goście specjaliści – Studenci Akademii Muzycznej im. Grażyny i Kiejstuta Bacewiczów w Łodzi. Koncert przygotowali: dr hab. Anna Kamalska oraz dr hab. Tomasz Momot, prof. UMCS.

In Progress – pokaz filmowy animacji studenckich

10 marca w Chatce Żaka odbył się pokaz filmowy animacji pt. „In Progress”, wykonanych przez studentów grafiki. Towarzyszyła mu wystawa wybranych animacji studenckich, które prezentowane były w formie filmu oraz kodu QR do kanału na YouTube, gdzie znajdują się wszystkie filmy z wystawy.

Wydział Biologii i Biotechnologii

Sukcesy

Prof. dr hab. Agnieszka Szuster-Ciesielska znalazła się na Liście Stu najbardziej wpływowych osób w polskiej

medycynie w 2022 r. – plebiscytem organizowanym przez „Puls Medycyny”, w którym wyróżniane są osoby mające szczególny wpływ na rozwój medycyny oraz poprawę systemu ochrony zdrowia w Polsce.

Wydarzenia

W dn. 13–19 marca odbył się Tydzień Mózgu #Maria-Myśli. Współorganizatorem wydarzenia było Studenckie Koło Naukowe Neurobiologów. Tydzień Mózgu to światowe święto neuronauki – nauki leżącej na pograniczu wiedzy z kilku dziedzin: biologii, medycyny, biofizyki, psychologii oraz informatyki. Od 1998 r. obchodzone jest również w Polsce. Wykłady i warsztaty, prowadzone przez naukowców z kraju i zagranicy oraz członków kół naukowych, miały różną formę. Tegoroczną nowością była możliwość zbadania swoich zmysłów w kapsule INNOSENSE w Centrum ECOTECH-COMPLEX.

17 marca odbyła się piąta edycja Nocy Sów, zorganizowana przez Studenckie Koło Naukowe Biologów. Spotkanie rozpoczęło się od wykładów. W pierwszym z nich omówiono metodykę sów, przygotowania do nocnej wyprawy do lasu i terenowe badania. Kolejny wykład, wygłoszony przez mgr Agatę Dzyr, dotyczył natomiast konkretnego gatunku sowy – puchacza śnieżnego (*Bubo scandiacca*). Drugą część stanowiły warsztaty, które poprowadzili członkowie SKNB. Uczestnicy m.in. poznali kilka aplikacji służących do rozpoznawania odgłosów sów, a także spróbowali rozpoznać niektóre ich gatunki tylko po piórach. W ramach wydarzenia zorganizowano również wycieczki terenowe do Starego Gaju i na cmentarz przy ul. Lipowej.

22 marca odbyło się kolejne spotkanie w ramach inicjatywy Instytutu Nauk Biologicznych pt. „Naukowe 60 minut”. Gościem był mgr inż. Jacek Jachuła z Katedry Botaniki, Mykologii i Ekologii, który wygłosił wykład pt. *Zbędne czy kluczowe – o roli chwastów w zapewnieniu dostępu do pokarmu owadom zapylającym*. Przedstawił w nim wyniki swoich badań prowadzonych na wybranych gatunkach roślin w krajobrazie rolniczym.

29 marca pracownicy wydziału w ramach rozpoczęcia obchodów Roku Entomologii przygotowali wystawę poruszającą różne zagadnienia z tego zakresu, którą uroczystie otworzył prof. dr hab. Bernard Staniec, kierownik Katedry Zoologii i Ochrony Przyrody.

Wystawę pt. „Terra Insecta” można oglądać w wydziałowej Galerii pod Palmą.

Wraz z początkiem wiosny rozpoczął się nowy sezon w Ogrodzie Ziołowym. W tym roku jako pierwsze pojawiły się krokusy, ciemierniki, miodunki ńme, gęsiówki wczesne oraz barwinki pospolite *Vinca minor*. Uwagę przyciąga nieduży krzew wierzby smukłoszyjkowej o niezwykłych, cukierkowo-różowych kwiatostanach, tzw. kotkach. W Ogrodzie Ziołowym zostały przeprowadzone prace porządkowe, usunięto suche pędy bylin oraz roślin jednorocznych, a łąkę kwiatną oczyszczono z liści i suchych pędów. W szklarni pojawiły się też pierwsze siewy roślin jednorocznych i wieloletnich, które niebawem przyozdobią rabaty. Wszystkie te prace przygotowały ogród na nadejście ciepłych miesięcy i przyjęcie gości, których serdecznie zapraszamy.

Wydział
Chemii

Doktoraty

22 lutego odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr Agnieszki Mróz. Temat pracy: *Oznaczanie wybranych pierwiastków przejściowych techniką GF AAS z zastosowaniem etapu wzbogacania na modyfikowanych nanorurkach węglowych*. Promotor: prof. dr hab. Ryszard Dobrowolski. Recenzenci: dr hab. Barbara Leśniewska (Uniwersytet w Białymstoku), prof. dr hab. Krystyna Przyńska (Uniwersytet Warszawski). Rada Naukowa Instytutu Nauk Chemicznych na posiedzeniu 13 marca przyjęła uchwałę o nadaniu stopnia naukowego doktora nauk ścisłych i przyrodniczych w dyscyplinie nauki chemiczne mgr Agnieszce Mróz.

Goście

W dn. 1–22 marca Katedra Chemii Analitycznej miała przyjemność gościć studentów z Albanian University w Tiranie (Albania). Pobyt naukowy magistrantów Erion Pudja oraz Desart Miftari w ramach Środkowo-europejskiego Programu Wymiany Uniwersyteckiej CEEPUS, Chorwackiej Sieci: „Colloids and nanomaterials

in education and research” koordynowany był przez prof. dr hab. Agnieszkę Nosal-Wiercińską.

W dn. 6–21 marca Laboratorium Analityczne miało zaszczyt gościć w ramach stażu naukowego mgr Olę Psaki z Agricultural University of Athens. Staż został sfinansowany z programu Cost Action CA17128. Badania prowadzone są we współpracy z Katedrą Chemii Polimerów UMCS.

13 marca w Collegium Chemicum prof. dr hab. Wojciech Grochala z Uniwersytetu Warszawskiego wygłosił wykład pt. *Chemiczny kondensator – nowe nano-urządzenie dla chemików maści wszelkiej.*

Wyjazdy

W dn. 28 lutego – 3 marca prof. dr hab. Małgorzata Grabarczyk, dyrektor Instytutu Nauk Chemicznych, kierownik Katedry Chemii Analitycznej oraz dr hab. Cecylia Wardak, prof. UMCS z wymienionej katedry uczestniczyły w spotkaniu naukowym „First Action Meeting and Working Group 1” w ramach programu Cost Action CA21112 „Offshore freshened groundwater: An unconventional water resource in coastal regions?”, organizowanego przez University of Malta w Valetcie. Tematem spotkania było zapoznanie uczestników z planem akcji, której celem jest ocena jakości oraz możliwości wykorzystania alternatywnych niekonwencjonalnych zasobów wody słodkiej w rejonach przybrzeżnych. Przedstawiono zakresy działania poszczególnych grup badawczych oraz metody ich realizacji. Omówiono też procedury wnioskowania o krótkoterminowe staże naukowe i uczestnictwo w pobytach szkoleniowych.

Dr hab. Beata Podkościelna, prof. UMCS z Katedry Chemii Polimerów i dr Marta Goliszek z Laboratorium Analitycznego uczestniczyły w spotkaniach naukowych programu Cost Action CA17128. W dn. 31 stycznia – 4 lutego odbyło się spotkanie współorganizowane przez CIS de Champagne (Reims, Francja), a w dn. 1–4 marca zamykające akcję CA17128, współorganizowane przez Dipartimento di Chimica Industriale (Wydział Chemii i Chemii Przemysłowej) Uniwersytetu w Pizie (Włochy). Podczas spotkań dyskutowano nad waloryzacją ligniny jako przemysłowego produktu odpadowego.

W dn. 13–17 marca dr hab. Beata Podkościelna, prof. UMCS z Katedry Chemii Polimerów i dr hab. Konrad Terpiłowski, prof. UMCS z Katedry Zjawisk Międzyfazowych uczestniczyli w warsztatach i spotkaniach naukowych organizowanych przez Le Studium i Uniwersytet w Orleanie (Francja) w ramach konsorcjum Uniwersytetów Europejskich ATHENA. Warsztaty dotyczyły badań zaawansowanych wysokoodpornych materiałów. W programie była również wizyta w laboratoriach MATEX specjalizujących się m.in. w syntezie i badaniach nano- i funkcjonalnych materiałów. Wizyta miała na celu poznanie tematyki badań, dostępnej aparatury naukowo-badawczej oraz nawiązanie współpracy naukowej i dydaktycznej.

Dr hab. Mariusz Barczak, prof. UMCS z Katedry Chemii Teoretycznej 20 marca w City College of New York (Stany Zjednoczone) wygłosił wykład pt. *Classic and new adsorbents for environmental remediation* w ramach cyklu IDEAS Salzberg Series.

Naukowcy w mediach

1 marca dr Andrzej Puszcza z Katedry Chemii Polimerów wziął udział w debacie pt. „Technologia druku 3D w medycynie”. W rozmowie prowadzonej przez prof. dr hab. Ryszarda Naskręckiego, dyrektora Centrum ECOTECH-COMPLEX wzięli również udział: dr hab. Monika Osińska-Jaroszuk (Katedra Biochemii i Biotechnologii UMCS) i prof. dr hab. Grażyna Ginalska (Katedra i Zakład Biochemii i Biotechnologii UML).

Wydział
Filologiczny

Sukcesy

Międzynarodowa konferencja „Children of the Night International Dracula Congress”, organizowana cyklicznie przez dr Magdalenę Grabias z Instytutu Nauk o Kulturze we współpracy z Transylwańskim Uniwersyteciem w Braszowie w Rumunii, Stanowym Uniwersyteciem w Rio de Janeiro w Brazylii oraz Dracula Store w Meksyku, została nominowana w kategorii „Najlepsze wydarzenie 2022” w prestiżowym amerykańskim

konkursie The Rondo Hatton Classic Horror Awards. Nominacja jest wielkim wyróżnieniem w dziedzinie działań twórczych i naukowych badań nad horrorem.

W dn. 9–11 marca w Sharjah (Zjednoczone Emiraty Arabskie) odbyło się Światowe Zgromadzenie Ogólne członków Międzynarodowej Organizacji Sztuki Ludowej IOV/UNESCO. Polską Sekcję reprezentowali emerytowani profesorowie z Instytutu Językoznawstwa i Literaturoznawstwa: prof. dr hab. Anna Brzozowska-Krajka – przewodnicząca Polskiej Sekcji IOV i prof. dr hab. Wiesław Krajka – były wieloletni sekretarz wykonawczy na region Europy Centralnej i Wschodniej. Podczas wydarzenia prof. A. Brzozowska-Krajka otrzymała też nominację na kolejną kadencję w funkcji przewodniczącej Europejskiej Komisji Nauki i Badań tej organizacji.

Wydział Historii i Archeologii

Konferencje

Z okazji 160. rocznicy wybuchu powstania styczniowego w dn. 23–24 lutego w Małogoszczu odbyła się konferencja naukowa pt. „Oblicza polskich powstań narodowych w XIX wieku”. W obradach wzięło udział 30 naukowców z całej Polski, w tym 5 z Instytutu Historii: dr hab. Piotr Bednarz, prof. UMCS; dr hab. Mariusz Korzeniowski, prof. UMCS; dr hab. Dariusz Tarasiuk, prof. UMCS; dr hab. Andrzej Przegaliński, prof. UMCS; dr Ariel Orzełek. Uczestnicy konferencji przedstawili wyniki najnowszych badań historycznych nad polskimi zrywami narodowymi, w tym powstaniem styczniowym, z uwzględnieniem znaczenia Małogoszcza. Obrady połączono z wernisażem wystawy fotografii pt. „Rok 1863/64” Grzegorza Szymańskiego, małogoskiego pasjonata historii.

17 marca w Krasnostawskim Domu Kultury odbyła się okolicznościowa konferencja naukowa pt. „Mikołaj Nieczaj – bohater nieoczywisty”. Jednym z prelegentów był pracownik Instytutu Historii dr hab. Mariusz Korzeniowski, prof. UMCS, który wygłosił referat pt. *Przebieg powstania styczniowego na terenie powiatu krasnostawskiego*.

Wydarzenia

17 marca w trakcie wernisażu wystawy „Rodzina i dziecko w średniowieczu”, zorganizowanej przez Muzeum Regionalne w Kozienicach im. prof. Tomasza Mikockiego, referat wygłosiła dr hab. Małgorzata Kołacz-Chmiel z Instytutu Historii. W swoim wystąpieniu mówiła o pozycji kobiet w społeczeństwach wiejskich w średniowieczu.

Publikacje

W ramach serii wydawanej przez Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla Polskiej Akademii Nauk ukazały się *Protokoły posiedzeń Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej 1918–1923*, tom 9: *Drugi gabinet Antoniego Ponikowskiego 10 marca – 6 czerwca 1922* (Warszawa 2022). Autorami wyboru dokumentów oraz opracowania są dr hab. Mirosław Szumiło, prof. UMCS i dr hab. Roman Wysocki, prof. UMCS.

Naukowcy w mediach

W 24. odcinku Lubelskiego Podcastu Naukowego dr hab. Joanna Sobiesiak, prof. UMCS, dziekan Wydziału Historii i Archeologii opowiedziała o znaczeniu dynastii Przemysławów dla ówczesnej Europy i jej związkach z państwem Polskim.

Wydział Matematyki, Fizyki i Informatyki

Doktoraty

8 marca Rada Naukowa Dyscypliny Informatyki Technicznej i Telekomunikacji w Polsko-Japońskiej Akademii Technik Komputerowych w Warszawie podjęła uchwałę o nadaniu trzech stopni doktora na podstawie niżej wymienionych rozpraw doktorskich, które zostały obronione w styczniu.

- 9 stycznia mgr inż. Piotr Schneider z wyróżnieniem obronił rozprawę doktorską pt. *Modelowanie i predykcja decyzji o prawdziwości lub nieprawdziwości informacji na podstawie bioelektrycznej aktywności mózgu*.
- 19 stycznia mgr inż. Andrzej Kawiak obronił rozprawę doktorską pt. *Metoda pomiaru wiarygodności źródła wykorzystująca elektroencefalografię ilościową i uczenie maszynowe*.

- 26 stycznia mgr Łukasz Kwaśkiewicz obronił rozprawę doktorską pt. *Metoda pomiaru wiarygodności wiadomości wykorzystująca elektroencefalografię ilościową i sztuczną inteligencję*.

Promotorem ww. trzech przewodów doktorskich był dr hab. Grzegorz Wójcik, prof. UMCS. Wszystkie doktoraty opierały się na badaniach EEG prowadzonych we współpracy z PJATK w Laboratorium 303 KNiIB w Instytucie Informatyki UMCS.

Konferencje

W dn. 2–4 marca prof. dr hab. Bożena Pomorska, prof. dr hab. Krzysztof Pomorski, prof. dr hab. Tadeusz Domański, dr hab. Michał Warda, prof. UMCS oraz dr Anna Zdeb wzięli udział w Nonequilibrium Phenomena in Superfluid Systems, warsztatach organizowanych przez Politechnikę Warszawską. W trakcie wydarzenia prof. dr hab. Krzysztof Pomorski wygłosił prelekcję pt. *Impact of pairing interaction on fission dynamics od U isotopes*, zaś prof. dr hab. Tadeusz Domański przedstawił prezentację pt. „Dynamical quantum phase transition od Superconducting nanostructures”.

W dn. 5–11 marca dr hab. Nicholas Sedlmayr z Katedry Fizyki Teoretycznej wziął udział w APS March Meeting, zorganizowanym w Las Vegas (USA). Coroczne marcowe spotkanie APS (Amerykańskiego Towarzystwa Fizycznego) gromadzi zróżnicowaną międzynarodową społeczność liczącą ponad 10 tys. uczonych, którzy celebryją granice fizyki, torują ścieżki do nowych badań i wychowują następne pokolenie naukowców. Dr hab. N. Sedlmayr wygłosił odczyt pt. *A Dynamical Bulk-Boundary Correspondence for Dynamical Quantum Phase Transitions in Topological Matter*.

Wydarzenia

W ramach Spotkań z Fizyką i Matematyką 13 marca dr Jerzy Mycka wygłosił prelekcję pt. *Kilka obrazków z historii całkowania – czyli od frasunku do rachunku*, 20 marca prof. dr hab. Jurij Kozicki zaprezentował wykład *Procesy gałązkowe i modelowanie rozwoju komórek nowotworowych*, zaś 27 marca dr Jerzy Kraśkiewicz wystąpił z prelekcją *LHC – jak badamy cząstki elementarne*.

17 marca dr Piotr Kowalski przeprowadził warsztaty z uczniami I Liceum Ogólnokształcącego w Świdni-

ku, a 28 marca wygłosił wykład pt. *Paradoksy rachunku prawdopodobieństwa* dla uczniów z VIII Liceum Ogólnokształcącego im. Zofii Nałkowskiej w Lublinie.

Dr Anna Bednarska oraz dr Magdalena Skrzypiec 24 marca odwiedziły podopiecznych Przedszkola nr 2 w Lubarowie. W ramach zajęć warsztatowych „Kodowanie dla przedszkolaków” w przystępny sposób, połączony z kreatywną zabawą przedstawiły aspekty praktycznego wykorzystania matematyki i informatyki w życiu codziennym.

27 marca dr Jerzy Mycka przeprowadził wykład poświęcony historii matematyki dla dwóch klas z I Liceum Ogólnokształcącego im. Mikołaja Kopernika w Jarosławiu. Z kolei mgr Marek Wiśniewski przeprowadził dla tych klas warsztaty „Technologie sieciowe. Budowanie prostej sieci komputerowej w symulatorze”.

W dn. 28–29 marca odbyły się zajęcia dla trzech klas ze Szkoły Podstawowej z Konopnicy, dotyczące hafu matematycznego, programowania robotów LEGO oraz tworzenia rysunków w układzie współrzędnych. Zajęcia poprowadziły dr Anna Gąsior, dr Anna Bednarska, dr Magdalena Skrzypiec oraz studenci z Koła Dydaktyków MaFiI.

Goście

W dn. 12–14 marca dr Tomas Novotny z Uniwersytetu Karola w Pradze odwiedził Katedrę Fizyki Teoretycznej w ramach wizyty konsultacyjnej. Ponadto podczas seminarium KFT wygłosił referat *Theoretical approaches to correlated quantum dots coupled to superconducting leads*.

13 marca odbyła się wizyta pracowników naukowych z Katedry Chemii Fizycznej Politechniki Gdańskiej. Dr hab. Jacek Czub, prof. PG, dr Subrahmanyam Sappati, prof. PG oraz mgr Paweł Chodnicki (doktorant) odwiedzili pracowników Katedry Biofizyki. Podczas wizyty omawiane były szczegóły dalszych badań związanych m.in. z realizacją projektu prof. dr hab. Wiesława I. Gruszeckiego pt. „Mechanizmy molekularne współdziałania ksantofili i retinalu w siatkówce oka człowieka”, nagrodzonego w konkursie OPUS 23 Narodowego Centrum Nauki.

16 marca prof. dr hab. Maciej Wojtkowski z Internacional Center for Translational Eye Research wygłosił wykład

Functional retinal imagining – a new hope. Wykład został zorganizowany przez pracowników Instytutu Fizyki oraz Lubelski Oddział Polskiego Towarzystwa Biofizycznego.

Publikacje

W prestiżowym czasopiśmie „Frontiers in Neuroinformatics” ukazał się artykuł pt. *Neural Simulation Pipeline for Brain Networks: Enabling Container-based Simulations On-Premise and in Public Clouds*, którego jednym z autorów jest dr hab. Grzegorz Marcin Wójcik, prof. UMCS, kierownik Katedry Neuroinformatyki i Inżynierii Biomedycznej.

Wydział Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej

Sukcesy

Rektor UMCS prof. dr hab. Radosław Dobrowolski, kierownik Katedry Geomorfologii i Paleogeografii został powołany na członka Rady Naukowej Instytutu Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN w Warszawie na kadencję 2023–2026.

Dr hab. Michał Łuszczuk, prof. UMCS (Instytut Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej), prof. dr hab. Jerzy Nawrocki oraz dr hab. Piotr Zagórski, prof. UMCS (Instytut Nauk o Ziemi i Środowisku) zostali wybrani na członków Komitetu Badań Polarnych przy Prezydium PAN w kadencji 2023–2026.

Dr Andrzej Jakubowski (IGSEiGP) został powołany w skład Komitetu Przestrzennego Zagospodarowania Kraju PAN na kadencję 2023–2026.

Innym ważnym gremium jest Rada Naukowa Roztoczańskiego Parku Narodowego, w skład której zostali powołani pracownicy INoZiŚ: prof. dr hab. Radosław Dobrowolski oraz dr hab. Stanisław Chmiel, prof. UMCS.

Zespół w składzie: Sandra Chrustowska, Klaudia Greszta oraz Marta Żuber (studentki II i III roku I stopnia geoinformatyki i jednocześnie członkinie Studenckiego Koła Naukowego Geoinformatyków GeoIT) pod

opieką dr. hab. Leszka Gawrysiaka został pierwszym nagrodzonym zespołem w trzeciej edycji Konkursu „Minigranty im. Anny Pasek”. Uroczystość wręczenia nagród odbyła się 10 marca w Pałacu Mieroszewskich – Muzeum Zagłębia w Będzinie.

Wydarzenia

W dn. 28 lutego – 2 marca na wydziale gościli żołnierze 2. Lubelskiej Brygady Obrony Terytorialnej im. mjr. Hieronima Dekutowskiego ps. „Zapora”. Przedstawiciele WOT zorganizowali stoisko promocyjne, przy którym można było zapoznać się z informacjami na temat służby w tej formacji, rekrutacji, a także obejrzeć sprzęt wojskowy. Ponadto żołnierze wygłosili wykład, w czasie którego szczegółowo omówili proces rekrutacji do Wojsk Obrony Terytorialnej.

W marcu odbyło się kilka czwartkowych odczytów organizowanych w ramach działalności Oddziału Lubelskiego Polskiego Towarzystwa Geograficznego. 2 marca prelekcję pt. *O geomorfonach, czyli jak komputer widzi rzeźbę terenu* wygłosił dr hab. Leszek Gawrysiak (Instytut Nauk o Ziemi i Środowisku). Współorganizatorem spotkania było Stowarzyszenie Geomorfologów Polskich, a sam odczyt przygotowany został w ramach obchodów Międzynarodowego Tygodnia Geomorfologii. Kolejne prelekcje: *Wkład przedsiębiorców żydowskich w rozwój przemysłu Lublina, czyli o pożytkach z wielokulturowości* – dr Mirosław Łoboda, prof. UMCS oraz *Park Narodowy Sarek (północna Szwecja)* – dr Piotr Demczuk (INoZiŚ), mgr Tomasz Szafran (Szkola Doktorska Nauk Ścisłych i Przyrodniczych) i Piotr Urbański (Studenckie Koło Naukowe Geografów UMCS im. A. Malickiego) odbyły się odpowiednio 9 i 16 marca. 23 marca miał miejsce odczyt online dr. Michała Marosza pt. *Wybrane cechy zmienności temperatury powietrza w Polsce (1951–2021)*. Harmonogram kolejnych spotkań jest dostępny na stronie www.ptgeogr.umcs.lublin.pl.

14 marca miało miejsce spotkanie z firmą Algoos Study Work & Travel, podczas którego zostały zaprezentowane informacje dotyczące oferty wyjazdowej oraz warunków, jakie studenci muszą spełnić, aby móc uczestniczyć w programie. Z kolei dwa dni później, 16 marca, odbyło się spotkanie mające na celu przedstawienie informacji o programie Erasmus+, ofercie edukacyjnej

oraz zasadach uczestnictwa w mobilności obejmującej studia częściowe i praktyki zawodowe. Wydarzenia zostały zorganizowane przez koordynatorów wydziałowych Programu Erasmus+: dr Agnieszkę Krzyżewską i dr. Sylwestra Wereskiego.

17 marca na wydziale odbyło się seminarium „Edukacja klimatyczna na lekcjach przedmiotów przyrodniczych”, zorganizowana przez Lubelskie Samorządowe Centrum Doskonalenia Nauczycieli przy współpracy wydziału oraz Lubelskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Geograficznego. W konferencji wzięło udział 66 nauczycieli przedmiotów przyrodniczych z województwa lubelskiego. Wśród prowadzących i prelegentów byli: mgr Iwona Kryczka (nauczyciel geografii, doradca LSCDN), mgr Jacek Misiuk (wicedyrektor LSCDN), prof. dr hab. Wojciech Zgłobicki, prodziekan ds. studenckich WNoZiGP, a także dr hab. Przemysław Mroczek, prof. UMCS.

Publikacje

W czasopiśmie „Energies” ukazał się artykuł, którego współautorami są dr Dagmara Kociuba (Instytut Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej) oraz prof. dr hab. Waldemar Kociuba (Instytut Nauk o Ziemi i Środowisku): Kociuba D., Sagan M., Kociuba W., 2023. Toward the Smart City Ecosystem Model. *Energies* 16, 2795.

W ramach działalności Light Pollution Think Thank, który zrzesza wielu naukowców z całej Polski, m.in. dr. Grzegorza Iwanickiego (Instytut Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej) ukazała się publikacja pt. *Zanieczyszczenie światłem. Identyfikacja i przeciwdziałanie. Poradnik multidyscyplinarny*. Informacje o poradniku i całej inicjatywie można znaleźć na stronach www.ciemnieniebo.pl oraz www.noc.edu.pl.

Naukowcy w mediach

Piotr Nieznański, współinicjator Koalicji Ratujmy Rzeki i ekspert ds. ochrony i renaturyzacji rzek, a jednocześnie absolwent geografii na UMCS (1995) jest współautorem scenariusza i narratorem filmu dokumentalnego „Do ostatniej kropli”, opowiadającego o współczesnym niszczeniu przyrody, w tym rzek, przez ludzkość. Dokument jest dostępny na platformie tvn24 GO.

27 marca w TVP3 Lublin wyemitowano reportaż przyrodniczy pt. „Na czubku świata. XXX wyprawa polarna UMCS na Spitsbergen”. Film został zrealizowany przez TV UMCS. Premiera materiału miała miejsce w Chatce Żaka na początku 2023 r.

Aplikacja ukazująca potencjalne lokalizacje pod budowę elektrowni wiatrowych w Polsce pod względem trzech odległości od zabudowań: 500 m, 700 m oraz 1000 m, stworzona przez Barbarę Czausz, członkinię Studenckiego Koła Naukowego Geoinformatyków GeoIT pod opieką dr. hab. Leszka Gawrysiaka cieszyła się sporym zainteresowaniem mediów. Wspomnieli o niej m.in.: Polska Agencja Prasowa, Polskie Radio Lublin, Poishscience.pl czy zielonagospodarka.pl.

O Międzynarodowym Tygodniu Geomorfologii na antenie TVP3 Lublin oraz w Akademickim Radiu Centrum wypowiedziała się dr Anna Orłowska (Instytut Nauk o Ziemi i Środowisku).

Wydział Pedagogiki i Psychologii

Doktoraty

6 lutego odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr Elżbiety Kręcisz-Plis. Tytuł pracy: *Psychospołeczne korelaty zaangażowania matek młodzieży z padaczką w realizację zadań rodzicielskich*. Recenzenci: dr hab. Beata Antoszevska, prof. UWM oraz dr hab. Bernadeta Szczupał, prof. APS. Promotor: dr hab. Monika Parchomiuk, prof. UMCS. Promotor pomocniczy: dr Katarzyna Rusinek. Rada Naukowa Instytutu Pedagogiki na posiedzeniu 20 marca przyjęła uchwałę o nadaniu stopnia naukowego doktora w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie pedagogika mgr Elżbiecie Kręcisz-Plis.

6 marca odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr. Adriana Bery. Tytuł pracy: *Profile kompetencji społecznych przedstawicieli handlowych a ich podmiotowe uwarunkowania*. Recenzenci: prof. dr hab. Magdalena Piorunek oraz dr hab. Urszula Jeruszka, prof. APS. Promotor: prof. dr hab. Anna Kanios. Promotor pomocniczy:

dr hab. Joanna Wierzejska. Rada Naukowa Instytutu Pedagogiki na posiedzeniu 20 marca przyjęła uchwałę o nadaniu stopnia naukowego doktora w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie pedagogika mgr. Adrianowi Berze.

Wydział Politologii i Dziennikarstwa

Sukcesy

7 marca w Warszawie podczas gali finałowej konkursu Local e-Journalism Awards 2022, organizowanego przez Stowarzyszenie Mediów Lokalnych, dr Ilona Dąbrowska z Katedry Mediatyzacji odebrała nagrodę specjalną – wyróżnienie honorowe za reportaż pt. *Oczy Yany*. Do konkursu zgłoszono ponad 400 materiałów prasowych z całej Polski. Reportaż autorstwa dr I. Dąbrowskiej został wyróżniony w najbardziej prestiżowej kategorii: „Pro Publico Bono im. Stefana Bratkowskiego”.

Prof. dr hab. Iwona Hofman – dyrektor Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach 8 marca otrzymała powołanie na przewodniczącą Rady Towarzystw Naukowych przy Prezydium PAN na kadencję 2023–2026.

9 marca lic. Maciej Cieciora, student II roku International Relations (MA) został wybrany na przewodniczącego Rady Studentów Lublina. RSL jest organem opiniotwórczo-doradczym Prezydenta Lublina w zakresie konsultowania spraw dotyczących środowiska akademickiego.

Dr Monika Szkarłat z Katedry Stosunków Międzynarodowych została wybrana na członka Komitetu Badań Polarnych przy Prezydium Polskiej Akademii Nauk na kadencję 2023–2026. Uroczystość wręczenia nominacji odbyła się 22 marca w pałacu Staszica w Warszawie. Podczas inauguracyjnego posiedzenia plenarnego KBP dr M. Szkarłat została też wybrana do nowego Prezydium Komitetu Badań Polarnych PAN.

Wydarzenia

W Akademickim Radiu Centrum odbyły się cztery kolejne audycje cyklu „Profesura i Popkultura”. 2 marca

program poświęcono wszechobecnemu w popkulturze kiczowi. 9 marca rozmawiano o badaniach i raporcie na temat TikToka, który przygotowali studenci I roku I stopnia dziennikarstwa i komunikacji społecznej. Natomiast audycje z 16 i 23 marca dotyczyły infantylicyzacji kultury współczesnej i jej instytucji (w tym uniwersytetu).

W marcu w ramach Dyskusyjnego Klubu Filmowego „Profesura i Popkultura w Kinie CSK” odbyły się dwa kolejne seanse i spotkania dyskusyjne. 8 marca – w Dzień Kobiet – oglądano film „Do widzenia, do jutra” (reż. Janusz Morgenstern), natomiast 29 marca zebrana w sali kinowej CSK publiczność obejrzała film „Qlimax” (reż. Gaspar Noé).

22 marca odbyło się kolejne spotkanie w ramach nowej edycji cyklu „Horyzonty Edukacji Medialnej Informacyjnej i Cyfrowej”, organizowanego przez Katedrę Informatologii, Bibliologii i Edukacji Medialnej. Gościem hybrydowego spotkania (stacjonarnie na wydziale oraz zdalnie za pośrednictwem MS Teams) była dr Anna Matysek z Instytutu Nauk o Kulturze Uniwersytetu Śląskiego, która wygłosiła wykład pt. *Przeciążenie informacyjne – jak sobie z nim radzić z pomocą narzędzi cyfrowych*. Podczas wykładu prelegentka przedstawiła konsekwencje i sposoby redukowania przeciążenia informacyjnego oraz przykłady narzędzi cyfrowych i możliwości ich praktycznego zastosowania do zmniejszania tego zjawiska.

23 marca w siedzibie wydziału odbyły się I Warsztaty z Debat Oksfordzkich. Wydarzenie zainaugurowało cykl spotkań realizowanych przez Koło Naukowe Debat Oksfordzkich.

30 marca w auli wydziału odbyło się wspólne oglądanie filmów krótkometrażowych autorstwa studentów II roku studiów licencjackich produkcji medialnej.

30 marca pracownicy Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach wzięli udział w spotkaniu z cyklu „Rozmowy o wolności”, organizowanym przez magazyn „Kultura Enter” w siedzibie Warsztatów Kultury w Lublinie. Dyskusja dotyczyła podstawowych praw obywatelskich, w tym wolności słowa i wypowiedzi. Podczas spotkania prof. dr hab. Iwona Hofman, dyrektor INoKSIM i red. Tomasz Kowalewicz, wykładowca

w Katedrze Dziennikarstwa zastanawiali się nad istotą wolnych mediów, które są gwarantem niezależnych społeczeństw demokratycznych. Rozmowę moderowała dr Agata Fijuth-Dudek z Pracowni Badań nad Instytutem Literackim w Paryżu.

30 marca w murach wydziału Studenckie Koło Dziennikarskie oraz redakcja magazynu „Polformance” zorganizowały pierwsze spotkanie z cyklu „Odcienie dziennikarstwa. Proponujemy niszowe dziedziny dziennikarstwa i badamy specyfikę różnorodnych gatunków medialnych”, realizowanego w ramach drugiej części projektu naukowego finansowanego z Grantu Władz Rektorskich. Gościem był Marek Skowronek – redaktor naczelny Akademickiego Radia Centrum, zastępca dyrektora ds. mediów akademickich ACKiM UMCS Chatka Żaka. Podczas spotkania można było dowiedzieć się, jak w praktyce wygląda zawód dziennikarza oraz poznać tajniki pracy na stanowisku redaktora naczelnego stacji radiowej.

Wydział Prawa
i Administracji

Doktoraty

25 stycznia odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr. Bartłomieja Ługowskiego. Temat pracy: *Administracja gmin wiejskich w dystrykcie lubelskim Generalnego Gubernatorstwa w latach 1939–1944*. Promotor: dr hab. Andrzej Wrzyszczyk, prof. UMCS. Recenzenci: prof. dr hab. Tadeusz Maciejewski (Uniwersytet Gdański) oraz prof. dr hab. Marian Mikołajczyk (Uniwersytet Śląski). 1 marca Rada Naukowa Instytutu Nauk Prawnych podjęła uchwałę o nadaniu mgr. Bartłomiejowi Ługowskiemu stopnia naukowego doktora w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne.

17 lutego odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr Katarzyny Osiak-Krynickiej. Temat pracy: *Dziecko jako uczestnik procesu karnego*. Promotor: prof. dr hab. Katarzyna Dudka. Recenzenci: prof. dr hab. Hanna Paluszkiwicz (Uniwersytet Szczeciński) oraz prof. dr hab. Maria Rogacka-Rzewnicka (Uniwersytet

Warszawski). 1 marca Rada Naukowa Instytutu Nauk Prawnych podjęła uchwałę o nadaniu mgr Katarzynie Osiak-Krynickiej stopnia naukowego doktora w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne.

17 marca odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr Gabrieli Sidor-Pawłowskiej. Temat pracy: *Konsekwencje procesowe zmiany trybu ścigania przestępstw w polskim postępowaniu karnym*. Promotor: dr hab. Ireneusz Nowikowski, prof. UMCS. Recenzenci: prof. dr hab. Maria Rogacka-Rzewnicka (Uniwersytet Warszawski) oraz dr hab. Piotr Sowiński, prof. UR. 29 marca Rada Naukowa Instytutu Nauk Prawnych podjęła uchwałę o nadaniu mgr Gabrieli Sidor-Pawłowskiej stopnia naukowego doktora w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne.

27 marca odbyła się publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr Katarzyny Lechowicz. Temat pracy: *Opieka dyplomatyczna w świetle prawa międzynarodowego*. Promotor: prof. dr hab. Elżbieta Dynia. Recenzenci: prof. dr hab. Tadeusz Gadkowski (Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu) oraz prof. dr hab. Piotr Łaski (Uniwersytet Szczeciński). 29 marca Rada Naukowa Instytutu Nauk Prawnych podjęła uchwałę o nadaniu mgr Katarzynie Lechowicz stopnia naukowego doktora w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne.

Sukcesy

28 lutego sąd konkursowy XIV edycji konkursu Wolters Kluwer Polska i „Przeglądu Sądowego” przyznał nagrodę główną – tytuł „Książki prawniczej najbardziej przydatnej w praktyce wymiaru sprawiedliwości w 2021 roku” publikacji prof. dr hab. Marka Kulika, pt. *Przestępstwa współukarane w polskim prawie karnym*, wydanej nakładem Wydawnictwa UMCS. W uzasadnieniu decyzji podkreślono, że książka prostym i zrozumiałym językiem opisuje jedno z najtrudniejszych i najważniejszych zagadnień w praktyce postępowań z zakresu prawa karnego. Nagrody zostały wręczone 22 marca w Warszawie.

Prof. dr hab. Janusz Niczyporuk, kierownik Katedry Postępowania Administracyjnego 21 marca został powołany przez ministra rozwoju i technologii Waldemara Budę na członka Państwowej Komisji Kwalifikacyjnej ds. nadawania uprawnień rzeczoznawcy majątkowego.

Piotr Nowak (absolwent stacjonarnych studiów prawnych na WPiA) został laureatem II nagrody w konkursie „Życie i godność” na najlepsze prace magisterskie i licencjackie obronione w latach 2020–2022, zorganizowanym przez Polskie Stowarzyszenie Obrońców Życia Człowieka pod patronatem honorowym Ministra Edukacji i Nauki. Nagrodzona praca pt. *Status jurydyczny i ochrona prawna dziecka poczętego w porządku prawnym Rzeczypospolitej Polskiej* została napisana pod kierunkiem dr. hab. Wojciecha Dziedzika, prof. UMCS.

Konferencje

13 marca odbyła się Międzynarodowa Konferencja Naukowa pt. „Odpowiedzialność karna za bezprawne pozbawienie wolności w prawie polskim, ukraińskim i czeskim”, zorganizowana przez Katedrę Prawa Karnego i Kryminologii. Uroczystego otwarcia wydarzenia dokonał prof. dr hab. Leszek Leszczyński, dyrektor Instytutu Nauk Prawnych. Wystąpienia uczestników zaprezentowano w ramach czterech paneli. W panelu pierwszym udział wzięli dr hab. Andrzej Wrzyszc, prof. UMCS oraz dr hab. Katarzyna Nazar, prof. UMCS z referatem pt. *Historyczny rozwój odpowiedzialności karnej za bezprawne pozbawienie wolności w prawie polskim*, a w panelu drugim wystąpienie pt. *Przestępstwo bezprawnego pozbawienia wolności w typie podstawowym (art. 189 § 1 polskiego Kodeksu karnego)* zaprezentowały dr hab. Aneta Michalska-Warias, prof. UMCS i dr hab. Joanna Piórkowska-Flieger. W ramach trzeciego panelu referaty przedstawili: dr Piotr Poniatowski i dr Krzysztof Wala – *Przestępstwo bezprawnego pozbawienia wolności w typach kwalifikowanych (art. 189 § 2–3 polskiego Kodeksu karnego)* oraz prof. dr hab. Marek Mozgawa – *Problematyka zbiegu przepisów w kontekście przestępstwa bezprawnego pozbawienia wolności*, natomiast w ramach panelu czwartego z referatem pt. *Ustawowy i sądowy wymiar kary za przestępstwo bezprawnego pozbawienia wolności w prawie polskim* wystąpiły dr Patrycja Kozłowska-Kalisz i dr Marta Mozgawa-Saj. Konferencja odbyła się za pośrednictwem platformy MS Teams.

24 marca odbyła się Ogólnopolska Konferencja Naukowa pt. „Prawo majątkowe małżeńskie”, zorganizowana przez Koło Naukowe Prawa Rodzinnego i Opiekuńczego we współpracy z Katedrą Prawa Cywilnego. Honorowy patronat nad konferencją objęła prof. dr hab. Anna

Przyborowska-Klimczak, dziekan Wydziału Prawa i Administracji. Uczestnicy przedstawili wystąpienia w ramach sześciu paneli. W części wprowadzającej referat pt. *Stanowienie, wykładnia i stosowanie małżeńskiego prawa majątkowego* wygłosił prof. dr hab. Mirosław Nazar. W poszczególnych panelach zostały z kolei wygłoszone następujące referaty: *Sytuacja prawna małżonka – współnika spółki cywilnej* – Sylwia Brut i Aleksandra Cioczek, *Małżonek współnika spółki z ograniczoną odpowiedzialnością* – mgr Filip Wolski, *Umowa rozszerzająca wspólność majątkową* – Saosan Joubar, *Przymusowy ustrój majątkowy – zagadnienia ogólne* – Zofia Dzierżanowska, *Ustrój majątkowy niejedno ma imię – o małżeńskich ustrojach majątkowych w polskim systemie prawnym* – Dominika Matyjaszczyk, *Wspólność majątkowa a prowadzenie działalności gospodarczej* – Nina Łuczywek i Klaudia Zdolska, *Odpowiedzialność małżonków za zobowiązania zaciągnięte przez jednego z nich* – Natalia Ozga, Izabela Wiater, *Dochodzenie alimentów na podstawie art. 60 k.r.o.* – Jowita Kołodziej, *Wspólność małżeńska majątkowa a wspólne opodatkowanie małżonków* – Kinga Wielgus, *Odpowiedzialność za zobowiązania podatkowe a majątkowa wspólność małżeńska* – Wiktoria Woźniak i Aleksandra Wysokińska.

Wydarzenia

W dn. 13–24 marca odbyły się wykłady z prawa amerykańskiego prowadzone przez emerytowanego sędziego stanu Texas Johna McClellana Marshalla, profesora honorowego UMCS.

14 marca na zaproszenie Katedry Prawa Konstytucyjnego oraz Stowarzyszenia Pro Scientia Iuridica wykład pt. *Czy można bronić wolności jednych, tłumiąc pragnienie wolności innych?* wygłosiła dr Hanna Machińska. Partnerem wydarzenia było Studenckie Koło Naukowe Prawników.

27 marca odbyło się spotkanie eksperckie z prokuratorem dr. Dominikiem Mrozowskim pn. „Przestępstwa z nienawiści”. Spotkanie odbyło się w formule online za pośrednictwem platformy MS Teams.

W dn. 28–30 marca studenci uczestniczyli w symulowanej rozprawie przed sądem amerykańskim, przeprowadzonej z udziałem amerykańskich prawników: Johna McClellana Marshalla, Michaela Kmetza i Elizabeth Phifer.

Uniwersytet na polu lawy – kształcenie wyższe w Islandii

Na siedmiu uniwersytetach w Islandii studiuje ok. 18,5 tys. studentów – to tyle, ile na całym UMCS. Liczba ta pokazuje, w jak zupełnie innej skali powinniśmy patrzeć na cały islandzki system edukacji oraz organizację szkolnictwa wyższego. Bifröst University, z którym Wydział Ekonomiczny UMCS realizuje projekt mobilności, to jedna z trzech prywatnych islandzkich uczelni wyższych. Spośród wszystkich dominuje publiczny Uniwersytet Islandzki w Reykjavíku (Háskóli Íslands), który skupia ok. 2/3 liczby wszystkich islandzkich studentów.

Sam Bifröst to miejscowość położona malowniczo na polu lawy, pomiędzy kraterem wygasłego wulkanu Grábrók, jeziorem Hredhvatn i niewielkim, ale uroczym wodospadem Glanni. I tuż przy zakręcie drogi nr 1, szumnie nazywanej autostradą, którą można objechać całą Islandię dookoła. Od Reykjavíku, w którym mieszka 80% populacji Islandii, dzieli go mniej niż 2 godziny drogi. Uniwersytet powstał już w 1918 r. w Reykjavíku, ale w 1955 r. zdecydowano o przeniesieniu go do tej dość odległej lokalizacji, aby zapewniał dostęp do edukacji tam, gdzie takich możliwości wcześniej nie było. Brak innych – poza przyrodą – atrakcji miał też pozwolić studentom skupiać się przede wszystkim na nauce. Trochę jak na Oxfordzie, którego studenci z tego samego powodu mają zakaz podejmowania pracy. Ruskin College z Oxfordu był też inspiracją pierwotnego modelu i misji uczelni jako szkoły liderów. Przez wiele lat, także po przeniesieniu jej do Bifröst, uczelnia była raczej ośrodkiem szkoleniowym kadr Federacji Spółdzielni Islandzkich (Federation of Icelandic Cooperative Societies), która była jej właścicielem. Od 2000 r.

działała jako Bifröst School of Business, zaś dopiero od 2006 r. jako Bifröst University. Dzisiaj oferuje 3-letnie programy licencjackie, 2-letnie programy magisterskie oraz programy dla praktyków z doświadczeniem, którzy nie posiadają formalnego dyplomu, ale potrzebują dokończyć etapy edukacji wyższej.

Cała działalność uczelni oceniana jest w 7-letnich cyklach ewaluacji, zaś władze Bifröst University, „zakochane” w analizie danych, dokonują jej na bieżąco na potrzeby zarządzania uniwersytetem. Wszystkie decyzje są podejmowane w oparciu o analizy, jakie co kilka tygodni przygotowuje dedykowany temu zespół. W rozmowach z administracją dało się wyczuć, że są zaangażowani w to, co robią, dają im to satysfakcję, ale pracują bez wyraźnego pośpiechu, szukając równowagi pomiędzy obowiązkami zawodowymi i życiem prywatnym. Administracja uniwersytetu to 20 osób, a cała jego kadra to ok. 60 osób. Przy tej skali procesów nie ma potrzeby rozbudowywania administracji na trzech Wydziałach: Prawa, Biznesu oraz Nauk Społecznych. Tworzy je tylko dziekan i liderzy programów. Całą resztę obsługi realizuje administracja centralna. Przy 1000 studentów na jednego pracownika administracji przypada ok. 50 studentów i 2 wykładowców.

Tak jak u nas wykładowcy są zobowiązani do realizowania aktywności dydaktycznych (ok. 50–60% kontraktu), badawczych (40–50% kontraktu) i w niewielkim stopniu administracyjnych, przy czym proporcje można do pewnego stopnia zmieniać: większa aktywność naukowa pozwala na ograniczenie zaangażowania w dydaktykę. Model rozliczania efektów działalności naukowej jest w Bifröst University dość transparentny.

Każdej aktywności odpowiada określona liczba punktów, zaś jeden punkt odpowiada 2% kontraktu rocznego. Rezultatom pracy badawczej przypisana jest różna liczba punktów, w zależności od ich jakości. Artykuł opublikowany w najlepszych czasopismach wyceniony jest na 20 punktów i jeden roknie pozwala w zasadzie zrealizować roczną część badawczą kontraktu (40%). Za rozdział w monografii wykładowca rozlicza 10 punktów (20% kontraktu), zaś referat na konferencji to tylko 1 punkt (2% kontraktu).

Uwarunkowania lokalizacyjne i odpowiedź na potrzeby rynku w zakresie uzupełniania formalnych etapów edukacji definiują dziś model dydaktyki na Bifröst University jako uczelni, która większość zajęć oferuje w trybie zdalnym. Pandemia Covid-19 i wymuszone przejście na zdalny tryb edukacji nie wpłynęły zatem negatywnie na efekty uczenia się i realizację kształcenia na tym uniwersytecie. W odróżnieniu od nas Bifröst University realizuje dydaktykę zdalną w sposób wkomponowany w cały proces kształcenia, przy czym ok. 60% zajęć realizowanych jest przez pracowników zatrudnionych na uczelni, zaś około 40% przez zewnętrznych specjalistów.

Studenci spotykają się na zajęciach stacjonarnych na początku i na końcu semestru. Stacjonarnie odby-

wają się także obrony prac dyplomowych. Egzaminy już niekoniecznie, bowiem duża część z nich to prace projektowe. Wykłady przygotowywane są przez wykładowców w formie multimedialnej i udostępniane studentom przed zajęciami. Do dyspozycji wykładowców jest dedykowane profesjonalne studio z dwoma kamerami i sprzętem do montowania wykładu, który przeplatany jest prezentacją danych i innych, odpowiednich do tematu, materiałów źródłowych. Przypominać ma bardziej telewizyjny dokument filmowy niż wykłady, jakie nagrywaliśmy, rejestrując w pandemii spotkanie w aplikacji MS Teams. Przed zajęciami zdalnymi studenci zapoznają się ze wskazanym fragmentem nagrania i odpowiednią literaturą, a na zajęciach z wykładowcą realizowana jest część praktyczna, dyskusja i aktywna praca w grupie w oparciu o te materiały. To model całkowicie różny od realizowanego na UMCS, ale znany także z innych uniwersytetów. Aktywny kontakt ze studentami i wyjaśnienie niezrozumiałych z wykładu treści odbywa się na zajęciach zdalnych lub stacjonarnych z grupą, prowadzonych zwykle przez tego samego wykładowcę. W przypadku większych grup wykładowych (30–60 studentów) może robić to wspólnie z asystentem, zaś naprawdę dużych (ponad 60 osób) studenci dzieleni są na mniejsze grupy, pracujące z dwoma lub trzema osobami równolegle. Wszystkie przygotowane materiały są akceptowane przez zespół kierunku, który także doradza, jak można je udoskonalić. A aktualizowane powinny być przed każdym nowym cyklem zajęć. Wykładowcy mogą wtedy przyjechać do Bifröst, skorzystać ze studia, samodzielnie zmontować nowe fragmenty materiałów, a jeżeli potrzebują na to kilku dni, to także skorzystać z pokoi do spania, które znajdują się w budynku uniwersytetu. Po drugiej stronie korytarza mogą pracować w gabinetach, wyposażonych w biurka i fotele, nieprzypisanych do konkretnych wykładowców, ale wykorzystywanych w razie potrzeby przez wszystkich. Aktywności dydaktyczne stanowią ok. 50–60% rocznego kontraktu, a czas poświęcony na nagranie materiałów do zajęć nie jest w nie wliczany. Nie ma jednak także fizycznego wygłoszenia nagranych wykładów, co kompensuje zaangażowanie czasowe.

Część dydaktyczna rocznego kontraktu odpowiada ok. czterem realizowanym kursom, równoważnym

Rektor Bifröst University, Margrét Jónsdóttir Njarðvík, prezentuje studio nagraniowe dla wykładowców ↓

Fot. Jakub Ciemak

Fot. Jakub Czempek

↑ Bifröst University widziany z wulkanu

ok. 180–200 godzinom pracy ze studentami. Trzeba jednak pamiętać, że model taki jest możliwy z uwagi na wielkość uniwersytetu. Obecnie studiuje tam ok. 1000 studentów, a podczas stacjonarnego zjazdu pojawia się na miejscu ok. 300 osób. To tylko niewiele więcej niż liczba, jaka mieści się w jednej z trzech auli Wydziału Ekonomicznego lub pięciu większych salach zajęciowych, którymi dysponujemy. Z trzema studiami nagrań infrastrukturalnie moglibyśmy model islandzki zrealizować. Tylko czy jesteśmy na niego gotowi regulacyjnie (*vide* rozliczanie nagrywanych wykładów) lub mentalnie (*vide* wspólne, wykorzystywane na godziny pokoje zamiast imiennych gabinetów)?

Współpraca pomiędzy Wydziałem Ekonomicznym UMCS a Bifröst University odbywa się dzięki realizacji projektu z Programu Edukacja, Komponent II – Mobilność w szkolnictwie wyższym. W jego ramach dotychczas sześciu pracowników wydziału zrealizowało wyjazd o charakterze dydaktycznym/szkoleniowym, którego celem było podniesienie poziomu kształcenia, spraw-

ienie obsługi administracyjnej studentów oraz wymiana doświadczeń w zakresie metodyki prowadzenia zajęć dydaktycznych, ze szczególnym uwzględnieniem zajęć realizowanych „na odległość”. W ramach całego projektu zaplanowano łącznie 16 mobilności pracowników UMCS do Bifröst University oraz 10 mobilności pracowników z Bifröst University do UMCS.

Projekt korzysta z dofinansowania o wartości 45 860 euro otrzymanego od Islandii, Liechtensteinu i Norwegii w ramach Funduszy EOG, które reprezentują wkład wymienionych państw w tworzenie Europy zielonej, konkurencyjnej i sprzyjającej integracji społecznej. Istnieją dwa cele ogólne: ograniczenie nierówności ekonomicznych i społecznych w Europie oraz wzmocnienie relacji dwustronnych pomiędzy Państwami-Darczyńcami a 15 krajami UE z Europy Środkowej, Południowej i obszaru Morza Bałtyckiego. Trzy Państwa-Darczyńcy ściśle współpracują z UE w ramach Porozumienia o Europejskim Obszarze Gospodarczym (EOG).

Mariusz Kicia

Strategia HR Excellence in Research jest procesem

Rozmowa z prof. dr. hab. Wiesławem Gruszeckim – prorektorem ds. nauki i współpracy międzynarodowej UMCS

Przypomnijmy naszym Czytelnikom, czym jest logo HR Excellence in Research i z jakimi korzyściami dla pracowników oraz całego Uniwersytetu wiąże się posiadanie tego wyróżnienia.

Logo HR Excellence in Research jest swoistym znakiem jakości, którym mogą posługiwać się instytucje w Unii Europejskiej, zapewniające najwyższe standardy związane z szeroko rozumianą polityką kadrową. Obszar ten obejmuje m.in. otwartą i transparentną rekrutację na wolne stanowiska, która opiera się na przesłankach merytorycznych, kreowanie dobrych warunków pracy naukowo-badawczej, przeciwdziałanie zjawiskom jakiegokolwiek dyskryminacji oraz wspomaganie rozwoju młodej kadry. Zależy nam na tym, aby pracownicy mieli jak najlepsze i jak najbardziej przyjazne warunki pracy oraz działań w środowisku sprzyjającym rozwojowi zawodowemu. Nasze starania związane z posiadaniem wyróżnienia HR Excellence in Research wpisują się więc doskonale w strategię UMCS. Zależy nam również na pozyskiwaniu najlepszych pracowników, dla których legitymowanie się tym logo może stanowić ważny argument w poszukiwaniu przyszłego pracodawcy.

Jak wygląda proces jego przyznawania i realizacji na UMCS?

Logo zostało przyznane Uniwersytetowi Marii Curie-Skłodowskiej przez Komisję Europejską w czerwcu 2017 r. Pierwsza ocena aktywności naszej instytucji w ramach wdrażania strategii związanej z tym wyróżnieniem została przeprowadzona w 2019 r. Jej efektem

było opracowanie szeregu rekomendacji oraz planu działania. We wrześniu 2022 r. złożyliśmy do Komisji Europejskiej kolejny raport. Był on analizowany przez trzech niezależnych ekspertów, którzy wizytowali naszą Uczelnię 17 marca. Daty te określają jedynie formalne ramy aktywności, które wypełnione były naszą uwagą, staraniami i licznymi działaniami.

Jakie rekomendacje otrzymał UMCS po wizytacji przedstawicieli Komisji Europejskiej?

Okazało się, że eksperci Komisji Europejskiej bardzo wysoko ocenili naszą działalność w ramach strategii HR Excellence in Research, podkreślając znaczny wzrost aktywności w tym obszarze w okresie dzielącym nas od poprzedniej oceny. Jednocześnie w trakcie naszych spotkań oraz dyskusji z zespołem oceniającym mogliśmy zanotować wiele rekomendacji dotyczących kierunków przyszłych działań m.in. związanych ze strukturami formalnymi na Uczelni, odpowiedzialnymi za wdrażanie strategii, szkoleniami komisji rekrutacyjnych na wolne stanowiska pracy oraz analizami efektów jej realizowania na Uniwersytecie. Wdrażanie rekomendacji zostanie ponownie ocenione przez Komisję Europejską. Złożenie kolejnego raportu zaplanowane jest na 2026 r.

Jest Pan przewodniczącym Zespołu monitorującego ds. wdrażania Strategii HR Excellence in Research na UMCS. Z czym wiąże się ta funkcja?

Jesienią 2020 r. w naszym Uniwersytecie powołano Zespół monitorujący, którego przewodniczącym zostałem

niejako z urzędu, ponieważ pełnię funkcję prorektora ds. nauki i współpracy międzynarodowej. Bardzo szybko przekonałem się, że sprawy stanowiące treść aktywności zespołu są mi osobiście bardzo bliskie, a wyjątkowy skład tego gremium, zrzeszającego przedstawicieli wszystkich grup pracowniczych naszej wspólnoty akademickiej, okazał się gwarancją bardzo miłej i konstruktywnej współpracy. Zespół spotyka się cyklicznie, omawiając działania, które udało się dotychczas zrealizować. Wyznacza również kolejne aktywności i czuwa nad ich wdrażaniem. Jako jego przewodniczący dbam o to, aby wszelkie prace przebiegały sprawnie.

Jakie są plany na najbliższe miesiące i lata w ramach dalszego wdrażania strategii na rzecz zwiększania atrakcyjności warunków pracy i rozwoju pracowników naukowych, w tym zasad i wytycznych zawartych m.in. w Europejskiej Karcie Naukowca?

Zdajemy sobie sprawę, że strategia HR Excellence in Research jest procesem. Zamierzamy na bieżąco analizować skuteczność naszych starań i dynamicznie reagować we wszelkich obszarach aktywności naszej wspólnoty, wymagających wyjątkowej uwagi. Zdecydowaliśmy się również na kontynuację form działalności, które spotkały się ze szczególnym rezonansem społeczności akademickiej. Są to m.in. spotkania młodych adeptów nauki z UMCS z prominentnymi reprezentantami międzynarodowego środowiska naukowego, np. poświęcone zdobywaniu środków na realizację projektów badawczych oraz kształtowaniu kariery zawodowej. O bieżącej aktywności i wszelkich planach dotyczących strategii informujemy w dedykowanej zakładce na stronie internetowej naszej Uczelni (<https://www.umcs.pl/pl/logo-hr.htm>). Zapraszamy wszystkich do współpracy w ramach tak ważnej aktywności naszego środowiska.

Rozmawiała Magdalena Wołoszyn

O mediach i dziennikarstwie jakościowym

Rozmowa z prof. dr hab. Iwoną Hofman – dyrektorką Instytutu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach UMCS

Niedawno otrzymała Pani powołanie na przewodniczącą Rady Towarzystw Naukowych przy Prezydium PAN na kadencję 2019–2022. Serdecznie gratuluję tego sukcesu, zwłaszcza że będzie Pani piastować tę funkcję już drugi raz. Na początku rozmowy wyjaśnijmy naszym Czytelnikom, czym zajmuje się rada.

Rada Towarzystw Naukowych świętuje w tym roku 60-lecie istnienia. Początkowo funkcjonowała w ramach Polskiej Akademii Nauk jako Rada Towarzystw Naukowych i Upowszechniania Nauki. Taką nazwę nosiła do 1975 r. Jej głównym zadaniem jest koordynowanie działalności towarzystw ogólnych, specjalistycznych, regionalnych, federacji towarzystw oraz stowarzyszeń naukowo-technicznych, czyli podmiotów, które spełniają kryteria naukowości i są zarejestrowane w Polsce. Podejmuje działania pokazujące ich potencjał naukowy i społeczny przez promowanie różnych form aktywności towarzystw. Od kilku kadencji skupia się także na znalezieniu sposobów finansowania towarzystw ze środków budżetowych państwa, a w wymiarze pragmatycznym monitoruje ich działalność, głównie konferencje, wydawnictwa, czasopisma itd.

W tej chwili w RTN podejmujemy próby zmiany ustawy o stowarzyszeniach. Na początku czerwca,

czyli praktycznie w rocznicę 60-lecia rady, planowana jest konferencja w Senacie RP, poświęcona projektom nowelizacji ustaw, które umożliwiłyby towarzystwom takie funkcjonowanie jak innym podmiotom naukowym, czyli np. aplikowanie o granty.

Wspomniała Pani, że RTN będzie w tym roku obchodzić swoje 60-lecie. Należy zatem dodać, że jest Pani pierwszą kobietą i w dodatku pierwszym naukowcem z Lublina powołanym na to stanowisko w historii rady.

Tak, to dla mnie źródło wielkiej satysfakcji. W ciągu tych 60 lat miałam znakomitych poprzedników, a mianowicie profesorów: Bogdana Suchodolskiego, Szczepana Pieniążka, Klemensa Szaniawskiego, Gerarda Labudę, Adama Bielawskiego, Włodzimierza Ostrowskiego, Jana Strelaua i Zbigniewa Gruszeńskiego. To oczywiście nie wszyscy, tylko ci, którzy mają wybitne zasługi w różnych dziedzinach i dyscyplinach naukowych. Wart podkreślenia jest również fakt, że drugą kadencję zaszczytną funkcję przewodniczącej pełni kobieta, co napawa mnie dumą. W Radzie Towarzystw Naukowych pracuję od 2011 r., kiedy objęłam funkcję prezesa Polskiego Towarzystwa Komunikacji Społecznej.

Fot. Barince Profi

Nie sposób nie wspomnieć, że to już czwarta Pani kadencja na tym stanowisku. Jakie zadania realizuje PTKS?

Dzięki działalności podejmowanej przez PTKS doszło przede wszystkim do utworzenia dyscypliny nauki o komunikacji społecznej i mediach, która dawniej nosiła nazwę: nauki o mediach. Mogę z całym przekonaniem i odpowiedzialnością stwierdzić, że gdyby nie zintegrowane wysiłki badaczy zrzeszonych w towarzystwie dyscyplina ta by nie powstała, ponieważ poza oczywistym zrozumieniem znaczenia mediów we współczesnym świecie trzeba spełnić szereg kryteriów formalnych, które wiążą się z konstytuowaniem dyscypliny. Funkcja, jaką pełnię w towarzystwie i wsparcie środowiska dały mi szansę na uregulowanie kwestii formalnych.

W strukturze PTKS znajduje się kilkanaście sekcji, mających bardzo szerokie spektrum zainteresowań w sensie naukowym, badawczym, a także promującym naukę, m.in. związanych z historią mediów, nowymi mediami, komunikowaniem politycznym.

Główne aktywności towarzystwa wynikają z jego statutu i polegają na promowaniu wiedzy o mediach i komunikacji społecznej. W dobie dezinformacji, hejtu, mowy nienawiści bardzo ważna jest nauka, np. poprzez warsztaty, laboratoria, o mechanizmach manipulacji językowej stosowanych przez media. Ponadto wydajemy swoją serię wydawniczą zawierającą zarówno autorskie prace polskich badaczy, jak i tłumaczenia najważniejszej literatury zagranicznej.

Rola PTKS została podkreślona w momencie, w którym podjęliśmy starania o utworzenie Komitetu Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach PAN. Komitet ten pod moim kierunkiem działał do grudnia ubiegłego roku. Ale w ostatnim czasie Wydział I – Nauk Humanistycznych i Społecznych PAN podjął uchwałę o nadaniu mu statusu komitetu naukowego, co oznacza, że przystępujemy do wyborów na pełną kadencję. I to jest ostatni etap formalizacji dyscypliny nauki o komunikacji społecznej i mediach w Polsce.

Przez dość długi czas Uniwersytet Warszawski i UMCS były uznawane za największe medioznawcze ośrodki akademickie w kraju. Do tego grona dołączyły z czasem inne uczelnie. Można powiedzieć, że to świadczy o tym, iż z roku na rok rośnie zainteresowanie kształceniem na kierunkach medioznawczych?

Kształcenie na kierunkach medioznawczych jest obecnie bardzo popularne. Od wielu lat zapewnia naszemu Uniwersytetowi świetne wyniki rekrutacyjne. Podobnie jest w całej Polsce. Można szacować, że – wliczając uczelnie wyższe i wyższe uczelnie zawodowe – ponad 35 jednostek prowadzi dydaktykę w tym zakresie. Jednak zgodnie z zapisami ustawowymi istnieje podział na dydaktykę i badania. Jak Pani słusznie zauważyła, do 2019 r. tylko dwa ośrodki miały pełne uprawnienia akademickie uzyskane na podstawie oceny ekspertów. Dzisiaj to już kilkanaście jednostek – zasady ewaluacji spowodowały, że ośrodki, które posiadają kategorię B+, również zyskały pełne uprawnienia. Może to świadczyć o rozwoju dyscypliny proporcjonalnym do rozwoju mediatyzacji świata. Mamy intuicyjne poczucie, że media są wszechobecne, wszechogarniające, dyktują nam obraz świata i nas w nim, ale powinna temu towarzyszyć obiektywna, oparta na teorii próba wytłumaczenia, dlaczego tak się dzieje oraz rekomendowanie, jak można żyć z mediami, nie podlegając ich władzy. Musimy mówić o mądrym korzystaniu z mediów i traktowaniu ich jako źródła informacji, wiedzy i zabawy. W tym kontekście uważam, że rozwój dyscypliny – zarówno w sensie dydaktycznym, jak i badawczym – jest więcej niż satysfakcjonujący. Przygotowując liczne wnioski formalne, dokonałam również obliczeń na podstawie danych zawartych w bazach wiedzy, z których wynika, że liczba badaczy deklarujących udział w dyscyplinie sięga już ponad 1000 osób, więc to dla nauki o komunikacji społecznej i mediach, funkcjonującej zaledwie od 10 lat, jest naprawdę ogromnym osiągnięciem.

Chciałabym nawiązać do Pani wypowiedzi odnośnie dominującej roli mediów, ponieważ żyjemy w czasach, w których jesteśmy bombardowani różnego rodzaju informacjami. Środowisko badaczy procesów komunikacji społecznej zwraca szczególną uwagę na potrzebę edukacji medialnej w społeczeństwie. Czy rzeczywiście jest ona dzisiaj tak istotna?

Edukacja medialna jest podstawowym zadaniem pedagogów, psychologów, medioznawców. Kiedyś myśleliśmy, że jest potrzebna na poziomie szkoły średniej. Ale to nieprawda – edukację medialną powinniśmy prowadzić już w przedszkolu, bowiem nawet małe dzieci niemal mechanicznie posługują się nowymi mediami. Moim zdaniem powinna ona mieć na celu pokazanie

potencjału mediów, czyli ich dobrych i złych stron. Uzmysławiać odbiorcom, że media stanowią źródło informacji, podręczne narzędzie gwarantujące możliwość łatwej orientacji w świecie, budowania relacji z otoczeniem, rówieśnikami, ale także uświadamiać, jak wiele niebezpieczeństw wynika z anonimizacji przekazu, dezinformacji, bezrefleksyjnego przyjmowania, że to, co przeczytam lub zobaczę na ekranie telewizora, telefonu czy komputera jest w stu procentach prawdą. Edukacja medialna zakłada kształtowanie krytycznej postawy wobec przekazu medialnego m.in. poprzez przedstawienie mechanizmów przetwarzania informacji.

To bardzo ważne, zwłaszcza dzisiaj, czyli w dobie mediów społecznościowych i postępu technologicznego. Instytut Nauk o Komunikacji i Mediach, którym Pani kieruje, dostrzega dynamiczne zmiany zachodzące w komunikacji społecznej i sposobie użytkowania mediów, stąd m.in. otwarcie nowego kierunku oraz pracowni radiowo-telewizyjnej. Proszę opowiedzieć o tym coś więcej.

Nowe media to kierunek będący przede wszystkim odpowiedzią na zapotrzebowanie studentów, którzy po studiach licencjackich nie mogą kontynuować studiów magisterskich, a bardzo interesują się mediami, zwłaszcza nowymi, ponieważ media tradycyjne mają również swoje elektroniczne odpowiedniki. Będą to studia niestacjonarne, czyli dające szansę na połączenie pracy i nauki, oraz tak profilowane, aby pogłębić wiedzę, kompetencje w zakresie języka, komunikacji, formatów, gatunków przydatnych podczas funkcjonowania w przestrzeni nowych mediów. Po wstępnych szacunkach i rozpoznaniu problemów środowiska dziennikarskiego wiele sobie obiecujemy.

Studia te będą nastawione na zdobywanie umiejętności praktycznych?

Zdecydowanie. Na studiach I stopnia studenci m.in. poznają podstawy języka komunikacji, dowiadują się, na czym polega specyfika języka w mediach internetowych, ochrona własności intelektualnej. Podczas studiów na tym kierunku chcemy z kolei pokazać, jak to wszystko funkcjonuje w praktyce.

A jaką funkcję będzie pełnić nowo otwarta pracownia? Kto będzie mógł z niej korzystać?

Jesteśmy bardzo dumni z naszej pracowni radiowo-telewizyjnej, dlatego dziękujemy władzom rektorskim za pomoc przy jej tworzeniu. Pracownia jest przestrzenią do prowadzenia dydaktyki – wreszcie zajęcia warsztatowe możemy realizować na wydziale, zamiast korzystać z sal innych jednostek. Do dyspozycji studentów jest sześć kamer z osprzętem reporterskim i mobilnym oświetleniem, co daje możliwość przygotowywania relacji również w terenie. Posiadamy wyposażenie niezbędne do prowadzenia telewizji internetowej, streamingu oraz nauki wystąpień publicznych, co pozwoli nam na skomercjalizowanie efektów badań i prowadzenie szkoleń.

Pracownia umożliwi także rozwój kołom naukowym działającym w naszym Instytucie. Ich członkowie będą mogli zapraszać dziennikarzy, prowadzić warsztaty, organizować szkolenia i seminaria w warunkach oddających klimat redakcji zawodowych.

Od wielu lat – po części amatorsko, po części profesjonalnie – korzystając z zaplecza zaprzyjaźnionych mediów, przygotowujemy pokazy filmów, etiud, reklam, wideoklipów, które realizują studenci produkcji medialnej. Od teraz możemy je tworzyć i oglądać u siebie. Chcemy, żeby były one naszą wizytówką i argumentem „przemawiającym” do kandydatów na studia.

Otwarcie pracowni świadczy o tym, że przykładamy dużą wagę do jakości dydaktyki i praktyki dziennikarskiej.

Myślę, że dobrym podsumowaniem naszej rozmowy byłaby odpowiedź na pytanie, jak – według Pani Profesor – będzie wyglądała przyszłość mediów w Polsce.

Przyszłość mediów w Polsce będzie uzależniona od wymagań odbiorców. Abstrahując od prac nad nowymi ustawami medialnymi, w tym obywatelskimi projektami reformy mediów publicznych, bardzo ważna jest świadomość odbiorców, czyli nacisk na wiarygodność przekazu, poszukiwanie autorytetów medialnych i opieranie się na ich opiniach, a nie wyłącznie celebrytów. Jeżeli odbiorcy będą sięgali po nowe media, które nazwałabym dziennikarstwem jakościowym, to zmienia się ich oczekiwania wobec mediów. To ogromna szansa dla społeczeństwa, bowiem jak powiedział kiedyś w swoim wystąpieniu Leopold Unger, doktor *honoris causa* naszej Uczelni: *Od tego, jakie są media, zależy jakość demokracji.*

Rozmawiała Magdalena Cichońska

Czy wszystkie równania da się rozwiązać?

Rozmowa z dr. Jackiem Krzaczkowskim z Katedry Systemów Inteligentnych UMCS

Jest Pan autorem projektu pt. „Problemy spełnialności i równoważności dla skończonych algebr”, nagrodzonego w ramach konkursu OPUS 23 Narodowego Centrum Nauki. Co kryje się pod tą tajemniczą nazwą?

W moim projekcie, mówiąc bardzo ogólnie, skupiam się na problemach dotyczących rozwiązywania równań nad skończonymi strukturami algebraicznymi. Aby przybliżyć czytelnikom, jakiego rodzaju są to problemy, odwołam się do szkolnej matematyki. Każdy z nas rozwiązywał jakieś równania. Gdy obejmowały one tylko dodawanie, to nie przysparzały nam trudności. Ale gdy obok dodawania występowało mnożenie, wówczas pojawiały się kłopoty. Jeśli tego mnożenia było jeszcze więcej, mieliśmy wielomiany wyższych stopni, wtedy czasami wręcz nie potrafiliśmy takich równań rozwiązać. Właśnie tym mniej więcej się zajmuję, czyli odpowiadam na pytanie, czy w przypadku danego zbioru operacji (może on zawierać np. samo dodawanie albo dodawanie z mnożeniem bądź zupełnie dowolnie wybrane działania) równania rozwiązuje się łatwo czy trudno.

Na czym te problemy, pojawiające się podczas rozwiązywania równań, mogą polegać?

Jak już powiedziałem – są równania, które można bardzo łatwo rozwiązać, jak np. równania liniowe, ale są też bardzo trudne do rozwiązania, czego przykładem może być m.in. wynik Matijasewicza. Zgodnie z tym twierdzeniem nie istnieje algorytm mogący stwierdzić, czy dane równanie wielomianów posiada rozwiązanie, w którym wszystkim zmiennym przypisujemy wartości ze zbioru liczb całkowitych. Brak algorytmu oznacza, że kompu-

tery nigdy nie będą potrafiły rozwiązać tego problemu. W przypadku skończonych struktur (właśnie nimi zajmuję się w swoich badaniach), kiedy zmienne mogą przyjmować wartości ze skończonego zbioru – wówczas zawsze da się stwierdzić, czy istnieje rozwiązanie danego równania. Można sprawdzić wszystkie potencjalne rozwiązania, wstawić za zmienne wszystkie możliwe wartości i policzyć, czy dla któregoś zbioru wartości równanie jest spełnione. Jest jednak pewien minus tego sposobu rozwiązywania równań – zabiera wiele czasu. W informatyce mówimy o wykładniczej złożoności czasowej. Oznacza to, że w praktyce w ten sposób nie da się niczego rozwiązać, bo zabraknie nam po prostu na to czasu. W swoim projekcie dowodzę, dla jakich struktur skończonych istnieją efektywne (szybkie) algorytmy rozwiązujące równania.

Kto będzie brał udział w badaniach?

Jestem kierownikiem grantu, a więc także kierownikiem zespołu, który niedługo powstanie. W zespole są przewidziane jeszcze dwa miejsca: dla młodego doktora, tzw. postdoca, oraz wykonawcy, którym może być dowolny pracownik posiadający tytuł magistra.

Każdy naukowiec przechodzi inną drogę do uzyskania grantu i nie zawsze jest ona łatwa. A Panu trudno było go uzyskać?

Poniekąd tak, ponieważ aplikowałem nie po raz pierwszy, ale dopiero teraz udało mi się otrzymać grant. Istnieją tak naprawdę dwa czynniki, które mają na to wpływ. Pierwszy to dorobek publikacyjny, a drugi – sensowność samego projektu. Oba są ze sobą powiąza-

Fot. Bartosz Pocił

ne, bowiem np. publikowanie artykułów dotyczących swoich badań w wysoko punktowanych czasopismach jest swego rodzaju potwierdzeniem, że mają one sens.

Aplikowanie w tego typu konkursach daje pewną niezależność. Przykładowo w informatyce bardzo ważną częścią pracy naukowca jest uczestniczenie w konferencjach. Wiele z nich odbywa się w różnych częściach świata. Koszty związane z wyjazdem są zwykle bardzo wysokie, ale można je pokryć właśnie w ramach uzyskanego grantu.

Na co jeszcze można przeznaczyć finansowanie?

Przede wszystkim na badania i związane z nimi – jak już wspomniałem – wyjazdy na konferencje, zakup sprzętu, ale także na wyjazdy do innych ośrodków naukowych oraz zapraszanie naukowców do swoich macierzystych jednostek. W moim przypadku największa część budżetu zostanie przeznaczona na zatrudnienie członków zespołu.

Moje zainteresowania naukowe skupiają się wokół problemów z pogranicza matematyki i informatyki, w szczególności problemów związanych z rozwiązywaniem równań. Oprócz prowadzenia badań zajmuję się również dydaktyką, która bardzo mocno się z nimi łączy. Myślę, że prowadzona na dobrym poziomie dydaktyka daje nadzieję na to, że będziemy mieli w przy-

szłości następców, czyli członków zespołów badawczych, którzy będą pozyskiwali później własne granty.

Wiem, że prowadzone w ramach projektu badania mają charakter teoretyczny. Ale jest pewna dziedzina z nimi związana...

Zgadza się. Chodzi o kryptografię, czyli zapewnienie bezpieczeństwa np. naszym pieniądзом w bankach, komputerom, danym osobowemu, którymi posługujemy się w wirtualnym świecie. To wszystko opiera się na kryptografii, a ona z kolei odwołuje się do badań nad skończonymi strukturami. Moje badania nie będą miały raczej bezpośredniego przełożenia na kryptografię, ale mogą mieć wpływ na to, jak ją będziemy postrzegać w przyszłości. Większość ludzi nie uświadamia sobie, że w gruncie rzeczy nie mamy żadnych dowodów na to, że kryptografia działa. Nie potrafimy łamać szyfrów, których używa się chociażby do zabezpieczenia pieniędzy w bankach i transakcji bankowych, ale nie mamy pewności, że kiedyś ktoś nie będzie potrafił ich złamać. Przechodząc do sedna – moje badania mogą mieć wpływ na uświadomienie społeczeństwu, że być może jednak wszystko da się łatwo rozwiązać.

Rozmawiała Magdalena Cichońska

Promujemy wiedzę o sztucznej inteligencji

Rozmowa z dr. Kamilem Filipkiem – dyrektorem Centrum Sztucznej Inteligencji i Modelowania Komputerowego UMCS

Jednostka, którą Pan kieruje, zajmuje się zagadnieniami mającymi ogromne znaczenie dla rozwoju współczesnego świata. Proszę przybliżyć naszym Czytelnikom, w jakim celu i kiedy powstała.

Centrum powstało na kanwie projektu DARIAH (UMCS jest jednym z jego konsorcjantów). Założenie było takie, by infrastrukturę badawczą, która zostanie zakupiona w ramach tego projektu, udostępnić szerszemu gronu badaczy, ale również osobom spoza Uniwersytetu. Władze rektorskie uznały, że należy powołać jednostkę, która byłaby w stanie tą infrastrukturą efektywnie zarządzać. Początkowo powstała grupa badawcza o nazwie Ośrodek Badań Zasobów Cyfrowych i Systemów Inteligentnych, ale od października 2022 r. mamy już jednostkę ogólnouniwersytecką, która nosi nazwę: Centrum Sztucznej Inteligencji i Modelowania Komputerowego.

Centrum jest odpowiedzią na ogrom problemów społecznych, gospodarczych, kulturowych, generowanych w ostatnim czasie przez sztuczną inteligencję. Przede wszystkim chodzi nam o promocję szeroko rozumianych badań, których jest ona przedmiotem. Warto podkreślić, że badania z tego zakresu realizują nie tylko przedstawiciele nauk czy też dyscyplin ścisłych, ale również reprezentanci np. nauk społecznych, nauk o kulturze.

Jakie zadania są realizowane przez pracowników centrum?

Jednym z naszych głównych celów jest prowadzenie badań w różnych obszarach, w których wykorzystuje-

my metody sztucznej inteligencji, np. w badaniach nad przetwarzaniem języka naturalnego (m.in. w ramach projektu DARIAH) czy nad widzeniem komputerowym.

Innym celem jest szerzenie wiedzy na temat sztucznej inteligencji. Mieliśmy wiele wystąpień naukowych oraz kilka spotkań popularyzatorskich z młodzieżą w różnym wieku (ze szkół podstawowych, ale również ze szkół średnich). Przedstawialiśmy bieżące problemy i przyszłe zagadnienia, które staną się obszarem badań naukowców reprezentujących różne dyscypliny naukowe. Realizujemy także seminaria, spotkania otwarte, na których prezentujemy, co się obecnie wokół sztucznej inteligencji dzieje i jak wpływa ona na życie każdego człowieka.

Współpraca z otoczeniem zewnętrznym to kolejny cel, który definiuje istotę naszej jednostki. Chodzi o kooperację nie tylko z placówkami edukacyjnymi, ale również z samorządem terytorialnym czy z przedsiębiorstwami. Jesteśmy w trakcie przygotowywania wniosków projektowych, w których będziemy badać różne rozwiązania wykorzystujące metody sztucznej inteligencji, tak aby służyły ogólnospołecznemu dobru, ponieważ w tej chwili mamy pewien trend rozwojowy, który polega na tworzeniu godnej zaufania i odpowiedzialnej społecznie sztucznej inteligencji. Nawiązaliśmy współpracę m.in. z firmą iSpot. Jesteśmy również zaangażowani w realizację cyklicznych spotkań Data Science Lublin z udziałem przedstawicieli świata biznesu i nauki. Na tych spotkaniach osoby zaproszone prezentują wyniki badań realizowanych na potrzeby wewnętrznych firm

czy też badań naukowych, w których wykorzystywano szeroko rozumiane metody sztucznej inteligencji.

Stawiamy także na publikowanie swoich badań. W tej chwili jesteśmy w trakcie przygotowywania kilku publikacji. Warto pochwalić się tym, że czekamy na odpowiedź z wydawnictwa Routledge w związku z pracą zbiorową, która będzie dotyczyła sztucznej inteligencji i do której rozdziały zgłosili naukowcy z całego świata.

Przykładem prac projektowych realizowanych przez centrum w obszarze sztucznej inteligencji jest aplikacja, której zadaniem będzie przetwarzanie materiałów prasowych zebranych z różnych źródeł. Każdy naukowiec będzie miał możliwość przeanalizowania materiału zebranego przy pomocy narzędzi wspieranych metodami przetwarzania języka naturalnego. Bardzo często nie mamy możliwości przeczytania paru czy parunastu tysięcy artykułów – sztuczna inteligencja zrobi to za nas, ponieważ potrafi w korpusie tekstowym zlokalizować najważniejsze tematy, pewne style językowe, wykryć emocje, ton, bardzo szczegółowo oddać strukturę składniową, którą stosował autor, efektywnie podsumować w kilku zdaniach bardzo długie teksty i w sposób graficzny przedstawić zależności w nich występujące.

Wiemy już, jaki jest charakter działań podejmowanych przez centrum. A jak wygląda struktura jednostki?

W nazwie centrum możemy wyróżnić dwa człony – pierwszy dotyczy sztucznej inteligencji, a drugi modelowania komputerowego. I na tych dwóch zagadnieniach skupiają się zespoły badawcze działające w ramach jednostki. W tej chwili jest ich sześć: Zespół przetwarzania i modelowania języka naturalnego, Zespół przetwarzania sygnałów i obrazów, Zespół ds. dezinformacji online, Zespół analiz i modelowania danych przestrzennych, Zespół badań nieinwazyjnych i cyfrowej dokumentacji archeologicznej, a także Zespół ds. wymiaru społecznego i prawnego sztucznej inteligencji. W każdym z tych zespołów pracują przedstawiciele różnych dyscyplin naukowych, kontynuując badania, które rozpoczęli wiele lat wcześniej, pośrednio bądź bezpośrednio związane ze sztuczną inteligencją lub modelowaniem komputerowym.

Wróćmy jeszcze na chwilę do nazwy jednostki. Większość osób wie, czym jest sztuczna inteligencja, ale nie każdy słyszał o modelowaniu komputerowym. Jakie są między nimi różnice?

Fot. Bartosz Proci

Sztuczna inteligencja i modelowanie komputerowe to dwa różne, ale powiązane ze sobą pojęcia. Sztuczna inteligencja odnosi się do technik i algorytmów, które pozwalają maszynom uczyć się, rozumieć i wykonywać zadania wymagające ludzkiej inteligencji. Natomiast modelowanie komputerowe to proces tworzenia pewnych reprezentacji rzeczywistości, sytuacji i procesów za pomocą języków programowania, choć nie tylko. Warto jednak podkreślić, że metody sztucznej inteligencji mogą być i coraz częściej są wykorzystywane do budowania modeli komputerowych. Modelowanie komputerowe może

dotyczyć wielu obszarów, począwszy od procesów społecznych, po procesy biologiczne, chemiczne, fizyczne.

Dobrym przykładem są modele przygotowywane przez archeologów z naszego Uniwersytetu. Ich zadaniem jest zobrazowanie otoczenia w taki sposób, aby na etapie prac terenowych w jak najmniejszy sposób ingerować w środowisko naturalne. Dzięki zaawansowanemu sprzętowi np. georadarowi, lidarowi, dronom rozpoznają różne obiekty i na podstawie przygotowanych modeli komputerowych wiedzą np. że w tym miejscu coś się znajduje w ziemi i tutaj warto zacząć kopać.

Innym ciekawym przykładem modelowania komputerowego są mapy, które przygotowują specjaliści z Zespołu analiz i modelowania danych przestrzennych. Pracują oni np. nad rekonstrukcją map historycznych Lublina, do czego wykorzystują zaawansowane oprogramowanie przeznaczone do budowania modeli przestrzennych.

Ja z kolei od wielu lat zaangażowany jestem w tworzenie różnych modeli statystycznych w obszarze współ-

czesnych nauk społecznych. W chwili obecnej pracuję nad modelem sztucznej inteligencji, który wypowiedzi użytkowników mediów społecznościowych będzie klasyfikował na żeńskie, męskie i nijakie.

Proszę jeszcze opowiedzieć o planach na przyszłość jednostki.

W planach mamy m.in. organizowanie konferencji krajowych oraz zagranicznych z udziałem przedstawicieli różnych dyscyplin zajmujących się sztuczną inteligencją. Chodzi o wymianę wiedzy, doświadczeń, wyników badań w celu przygotowywania wspólnych projektów, które odpowiadałyby na problemy generowane przez sztuczną inteligencję. Chcemy również przygotowywać ekspertyzy i służyć pomocą instytucjom znajdującym się w naszym otoczeniu zewnętrznym, takim jak przedsiębiorstwa, jednostki samorządowe, które bardzo często potrzebują eksperckiego wsparcia w obszarze oceny pewnych możliwości związanych z wykorzystaniem

Fot. Bartosz Proń

sztucznej inteligencji w ich funkcjonowaniu. Naszym założeniem jest również działanie w sposób komercyjny, czyli infrastrukturę, którą zakupiliśmy w ramach projektu DARIAH, będziemy oferowali w celu świadczenia usług zewnętrznych. I tutaj warto wspomnieć, że na wyposażeniu mamy bardzo zaawansowane urządzenia m.in. maszynę obliczeniową, która jest w stanie znacząco przyspieszyć procesy zajmujące ludziom wiele dni bądź tygodni. Ponadto nasze zespoły dysponują m.in. dronami, nowoczesnym georadarem, lidarem, okulografami i zaawansowanym oprogramowaniem do przetwarzania informacji zebranych przy pomocy wymienionych urządzeń.

W najbliższym czasie centrum będzie zaangażowane w realizację Szkoły Letniej dla Doktorantów. Zaprzyliśmy do Lublina światowej sławy eksperta prof. Anthony'ego Elliotta, prorektora Uniwersytetu w Adelajdzie, który jest socjologiem i od wielu lat zajmuje się sztuczną inteligencją. Prof. Elliott wygłosi wykład otwierający szkołę, będzie także miał zajęcia ze studentami. Z okazji jego przyjazdu planujemy zorganizowanie otwartego spotkania adresowanego do odbiorców w różnym wieku, na którym będziemy przedstawiali

możliwości i zagrożenia wiążące się z wykorzystywaniem sztucznej inteligencji.

Ponadto jesteśmy w trakcie przygotowywania kilku wniosków projektowych m.in. do Narodowego Centrum Badań i Rozwoju. Zgłosiliśmy również zadanie w ramach projektu European Social Survey, który jest koordynowany przez Instytut Filozofii i Socjologii Polskiej Akademii Nauk. Jeśli projekt uzyska finansowanie w kolejnych latach, centrum będzie odpowiadało za przygotowanie algorytmów, które pozwolą w sposób inteligentny klasyfikować pojawiające się na rynku zawody.

Centrum nawiązało również współpracę z Komitetem Badań Polarnych przy Prezydium PAN i w tej chwili rozmawiamy na temat wsparcia badań realizowanych przez polarników zarówno w Polsce, jak i w Europie. Nasza rola będzie polegała na udostępnianiu zasobów obliczeniowych, inteligentnym przetwarzaniu pozyskanych danych oraz przechowywaniu informacji w postaci zdjęć, tekstów, które polarnicy przez lata gromadzą w celu dokumentacji zmian klimatycznych zachodzących na świecie.

Rozmawiała Magdalena Cichocka

Zasoby neuroróżnorodności a kapitał spektrum autyzmu

Okiem eksperta

Spektrum autyzmu to zaburzenie diagnozowane na podstawie kryteriów, które w historii zmieniały się kilkakrotnie. Nieostra definicja i wciąż nierozpoznane jego przyczyny stanowią przestrzeń do dywagacji. Przez wiele lat debata na temat autyzmu, którą zwykle rozpoczynali rodzice, dotyczyła najczęściej dzieci. Dzisiaj chcemy rozmawiać także o dorosłości, studioowaniu i podejmowaniu obowiązków zawodowych przez osoby ze spektrum autyzmu.

Kwiecień jako miesiąc wiedzy o spektrum autyzmu
z kwietnia, czyli Światowy Dzień Świadomości Autyzmu, inauguruje miesiąc wiedzy na ten temat. Organizowana jest wówczas akcja Zaświeć się na niebiesko (Light it up blue), zapoczątkowana przez amerykańską organizację Autism Speaks. Polega ona na niebieskiej iluminacji budynków i obiektów architektonicznych na znak solidarności oraz jedności z osobami z autyzmem i ich rodzinami. Warto przy tym zaznaczyć, że ten dzień jest coraz częściej ignorowany przez osoby z omawianym spektrum. Jeden z powtarzających się zarzutów dotyczy ferowania tezy o leczeniu autyzmu, a co za tym idzie – postrzegania go jako choroby, a nie różnicy, i przedmiotowego traktowania takich osób. Przykładów nadużyć pod płaszczykiem charytatywności jest znacznie więcej, ale nie powinny one być argumentem przeciwko działalności wspierającej świadomość o spektrum.

Teoria neuroróżnorodności

W rozważaniach nad spektrum autyzmu nie można pominąć teorii neuroróżnorodności, która przywołuje neuronaukę oraz psychologię pozytywną, akcentującą kwestie zasobów i cech/zalet sygnaturowych osoby, nie zaś jej deficytów czy defektów. Neuroróżnorodność to przede wszystkim rodzaj filozofii społecznej akceptacji i promocji równych szans, niezależnie od ich swoistości neurobiologicznej. Źródłem tej my-

śli była krytyka nadmiernej medykalizacji problematyki niepełnosprawności o etiologii biologicznej i psychologicznej. Koncepcja wynikała też z oporu wobec dominującego we współczesnej dyskusji o niepełnosprawności przekonania, że zaburzenia mają wyłącznie dysfunkcyjny charakter.

Kapitał autyzmu

Zgodnie z najnowszymi badaniami osoby ze spektrum autyzmu – jeśli tylko znajdą przyjazne środowisko – pracują ok. 30% razy efektywniej niż osoby neurotypowe (*badania australijskie w sektorze bankowym). Jest to niezwykle ważna informacja, bowiem w Polsce najczęściej kapitał ekonomiczny osób w spektrum autyzmu jest niski. Standardowo są one wykluczone z rynku pracy. Jedną z przyczyn tego stanu jest z pewnością pobieranie renty socjalnej, która może demotywować do poszukiwania zatrudnienia. Osoby z autyzmem są pod względem ekonomicznym najczęściej zależne od swoich rodzin. Jednakże autyzm w Polsce to jeszcze inny rodzaj kapitału ekonomicznego, którym jest subwencja oświatowa. System oświaty w Polsce jest finansowany z budżetu państwa, a jednostki samorządu terytorialnego otrzymują co roku subwencję, w tym zwiększone środki na edukację dzieci ze specjalnymi potrzebami. Niestety, stanowi to okazję do nadużyć. Subwencja tej wysokości nie jest natomiast przyznawana na poziomie studiów.

Czynnikami pozaekonomicznymi, ale wciąż maksymalizującymi kapitał ekonomiczny, są zasoby społeczne i kulturowe. Powszechnie wiadomo, że kapitał społeczny dzięki siatce znajomości może przeobrazić się w kapitał ekonomiczny. W przypadku osób ze spektrum autyzmu, w szczególności z racji ich przebywania w domu, sieć i jakość tych stosunków jest niska, więc i kapitał społeczny jest niski. Wprawdzie sytuacja ta się zmienia, a osoby ze spektrum autyzmu coraz częściej tworzą społeczności na portalach społecznościowych i zakładają

Archiwum Anny Prokopiak

organizacje pozarządowe. Jednak nieustannie szczególna relacja pomiędzy autyzmem a otoczeniem społecznym to dwugłos pomiędzy odpowiedzią na potrzeby takich osób a czerpaniem korzyści z „tajemniczości” autyzmu.

Student z diagnozą spektrum autyzmu

Trudności z przystosowaniem się osób z autyzmem do coraz to nowych, zmieniających się warunków otoczenia nie przeszkadzają im w tym, aby zacząć samodzielnie – obserwując zachowania innych – poszukiwać okazji do brania losu w swoje ręce. Osoby te studiują, zdobywają wymarzoną pracę, zakładają rodziny. Potrzebują często w realizacji różnych ról społecznych wsparcia, a nie terapii.

Osoby z autyzmem, stojąc u progu dorosłości, z determinacją walczą o kontakty z rodziną i przyjaciółmi, o realizację swoich marzeń i planów dotyczących indywidualnie postrzeganej bliższej oraz dalszej przyszłości. Na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej wspieramy ich w tych działaniach w ramach wielu inicjatyw, stwarzając przyjazny klimat do zaspokajania indywidualnych potrzeb.

Każdą uczelnię tworzą konkretni ludzie, i to od nas – nauczycieli akademickich, pracowników administracyjnych, studentów, władz – zależy zbudowanie przyjaznego środowiska dla studentów ze spektrum autyzmu. Ten proces ciągle trwa, ale już przynosi wiele dobrych efektów.

Anna Prokopiak

Pilotażowy przejazd „Poznaj Gospodarczy Lublin”

Lublin zajmuje pierwsze miejsce w kraju pod względem wydatków inwestycyjnych na osobę (w latach 2010–2018 wynosiły one 3,5 mld zł), z każdym rokiem w mieście przybywa nowych przedsiębiorstw i powstaje wiele inwestycji. Wszystko to potwierdza wzrost gospodarczy, jaki odnotował w ostatnim 10-leciu.

Z myślą o pokazaniu gospodarczego potencjału Miasto Lublin w partnerstwie z Zarządem Transportu Miejskiego i Miejskim Przedsiębiorstwem Komunikacyjnym organizuje specjalne przejazdy autobusowe z cyklu „Poznaj Gospodarczy Lublin”. W związku z uzyskaniem tytułu Europejskiej Stolicy Młodzieży organizatorzy postanowili ukierunkować je na studentów lubelskich uczelni. Zapewniają, że do otwartych przejazdów dla wszystkich mieszkańców jeszcze powrócą.

28 marca w autobusową podróż trasami gospodarczego Lublina wybrali się studenci Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej. Podczas przejazdu poznali historię i profile działalności lubelskich przedsiębiorstw. Mieli też okazję przekonać się, jak funkcjonuje Port Lotniczy Lublin. O wszystkim opowiadał przewodnik – Przemysław Gruba, koordynator w Referacie ekosystemów gospodarczych i infrastruktury biznesu Wydziału Strategii i Przedsiębiorczości Urzędu Miasta Lublin.

Trasa przejazdu była następująca: przystanek autobusowy Tarasy Zamkowe 03 (CH VIVO!) – ul. Mełgiewska – ul. Metalurgiczna – Al. Witosa – ul. Moritza – ul. Vetterów – ul. Braci Krausse – ul. Plewińskiego – ul. Grygowej – ul. Droga Męczenników Majdanka – ul. Krańcowa – ul. Wrotkowska – ul. Krochmalna – ul. Lubelskiego Lipca ’80 – ul. Zamojska – ul. Lubartowska – al. Tysiąclecia – przystanek autobusowy Tarasy Zamkowe 03 (CH VIVO!).

Pierwszy przejazd studentów z UMCS odbył się w ramach pilotażowego „przecierania szlaków” w projekcie. Organizatorami są UMCS i Miasto Lublin (dokładnie Wydział Strategii i Przedsiębiorczości). Dr hab. Zbigniew Pastuszek, prof. UMCS, prorektor ds. rozwoju i współpracy z gospodarką podkreślał, że projekt będzie skierowany do studentek i studentów wszystkich lubelskich uczelni: *Koordinatorką przedsięwzięcia ze strony miasta, jego „merytoryczną siłą sprawczą”, jest Monika Król – zastępczyni dyrektora Wydziału Strategii i Przedsiębiorczości. Pomysł zrodził się m.in. w trakcie spotkań przedsiębiorców z naszymi studentkami i studentami logistyki. Goście podkreślali, że jest tak wiele różnych podmiotów, kierunków studiów i jednostek dydaktycznych, które są zainteresowane wizytami w firmach, że warto takie spotkania organizować. Pomysł podchwycili przedstawiciele Studenckiego Koła Naukowego Logistyk, działającego na Wydziale Ekonomicznym. To z nimi prowadzone były pierwsze rozmowy i oni zaproponowali, że zorganizują przejazdy. Jako uczelnia postanowiliśmy im pomóc i zadziałać instytucjonalnie. Poprosiliśmy o współpracę Miasto Lublin oraz lubelskie ZTM i MPK. Kooperacja z tymi partnerami zawsze przynosi oczekiwane efekty.*

Harmonogram przejazdów i wielkość wizytujących grup zostaną przygotowane na podstawie ustaleń pracowników Wydziału Strategii i Przedsiębiorczości z przedstawicielami firm oraz rozmów prowadzonych m.in. w Radzie Innowacyjnego Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Lublina (w której reprezentowane są wszystkie uczelnie). *Zamierzamy pokazać lubelskiej społeczności (nie tylko akademickiej), że nasz biznes to*

Fot. Bartosz Proch

Dr hab. Zbigniew Pastuszak, prof. UMCS – prorektor ds. rozwoju i współpracy z gospodarką

Jestem pewien, że wielu mieszkańców Lublina nie wie, co dzieje się w lubelskim biznesie, a dzięki wizytom naszych studentek i studentów w tych przedsiębiorstwach, będziemy mogli szerzej rozpropagować ich aktywność w różnych środowiskach, z których wywodzi się społeczność akademicka. Po przejazdach analizowane będą opinie osób wyjeżdżających: to, co im się podobało, a co nie – by jak najlepiej dostosować charakter projektu do odbiorców i ich potrzeb.

Każda studentka i każdy student może wziąć udział w tej inicjatywie. Logistycy pojechali jako pierwsi, żeby „przetestować” przebieg przejazdu, zbadać kłopoty organizacyjne pojawiające się w jego trakcie, ustalić możliwości usprawnienia programu itd. Następne przejazdy zostaną zaadresowane do wszystkich zainteresowanych. Będą prowadzone zapisy online.

Korzyść z tego rodzaju projektów jest taka, że uczestnicy mogą zobaczyć to, czego nie może zobaczyć każdy. Mają bowiem możliwość zaobserwowania, jak wygląda produkcja, mogą wejść do magazynu, sprawdzić, jak powstaje konkretny produkt, czyli poznają „od kuchni” aktywność lubelskich firm lub międzynarodowych przedsiębiorstw działających w Lublinie. I to jest pierwsza wartość dodana. Druga natomiast jest taka, że spotykają się z menedżerami różnych szczebli, przedstawicielami komórek kierowniczych, osobami zajmującymi się wewnętrznymi szkoleniami. Organizowane są z nimi spotkania, rozmowy, dyskusje.

Pierwsza wizyta miała miejsce w Porcie Lotniczym Lublin. Kolejne – już niebawem. Dziękuję zarządom zaangażowanych firm za otwartość na tego rodzaju współpracę, a uczestniczkom i uczestnikom projektu życzę samych pozytywnych doświadczeń i wielu korzyści.

nie wyłącznie Specjalna Strefa Ekonomiczna i znane od wielu lat firmy produkcyjne, ale również bardzo duże, nowe przedsiębiorstwa, inwestorzy, którzy zaczęli działać w Lublinie – stwierdził dr hab. Zbigniew Pastuszak, prof. UMCS.

Jak zauważa Prorektor, reprezentanci firm często biorą udział w zajęciach dydaktycznych, nie tylko na

UMCS, ale również w innych publicznych i prywatnych uczelniach w Lublinie: *To są bardzo różne przedsiębiorstwa, których przedstawiciele często są zapraszani do udziału w procesach dydaktycznych. Uczestniczą w różnego rodzaju radach, które funkcjonują przy Prezydencie Miasta albo w ramach relacji wydziałów z otoczeniem. (...) W ostatnich latach w Lublinie pojawiło się*

Fot. Bartosz Prohl

Monika Król – zastępczyni dyrektora ds. przedsiębiorczości i ekosystemów gospodarczych Urzędu Miasta Lublin oraz Przemysław Gruba – koordynator w Referacie ekosystemów gospodarczych i infrastruktury biznesu UM Lublin

Podczas rejestracji na przejazd podana jest informacja o jego dacie, godzinie oraz miejscu rozpoczęcia. Przejazd, który odbył się 28 marca, był potoczony ze zwiedzaniem Portu Lotniczego Lublin.

Podczas kolejnych przejazdów wizyty studyjne będą odbywać się w siedzibach innych firm. W najbliższym czasie planujemy odwiedzić: Turck, ABM Greiffenberger oraz Aliplast. Uczestnicy będą mieli szansę na poznanie funkcjonowania tych przedsiębiorstw, rozmowę z pracownikami oraz zdobycie informacji o możliwości zatrudnienia.

„Poznaj Gospodarczy Lublin” to idealny pomysł edukacyjny, szczególnie dla studentów logistyki.

kilkaset nowych, bardzo dynamicznie działających podmiotów w kilku rozwojowych dla naszego miasta sferach, tj. w branży outsourcingu procesów, czyli BPO/SSC, w branży logistycznej, IT czy też w branżach wpisujących się w lubelskie tzw. inteligentne specjalizacje. Uważam, że nawet z czystej ciekawości warto wziąć udział w przejeździe „Poznaj Gospodarczy Lublin”.

Z kolei pracownicy Urzędu Miasta – Monika Król, zastępczyni dyrektora ds. przedsiębiorczości i ekosystemów gospodarczych oraz Przemysław Gruba – koordynator w Referacie ekosystemów gospodarczych i infrastruktury biznesu Wydziału Strategii i Przedsię-

biorczości, podkreślają, że przejazd „Poznaj Gospodarczy Lublin” to z jednej strony szansa na zaprezentowanie potencjału gospodarczego naszego miasta, poznanie historii lubelskich przedsiębiorstw oraz profilu firm prowadzących działalność gospodarczą na trasie przejazdów. A z drugiej – to okazja do poznania potencjału zatrudnienia w lubelskich firmach.

Melanie Aker i Kacper Dobrowolski – studenci I roku I stopnia logistyki na UMCS, którzy uczestniczyli w przejeździe, byli zadowoleni z możliwości udziału w tego typu inicjatywie: *Jesteśmy szczęśliwi, że udało się zorganizować takie wydarzenie. Mamy nadzieję, że odbę-*

Fot. Bartosz Proff

Fot. Bartosz Proff

Fot. Bartosz Proff

dać się też następne przejazdy. Możliwe, że ktoś z nas w przyszłości będzie pracować w takim przedsiębiorstwie. Podkreślali, że poznali Lublin z nowej, gospodarczej perspektywy. Zdobyli informacje, które z pewnością przydadzą się im na studiach oraz w przyszłym życiu zawodowym: *Dzięki udziałowi w projekcie poznaliśmy wielu przedsiębiorczych i inspirujących ludzi. Najbardziej zapadły nam w pamięć następujące firmy: Artur-Bus, Perła, DB Schenker, Aliplast, Cewar, Parys, Sonax, Turck, Piwopol, ABM Greiffenberger, MPK, DHL, Poczta Polska, DAWO, DEAVON, PZL Świdnik – Leonard, DPD, Fedex, Panattoni Park, CUUS, Spizarnia, Bury, Intrograf, Pszczółka. Głównym celem przejazdu był Port Lotniczy Lublin zlokalizowany w Świdniku, nieopodal Lublina. Rozmawialiśmy z pracownikami, którzy zdradzili nam, jak przebiegają wewnętrzne procesy w firmie. Na nasze pytania odpowiadał Cargo and Ground Han-*

dling Director – Wojciech Kasprowicz. Na lotnisku udało nam się porozmawiać także z pracownikami służby bezpieczeństwa i oddziałem straży pożarnej.

Studenci doceniają znaczenie tego rodzaju wyjazdów w związku z realizowanym przez nich kierunkiem studiów. *Logistyka, którą studiujemy, jest jednym z kierunków praktycznych, dlatego chcielibyśmy jeszcze podczas studiów poznać funkcjonowanie wielu przedsiębiorstw, abyśmy mogli zorientować się, gdzie odbyć praktyki zawodowe lub w przyszłości podjąć pracę – dodali.*

W najbliższym czasie zostanie zorganizowany kolejny przejazd w ramach projektu „Poznaj Gospodarczy Lublin”. Serdecznie zachęcamy do wzięcia w nim udziału. To niepowtarzalna okazja, by poznać miasto od innej, jakże ważnej, gospodarczo-przemysłowej strony.

Magdalena Wołoszyn

Co w magazynie „piszczy”, czyli o archeologicznych zbiorach z badań dawnego Lublina ponownie odkrywanych

Archeolog najlepiej czuje się w wykopie oraz w... magazynie, bo tutaj ukrywają się „skarby”, do których często wraca, aby je ponownie odkryć, zbadać, czy zinwentaryzować. Takie cele przyświecają mgr Monice Maziarczuk, która w ramach współpracy Centrum ECOTECH-COMPLEX oraz Instytutu Archeologii, a w szczególności Pracowni ds. badań archeologicznych nad okresem średniowiecza na Lubelszczyźnie pod kierunkiem dr. Tomasza Dzieńkowskiego, podjęła się uporządkowania i zweryfikowania zbiorów z badań dawnego Lublina.

Zabytki stanowiące pokazań część zbiorów UMCS pozyskano w trakcie pionierskich wykopaliisk prowadzonych na terenie miasta przez pracowników Katedry Archeologii Polski i Powszechnej – poprzedniczki IA (lata 50–70. XX w.). Badania realizowano na Czwartku, Kirkucie i Wzgórzu Staromiejskim, warto więc przypomnieć tę pasjonującą przygodę, a także realizujących je archeologów.

Pierwsze badania archeologiczne przeprowadzono w latach 1959–1963 na wzgórzu Czwartek, położonym w północnej części miasta oraz – w znacznie mniejszym zakresie – na dawnym cyplu usytuowanym na południe od Starego Miasta, czyli w rejonie zwanym Żmigrodem. Prowadziła je Marta Młynarska z Instytutu Historii Kultury Materialnej PAN pod kierunkiem prof. Aleksandra Gardawskiego. W pracach wykopa-

liskowych udział wzięli studenci archeologii UMCS: A. Kloss, I. Demkowska-Kutyłowska, A. Przewoźnik, A. Golusiakowska, E. Górka oraz J. Kępa. Na Czwartku – dawnej osadzie targowej położonej przy trakcie prowadzącym na Ruś – w ciągu 4 lat pomiędzy wciąż górującym nad wzgórzem kościołem pw. Świętego Mikołaja a cerkwią prawosławną pw. Przemienienia Pańskiego przebadano obszar o powierzchni ok. 6 arów. Znalaziono tam kilkanaście wczesnośredniowiecznych budynków ziemiankowych oraz ślady zabudowy i działalności rzemieślniczej z okresu nowożytnego.

Badania na Czwartku – pierwsze profesjonalne wykopaliska o charakterze naukowym na terenie naszego miasta – rozpoczęły pomyślny czas dla lubelskiej archeologii, przypadający na lata 60. XX w. Szerszego rozpoznania zespołu osadniczego w Lublinie podjęła się wtedy przyszła profesor UMCS – Stanisława Hoczyk-Siwkowska. Zgromadzone materiały miały posłużyć naukowczyni do pracy doktorskiej o tytule *Formowanie się wczesnośredniowiecznego ośrodka miejskiego w Lublinie*, którą obroniła w 1971 r. na Wydziale Humanistycznym UMCS. W 1967 r. ekspedycja pod kierownictwem ówczesnej mgr Stanisławy Hoczyk zawitała z łopatami na wzgórze Czwartek, aby kontynuować rozpoczęte kilka lat wcześniej badania. Wykopaliska prowadzono przy współudziale Marii Czyżewskiej (KUL), Tadeusza Kufla oraz Jana Gurby. Ponieważ w tym cza-

Fragmenty naczyń z badań wykopaliskowych na Czwartku →

Kościane odpady produkcyjne →

sie nie prowadzono naboru na studia archeologiczne, w wykopaliskach wzięli udział studenci historii UMCS: A. Gromek, M. Trojanowska, T. Gwiazdowicz, B. Dobrzycki, M. Chachaj, Z. Handwerker oraz studenci KUL – G. Wagner i B. Wagner. Badania miały charakter ratowniczy, związany z planowaną przebudową układu ulic. Koncentrowały się na skarpie na północ od Soboru Przemienienia Pańskiego, w miejscu obecnej ul. Ruskiej, która wtedy okalała cerkiew od południa. W latach 1968–1969 Stanisława Hoczyk przeprowadziła jeszcze badania na wzgórzu Kirkut, zwanym Grodziskiem, położonym na wschód od Czwartku oraz na kilku placach i ulicach Starego Miasta. Swój wkład miała też w rozpoznaniu archeologicznym Wzgórza Zamkowego, gdzie prace terenowe prowadzone były z ramienia Muzeum Okręgowego w Lublinie (dzisiaj Muzeum Narodowe w Lublinie).

Niewątpliwie tak szeroko zakrojona akcja badawcza na terenie miasta nie mogłaby mieć miejsca, gdyby nie przychyłność prof. Aleksandra Gardawskiego, kierownika wyżej wymienionej katedry w latach 1959–1974.

Rok 1974 to także ostatnie szeroko zakrojone badania archeologiczne na terenie Lublina prowadzone z ramienia UMCS. Wykonano je na wzgórzu Kirkut, badanym już w 1967 r. Tym razem przewodziła im Irena Kutylowska, zatrudniona w nowo powstałym Zakładzie Archeologii, późniejsza doktor habilitowana i profesor UMCS, która jako studentka uczestniczyła w pierwszych wykopaliskach na Czwartku. Powtórne badania na Kirkucie miały charakter ratowniczy i powiązane były z planami zbudowania w tym miejscu skansenu Wsi Lubelskiej. Wykopaliska, w przeciwieństwie do niezrealizowanej inwestycji, zakończyły się sukcesem. W ich trakcie zarejestrowano dwa poziomy chowania zmarłych związane z funkcjonowaniem nowożytnego cmentarza oraz relikty osadnictwa wczesnośredniowiecznego.

W ciągu kilku sezonów badań na wymienionych stanowiskach zgromadzono tysiące zabytków archeologicznych, które przechowywane są w instytutowym magazynie. Do tej pory zinwentaryzowano ponad 10 tys. przedmiotów, wśród których dominują ułamki naczyń z czasów średniowiecznych i nowożytnych, a także kości zwierzęce, ułamki kafla, cegieł, wytwory ze skóry. Najwięcej jest zabytków pochodzących z Czwartku. Poza opracowaną już przez S. Hoczyk-Siwkowaną cera-

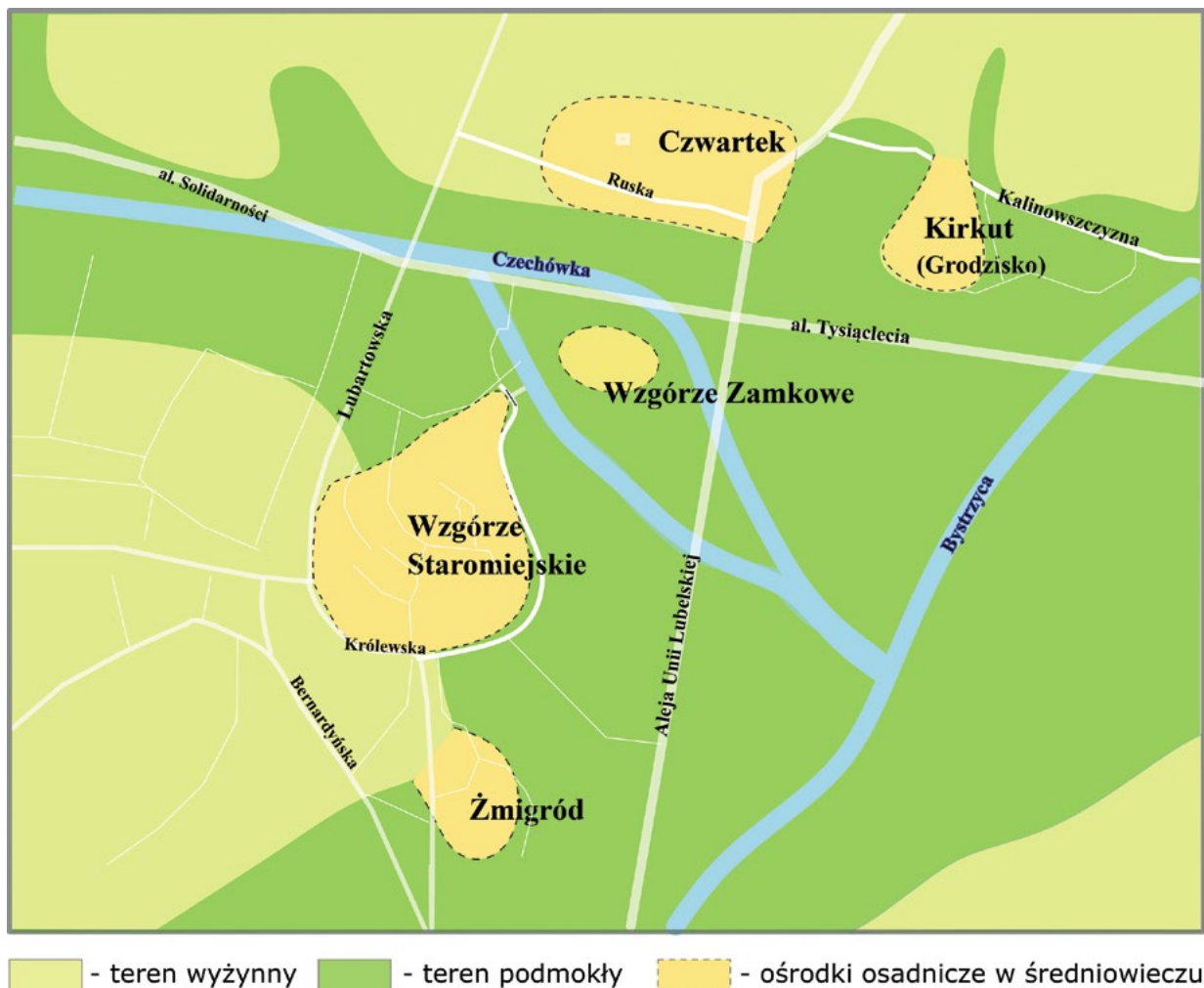
Fot. Monika Maślarczyk

Fot. Monika Maślarczyk

miką wczesnośredniowieczną, która stała się podstawą datowań tej kategorii zabytków dla innych stanowisk Lublina, bogato reprezentowane są ułamki naczyń z czasów późniejszych – „ceramika siwa”, pięknie zdobione półmajoliki czy późnośredniowieczne kafle miskowe. Osada Czwartek wzięła swą nazwę prawdopodobnie od dnia tygodnia, w którym odbywały się targi i słynęła z produkcji wyrobów rzemieślniczych. Źródła pisane z początku XVII w. podają, iż przy kościele św. Mikołaja istniały cztery cechy: szewski, piekarski,

Lubelskie stanowiska archeologiczne, na których prowadzono badania w latach 1959–1974 →

Opac: Monika Maziarczuk

krawiecki i kuśnierski. Z działalnością któregoś z nich możemy powiązać m.in. kościane odpady z produkcji guzików, które odnajdywane są obecnie w zakurzonych pudełkach uniwersyteckiego magazynu. Wśród ciekawostek z innych stanowisk warto wspomnieć o późnorzymskim naczyniu pozyskanym na wzgórzu Kirkut, którego obecność wywołała pewne zdziwienie wśród badaczy. Zabawnym z dzisiejszego punktu widzenia echem przeszłości są również nieszablone koperty z „modnymi” niegdyś napisami np. „Chronisz lasy zbierając makulaturę”.

Dotychczas jedynie część z pozyskanych w historycznych już badaniach zabytków została opracowana i opublikowana. Materiały te stały się punktem odniesienia dla późniejszych prac nad powstaniem i rozwojem lubelskiego ośrodka miejskiego. Obecna inwentaryzacja zabytków przechowywanych od ponad pół wieku w zamkniętych pudełkach jest ich odkrywaniem na nowo. Wydobyć z zapomnienia da wielu przed-

miotom „drugie życie” i pozwoli na wprowadzenie ich do obiegu naukowego.

Monika Maziarczuk

Wybrana bibliografia

- Hoczyk-Siwkowska S. 1969. *Ponowne badania wykopaliskowe osady wczesnośredniowiecznej na Czwartku w Lublinie*. Sprawozdania Archeologiczne 21: 271–277.
- Hoczyk S., Ślusarski Z. 1971. *Wyniki dotychczasowych badań archeologicznych na Wzgórzu Zamkowym w Lublinie*. Sprawozdania i Materiały Lubelskie 5: 53–65.
- Hoczyk-Siwkowska S. 1974. *Sprawozdanie z badań Lublina przedlokacyjnego w latach 1967–1969*. Sprawozdania Archeologiczne 26: 97–113.
- Kułyłowska I. 2003. *Problematyka datowania grodu na lubelskim wzgórzu, dawniej zwanym Grodziskiem, obecnie Kirkut, w świetle badań wykopaliskowych z 1974 i 1976 roku*. [w:] M. Dulnicz (red.), *Słowianie i ich sąsiedzi we wczesnym średniowieczu*, Warszawa – Lublin: 249–258.
- Młynarska-Kaletyn M. 1966. *Wczesnośredniowieczne osadnictwo na Czwartku w Lublinie w świetle badań wykopaliskowych w latach 1959–1962*. Rocznik Lubelski 9: 79–144.
- Rozwałka A. 1997. *Lubelskie Wzgórze Staromiejskie w procesie formowania się średniowiecznego miasta*, Lublin.
- Rozwałka A., Niedźwiadek R., Stasiak M. 2006. *Lublin wczesnośredniowieczny. Studium rozwoju przestrzennego*, Warszawa.

Socjoterapia w resocjalizacji penitencjarnej

Rozmowa z przedstawicielkami Koła
Naukowego Twórczych Pedagogów
Resocjalizujących UMCS

Niedługo zakończycie projekt pn. „Socjoterapia w resocjalizacji penitencjarnej”. Czego dotyczył? Skąd w ogóle wziął się pomysł jego utworzenia?

Mariola Twardowska, Aleksandra Skowron: 22 czerwca 2021 r. Koło Naukowe Twórczych Pedagogów Resocjalizujących UMCS otrzymało możliwość realizacji projektu pn. „Socjoterapia w resocjalizacji penitencjarnej” na Wydziale Pedagogiki i Psychologii, dofinansowanego przez Ministra Edukacji i Nauki ze środków budżetu państwa w ramach programu „Studenckie koła naukowe tworzą innowacje”. Jego realizacja była dla nas ogromnym wyzwaniem, ale przede wszystkim niezapomnianą przygodą, zapewniającą moc doświadczeń i niewątpliwy rozwój. Podjęte przez nas prace dotyczyły zastosowania metody socjoterapii wobec osadzonych w zakładach karnych. Głównym założeniem projektu było przeprowadzenie cyklu zajęć socjoterapeutycznych z elementami oddziaływań arteterapeutycznych.

Projekt został zrealizowany według autorskiego programu socjoterapeutycznego dr Katarzyny Korony pt. „Ja wśród innych”. Zajęcia odbywały się w trzech grupach osób skazanych, rekrutujących się spośród wszystkich grup klasyfikacyjnych, tj. młodociani, pierwszy raz skazani, recydywiści penitencjarni. Naszym celem było wdro-

żenie do pracy penitencjarnej efektywnych oddziaływań względem osób osadzonych (skuteczność programu została ugruntowana w teorii i potwierdzona w analizach naukowych). Dodatkowo podjęliśmy działania związane z analizą uzyskanych wyników, opracowaniem wniosków oraz promocją programu. Wsparcie formalne przy aplikacji o środki oraz podczas całego okresu realizacji projektu zapewniło nam Centrum Kształcenia i Obsługi Studiów.

Pomysł natomiast narodził się w momencie poszukiwania skutecznych metod resocjalizacyjnych. Po licznych dyskusjach i wnikliwej analizie literatury przedmiotu zdecydowaliśmy o wyborze tej metody do pracy z grupą osób osadzonych. Aktualnie socjoterapia znajduje zastosowanie przede wszystkim w pracy z dziećmi i młodzieżą. Inspiracją dla nas była również dr Katarzyna Korona, która od dłuższego czasu wykorzystuje socjoterapię w pracy penitencjarnej. Nasze działania przyczyniły się do wypełnienia luki w tym zakresie. Ponadto chcieliśmy pokazać, że socjoterapia skutecznie sprawdza się w odniesieniu do różnych grup osadzonych.

Na czym polega socjoterapia? W jaki sposób jest wykorzystywana w resocjalizacji penitencjarnej?

M.T., A.S.: Cechą charakterystyczną socjoterapii jest praca w grupie. Polega ona na organizowaniu

Archiwum Kola Naukowego Twórczych Pedagogów Resocjalizujących

Archiwum Kola Naukowego Twórczych Pedagogów Resocjalizujących

↑ Wystawa prac plastycznych osadzonych

i projektowaniu środowiska społecznego jednostki w takim stopniu, aby poprawić jej funkcjonowanie społeczne. Stanowi również jedną z form pomocy psychologiczno-pedagogicznej, koncentrując się na pracy z grupą i relacjach pomiędzy jej członkami.

Socjoterapia w pracy z dziećmi oraz młodzieżą jest metodą wykorzystywaną przede wszystkim w celu korygowania niewłaściwego zachowania, przekonań i postaw, udzielenia wsparcia i pomocy w rozwoju. W resocjalizacji penitencjarnej jest z kolei podstawą do wzmacniania oraz rozwijania wśród osadzonych umiejętności interpersonalnych. Pozwala im zmodyfikować sposób funkcjonowania społecznego, zintegrować się z grupą (osoby ze środowiska zakładowego i wolnościowego), co zapobiega poczuciu wykluczenia i alienacji ze środowiska, a po części być może ograniczyć potrzebę przynależności do podkultury więziennej. Wykorzystanie socjoterapii w oddziaływaniach penitencjarnych może również sprzyjać: zapobieżeniu procesowi pogłębiania nieprzystosowania społecznego jednostki, jej dążeniu

do prawidłowego funkcjonowania na wolności i pozytywnej readaptacji społecznej, odsuwając perspektywę powrotu do zakładu karnego.

Jak wyglądała realizacja prac projektowych? Jakie są ich efekty? Opracowanie tego typu zajęć, zwłaszcza dla osób skazanych, to bez wątpienia trudne zadanie.

M.T., A.S.: Nasz projekt realizowaliśmy równocześnie w Areszcie Śledczym w Lublinie oraz w Zakładzie Karnym w Opolu Lubelskim. Zajęcia odbywały się zarówno w formule zdalnej (ze względu na okres pandemii), jak i w stacjonarnej. Część zajęciowa prowadzona była w oparciu o program socjoterapeutyczny. Projekt miał na celu kształtowanie prawidłowego funkcjonowania społecznego między osadzonymi i w relacji osadzony – funkcjonariusz Służby Więziennej, pracujący na terenie placówki penitencjarnej. Cel ten udało się zrealizować, co potwierdzają uzyskane informacje zwrotne zarówno od funkcjonariuszy, jak

i samych osadzonych. Ponadto badania naukowe, które były prowadzone przed i po zakończeniu działań, wskazują, iż funkcjonowanie uczestników projektu się poprawiło. Obserwacja podczas zajęć i oceny funkcjonariuszy z każdym kolejnym spotkaniem napawały nas coraz większym optymizmem, podobnie jak refleksje oraz widoczne zmiany u samych osadzonych – pod koniec realizacji projektu wydawali się spokojniejsi, bardziej otwarci na oddziaływania resocjalizacyjne i lepiej radzili sobie w kontakcie z pracownikami zakładu i współosadzonymi.

Prowadzenie tego typu zajęć stanowiło dość duże wyzwanie ze względu na bardzo zróżnicowany poziom funkcjonowania osób przebywających w izolacji – niezbędne było stworzenie takiej atmosfery, aby poczuli się swobodnie, bezpiecznie i w pełni uczestniczyli w zajęciach. Zależało nam na tym, żeby po zakończeniu projektu uczestnicy mogli powiedzieć, że wynieśli z tych spotkań coś, co pomoże im w codziennym życiu. Wydaje nam się, że sprostaliśmy temu wyzwaniu, o czym można się przekonać, czytając naszą monografię *Socjoterapia w resocjalizacji penitencjarnej*, w której projekt jest szczegółowo opisany.

Katarzyna Korona: Do efektów projektu należą: weryfikacja skuteczności programu socjoterapeutycznego „Ja wśród innych” w grupach skazanych; prze-

prowadzenie badań naukowych; wdrożenie programu w dwóch jednostkach penitencjarnych i udostępnienie go w innych Okręgowych Inspektoratach Służby Więziennej; nabycie przez studentów kompetencji związanych z prowadzeniem grupy (także socjoterapeutycznej); a przez trzech studentów koła, poprzez uczestnictwo w certyfikowanym szkoleniu z zakresu ART (Treningu Zastępowania Agresji), także umiejętności pracy tą metodą. Uzyskane wyniki zaprezentowaliśmy we wspomnianej wcześniej monografii naukowej i broszurze informacyjnej (także opisująca projekt i uzyskane rezultaty) oraz artykule naukowym, który jeszcze nie został opublikowany. Rezultaty przedstawiliśmy także w trakcie organizowanej w Instytucie Pedagogiki wystawy prac plastycznych (efekt ostatnich zajęć z osadzonymi), na podstronie projektu i w mediach społecznościowych.

A jakie plany na przyszłość ma Koło Naukowe Twórczych Pedagogów Resocjalizujących? Pracujecie już może nad nowymi, równie interesującymi projektami?

M.T., A.S.: Nasze koło prężnie działa przez cały czas. Aktualnie jesteśmy w trakcie realizacji kolejnego projektu na terenie Aresztu Śledczego w Lublinie pt. „Skuteczność arteterapii w resocjalizacji penitencjarnej skazanych odbywających karę po raz pierwszy” (również finansowanego przez Ministerstwo Edukacji i Nauki), w którym za cel postawiliśmy sobie sprawdzenie skuteczności dłuższego projektu arteterapeutycznego oraz w przypadku osadzonych: aktywizację poprzez twórcze działania, rozwój spontaniczności w postrzeganiu świata, optymalizowanie jakości życiowej – zapobieganie i pokonywanie trudności w dążeniu do samorealizacji, analizowanie zdarzeń, które będą kluczowym punktem do zmiany postaw w przyszłości, a także odkrywanie możliwości jednostki, pozwalających na zmianę zachowania. W ramach tego projektu stworzyliśmy 21 autorskich scenariuszy, odnoszących się do 3 sfer funkcjonowania człowieka. O efektach opowiemy już niebawem.

Rozmawiała Magdalena Cichocka.

Na pytania odpowiadały:

*dr Katarzyna Korona – opiekun Koła Naukowego Twórczych Pedagogów Resocjalizujących,
Mariola Twardowska – przewodnicząca KNTPR,
Aleksandra Skowron – członkini KNTPR.*

„Na gockiej ścieżce” – pierwsza międzynarodowa konferencja w kraju ogarniętym wojną

Unia Europejska finansowała „Program Współpracy Transgranicznej Polska – Białoruś – Ukraina 2014–2020”. Jednym z jego beneficjentów został Komitet Wykonawczy Rady Miejskiej we Włodzimierzu (Ukraina), który otrzymał środki na realizację tematu „Готський шлях: спільна історична реконструкція та віртуальна подорож у минуле” (Gocka ścieżka: wspólna przebudowa historyczna i wirtualna podróż do przeszłości)¹. Partnerem przedsięwzięcia została Gmina Hrubieszów, na terenie której, m.in. dzięki aktywności archeologów z UMCS, dokonywano najbardziej spektakularnych odkryć z dziejów Gotów. Tutaj też znajduje się sławny skansen Wioska Gotów w Masłomęczu; a ogólnospołeczna fascynacja dziejami tego ludu wywołuje zachwyty na całym świecie². Wnioskodawcy postanowili zaadaptować doświadczenia polskich władz samorządowych. Doszli też do wniosku, że ten neutralny w gruncie rzeczy temat może być znakomitym pomostem do budowania kontaktów polsko-ukraińskich, na wszystkich możliwych szczeblach i płaszczyznach. W tej otoczkę znalazło się oczywiście miejsce dla czysto naukowych zagadnień związanych z wędrówką Gotów: efekty wykopalisk, metodyka i metodologia studiowania tego problemu; transmisja odkryć do europejskiego dorobku naukowego i budowanie miej-

sca w ramach pojęcia europejskiego archeologicznego dziedzictwa kulturowego.

Mówiąc prościej, Ukraińcy postawili tezę, że skoro po zachodniej stronie granicy są tak znaczące odkrycia, to po wschodniej należy ich się również spodziewać. W prehistorii Bug nigdy nie dzielił zjawisk kulturowych, ale znakomicie je łączył. Postanowili więc wykorzystać ten atrybut współcześnie. Tym bardziej że po stronie polskiej zaczęto realizować międzynarodowy projekt „Laboratorium Historiae Gothorum” w Masłomęczu, który może, a nawet powinien być naukowym i kulturalnym zapleczem dla takich działań³. W swoich intencjach Ukraińcy liczyli też na zwiększenie aktywności archeologów na zachodnim Wołyniu i na łańcuch działań, które pozwoliłyby „pretekst gocki” wykorzystać do promowania ich kultury i dziedzictwa kulturowego, dając, np. młodzieży po obu stronach granicy, poczucie potrzeby opowiadania sobie o współczesnym widzeniu historii, kultury, tradycji i sposobach uczestniczenia w nich.

Wystarczy powiedzieć, że leżący nieomal w centrum Włodzimierza monumentalny relikwiarz grodu średniowiecznego jest kilka razy większy od naszej „lubelskiej dumy” – grodziska w Czermnie (Czerwieniu). Mieści ono nie tylko gigantyczny potencjał naukowy,

¹ <https://gothicway.com.ua/> (dostęp: 10.03.2023)

² A. Kokowski, *Gmina Hrubieszów – strategiczny partner lubelskiej archeologii*, „Wiadomości Uniwersyteckie”, Nr 4/275, s. 41–45.

³ A. Kokowski, Świątynia archeologii, „Wiadomości Uniwersyteckie”, Nr 11/282, s. 44–45; tenże – „Laboratorium Historiae Gothorum” w Masłomęczu – wielki początek, „Wiadomości Uniwersyteckie”, Nr 11/293, s. 62–63.

ale posiada przecież ten niezbędny dla przyszłego ruchu turystycznego; a szansy takiej nie można zmarnować.

Rok temu, w dn. 3–4 marca, miała się odbyć we Włodzimierzu wielka, międzynarodowa archeologiczna konferencja naukowa poświęcona wędrowce Gotów. Swoją akces zgłosiło kilkudziesięciu specjalistów z kilku krajów, z największymi nazwiskami tej dyscypliny. Wyglądało na to, że w ramach ukraińskiego projektu zobaczymy najnowszy stan naszej wiedzy na temat gockich migracji. Niestety, 24 lutego Rosja napadła na Ukrainę; przez granicę przelewały się dziesiątki tysięcy uchodźców; o konferencji zapomniano.

Użyłem słowa „zapomniano” głęboko na wyrost. Ukraińcy nie mogli się pogodzić z tym, że ich wieloletnią pracę zniweczą rosyjskie rakiety. Nieomal od pierwszego dnia tego niewyobrażalnego dramatu słali sygnały – o konferencji pamiętamy, nie odpuścimy...

W lutym tego roku przyszły pierwsze zapewnienia – działamy, potrafimy zorganizować bezpieczne wydarzenie bez uszczerbku dla zakładanej jakości. Konferencja odbyła się 9 marca. Wymóg bezpieczeństwa ograniczył fizyczną obecność uczestników. Niemniej kilkudziesięciu specjalistów z Ukrainy i Polski spotkało się w „bunkrze” i wysłało światu sygnał – pierwsza międzynarodowa konferencja w kraju ogarniętym wojną odbywa się we Włodzimierzu za sprawą archeologów!

Jestem głęboko przekonany, że wyrażam odczucie wszystkich polskich uczestników spotkania – konferencja zorganizowana była, i to pod każdym względem – perfekcyjnie! Komfort obrad, serdeczna opieka nad przyjezdnymi, znakomity sprzęt audiowizualny, ogromne zainteresowanie mediów i oprawa całości... bez najmniejszej części chęci przyłożenia taryfy ulgowej, jaką można by przyjąć z racji wojny – budziły nasze zdumienie. Od przyjęcia nas, kiedy szliśmy przez szpaler młodzieży w strojach historycznych witającej nas kwiatami, po fakt, że dzięki transmisji w Internecie obrady śledziło na bieżąco kilkadziesiąt osób z kilku krajów. Bezsprzecznie zasługa w tym dwóch znakomicie przygotowanych, niezwykle kompetentnych pań: Valerii Korniienko i Kateryny Pidhurets – takich współpracownic można tylko pozazdrościć...

Przeżyliśmy co prawda trzy alarmy rakietowe – ten najgorszy w nocy z 8 na 9 marca, kiedy rakiety spadły na Lwów, ale dzięki temu mogliśmy obserwować, jak świetnie zorganizowana jest społeczność ukraińska.

Fot. Siergiej Zajackowski

Konferencję naukową można podzielić na część dotyczącą opisu najnowszych badań nad Gotami i tę, w której prezentowano sposoby wprowadzania wiedzy o Gotach do świadomości społecznej.

Obrady otworzyli burmistrz Włodzimierza Ihor Palionka i wójt Gminy Hrubieszów Tomasz Zajac (Amicis Universitatis Mariae Curie Skłodowska⁴). Obaj Panowie wyrażali głęboką wiarę i nie mniejsze przekonanie, że archeologia dostarcza znakomitych narzędzi dla promowania regionów; a jednocześnie tworzy szerokie pole do kreowania aktywności społecznej. Nie będę streszczał wszystkich referatów – będą opublikowane; ale z dumą mogę powiedzieć, że obydwa autorstwa prof. Barbary Niezabitowskiej-Wiśniewskiej (IA UMCS): o badaniach gockich stanowisk na Roztoczu i wspólnego z Anną Hyrczałą (słuchaczką Szkoły Doktorskiej Nauk Humanistycznych i Sztuki UMCS), Bartłojem Bardeckim i Anną Muchą z hrubieszowskiego muzeum o odkryciach na gockim cmentarzysku w Gródku nad Bugiem – „wbiły słuchaczy w siedzenia”, jak to określił prof. Oleg Petrauskas z Kijowa. Rzeczywiście – zakres interdyscyplinarny badań, kompetencje metodyczne i erudycja to wartości, które stawiają Autorkę w gronie największych europejskich specjalistów. Nie mniejszy aplauz zyskało wystąpienie B. Bardeckiego z Kirillem Myzginem na temat odkrycia niebotycznego skarbu monet rzymskich z Cichobórza – zastrzeżenie, bo przewróciło ono sporo „kanonów” wiedzy o dziejach Gotów⁵. Równie znakomicie zaprezentowała się inna słuchaczka naszej Szkoły Doktorskiej, Marta Stasiak-Cyran, relacjonująca wyniki swoich badań w zachodniej części Lubelszczyzny; czy Anna Mucha z Muzeum im. ks. Stanisława Staszica w Hrubieszowie, która coraz pewniej porusza się na naukowej scenie. Jakby nie patrzeć, z jej udziałem w Gozdowie dokonano odkryć

↑ Uczestnicy konferencji czasu wojny

⁴ A. Kokowski, *Amicis Universitatis Mariae Curie Skłodowska 2022*, „Wiadomości Uniwersyteckie”, Nr 1/294, s. 83–85.

⁵ A. Kokowski, *Lubelska archeologia w hotelu Marriott*, „Wiadomości Uniwersyteckie”, Nr 10/281, s. 68.

reliktów gockiej kultury, o których za moment będzie głośno w literaturze. Wisienką na tym naukowym torcie był referat prof. Wojciecha Nowakowskiego z Warszawy, który przedstawił kwestię kontaktów Gotów z Bałtami, a właściwie rozważał przypuszczenie, czy ci ostatni rzeczywiście „zabrali” się z Gotami na wielką wędrowkę. Ja też miałem referat, ale co będę Państwu zwracał nim głowę.

Wszyscy zaskoczeni byli wysokim poziomem większości referatów ukraińskich. Prof. O. Petrauskas to w tej chwili najbardziej „gorące” nazwisko wśród badaczy Gotów na Ukrainie, z tej racji wszedł do Honorowego Komitetu Naukowego „Laboratorium Historiae Gothorum”⁶ – przedstawił sensacyjne odkrycie gockiego grobu ciepłopalnego z rzymskimi importami. Również prof. Jarosław Onyszczuk, osławiony odkryciem grobu wandalckiego księcia w miejscowości Kariv⁷, spodziewanie kompetentnie przedstawił swoje nowe, świetne odkrycie, tym razem gockich grobów w tejże miejscowości. Ale najwięcej satysfakcji dało słuchanie ukraińskiej archeologicznej młodzieży z Charkowa. Władysław Szczepaczenko (prezentował zagadnienia związane z identyfikacją produkcji / pochodzenia naczyń szklanych z gockiego cmentarzyska w Wojtenkach), Wiktoria Gogunska i Wasyl Rusnak (pokazali kapitalny sposób dochodzenia rekonstrukcji historii otwierania gockich mogił w starożytności) zachwycili znakomitym warsztatem badawczym i rozległą wiedzą. Ręce same składały się do oklasków!

Część druga, to przede wszystkim prezentacja przez B. Barteckiego, we współautorstwie z T. Zającem, koncepcji budowanego właśnie Centrum Dziedzictwa Archeologicznego i Kulturowego „Laboratorium Historiae Gothorum” w Wiosce Gotów w Masłomęczu. To, że my jesteśmy dumni z tego projektu, jest rzeczą oczywistą, ale sposób, w jaki reagowali na prezentację słuchacze – dumę naszą tylko gruntuje. Ukraińscy beneficjenci projektu pokazali natomiast kapitalny film anonimowany skierowany do najmłodszych, tych zainteresowanych dziejami Gotów (ma wersję polską, ukraińską

i angielską) – można go oglądać na stronie internetowej projektu. Niejako w rewanżu hrubieszowscy archeolodzy zademonstrowali program wirtualnej wędrowki po Wiosce Gotów w Masłomęczu, który z czystym sumieniem polecam nie tylko moim studentom, ale także wszystkim zainteresowanym archeologią – można ją zwiedzać z przewodnikiem polskim lub ukraińskim⁸. Powstał on, gdyż skansen z uwagi na budowę wymienionego wyżej centrum, został czasowo zamknięty. W końcu M. Stasiak-Cyran zademonstrowała możliwości, jakie kryją się za projektem „Dziedzictwo dostępne. Profesjonalizacja kadr kultury i upowszechnienie dziedzictwa kulturowego – interdyscyplinarne partnerstwo Muzeum Narodowego w Lublinie i Muzeum Kultury w Oslo”. To też dla archeologii lubelskiej ogromna szansa prezentacji najważniejszych osiągnięć w świecie; no i stoi za nim „góra pieniędzy”...

Na pożegnanie Gospodarze przygotowali krótką wycieczkę po mieście, z polskojęzycznym przewodnikiem. Wspomniane grodzisko, efektowne cerkwie o średniowiecznych rodowodach; gimnazjum polskie, na którego ścianach absolwenci ryli swoje nazwiska (setki!); gmach klasztoru poddominikańskiego, kościół polski pw. św. Joachima i Anny w centrum i spotkanie z proboszczem opowiadającym o problemach, o jakich jego opływający w dostatki konfratry po zachodniej stronie Bugu nawet przez ułamek sekundy nie musieli pomyśleć... Kawał historii potwornie okaleczonego miasta, które z wielkim trudem, ale i ogromnym zaangażowaniem realizuje, małymi kroczkami, swoje europejskie aspiracje. Ciekawe rozmowy wiodłem z wiceburmistrzem miasta Andrijem Hudymem. Jego entuzjazm jest zaraźliwy, plany rozległe, wiedza o mieście imponująca, a serdeczność, jaką nam okazywał, nie do zapomnienia. Od takich ludzi zależy kształt miasta, ale również sukces konsumpcji projektu, który właśnie się kończy. Myślę, że jeszcze nieraz dowiedziemy, iż lubelska archeologia łączy ludzi. Z takim przekonaniem pożegnaliśmy walczącą Ukrainę, z wiarą, że za moment będziemy rzeczywiście, w pełnym tego słowa znaczeniu, realizowali wspólne projekty, nie tylko te naukowe.

Andrzej Kokowski

⁶ A. Kokowski, *Honorowy Komitet Naukowy „Laboratorium Historiae Gothorum”*, „Wiadomości Uniwersyteckie”, Nr 3/284, s. 49–51.

⁷ A. Kokowski, *Swebskie głowy na Ukrainie*, „Wiadomości Uniwersyteckie”, Nr 10 (249), s. 47–48.

⁸ <https://3d.wioska-gotow.eu/> (dostęp: 10.03.2023)

Fot. Iłoa Koliszczenko

Wykład otwarty prof. Ēriksa Jēkabsonsa z Uniwersytetu Łotewskiego w Rydze

8 marca na zaproszenie Katedry Myśli Politycznej i Komunikowania Politycznego odbył się wykład prof. Ēriksa Jēkabsonsa z Uniwersytetu Łotewskiego pt. *Państwa bałtyckie: wydarzenia przełomowe w historii XX wieku*. Wydarzenie zainaugurowała dr hab. Ewelina Podgajna, prof. UMCS, kierownik wymienionej katedry. Moderatorem i prowadzącym spotkanie był prof. dr hab. Marek Pietraś, dyrektor Instytutu Nauk o Polityce i Administracji.

Podczas wykładu prof. Ēriks Jēkabsons przedstawił w syntetyczny sposób złożone dzieje polityczne państw bałtyckich: Litwy, Łotwy, Estonii, nawiązując do relacji z Polską. Podkreślał, że historia tworzy pomost między

przeszłością a teraźniejszością, co w kontekście współczesnych wydarzeń – wojny Rosji z Ukrainą – nabiera szczególnego znaczenia. Profesor stwierdził, że przeszłość determinuje dzisiejszą politykę, wpływając na stosunki międzynarodowe oraz relacje gospodarcze pomiędzy państwami. Jest także źródłem doświadczeń i cennych lekcji, z których narody powinny wyciągnąć wnioski, oraz ważnym czynnikiem kształującym rzeczywistość.

Wykład prof. Ēriksa Jēkabsonsa spotkał się z bardzo dużym zainteresowaniem pracowników, doktorantów i studentów Wydziału Politologii i Dziennikarstwa.

Ewelina Podgajna

Konferencja „Innowacje w komunikacji z czytelnikami/użytkownikami. Trendy – narzędzia – wdrożenia”

9 marca w Instytucie Nauk o Komunikacji Społecznej i Mediach odbyło się 9. Lubelskie Forum Bibliologów, Informatologów i Bibliotekarzy pod hasłem „Innowacje w komunikacji z czytelnikami/użytkownikami. Trendy – narzędzia – wdrożenia”. Wydarzenie zostało zorganizowane w formule hybrydowej przez Katedrę Informatologii, Bibliologii i Edukacji Medialnej.

Obrazy otworzyła prof. dr hab. Iwona Hofman – dyrektor INoKSIM, która podkreśliła wagę i potrzebę umacniania współpracy oraz wymiany doświadczeń w środowisku teoretyków: informatologów, badaczy komunikacji społecznej i mediów oraz praktyków: bibliotekarzy i pracowników informacji. Zwróciła też uwagę na aktualność zagadnień skutecznej komunikacji z użytkownikami we współczesnym świecie oraz potrzebę wdrażania innowacji w tym zakresie. Dr hab. Anita Has-Tokarz, prof. UMCS – kierownik Katedry Informatologii, Bibliologii i Edukacji Medialnej, witając gości zgromadzonych w Auli Wydziału Politologii i Dziennikarstwa oraz na łączach internetowych, podkreśliła, że choć forum zostało zaprojektowane w 2015 r. jako przestrzeń integracji środowiska teoretyków i praktyków, tj. bibliologów, informatologów, badaczy komunikowania, bibliotekarzy, edukatorów, animatorów kultury i życia społecznego z Lublina i Lubelszczyzny, to obecnie stanowi rozpoznawalną nie tylko w regionie, ale także w kraju, a nawet za granicą, platformę dialogu, wymiany wiedzy i doświadczeń oraz prezentowania przykładów dobrych praktyk, trendów i innowacji branżowych. Zaznaczyła, że każdego roku spotkania organizowane są wokół ważnych dla środowiska problemów. W roku bieżącym frazą kluczową stały się biblioteczne innowacje komunikacyjne.

Następnie głos zabrali przedstawiciele instytucji partnerskich: Barbara Rzeszutko – dyrektor Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. KEN w Lublinie oraz Luiza Kawka – wiceprezes Towarzystwa Nauczycieli Bibliotekarzy Szkół Polskich Oddział w Lublinie.

Dla organizatorów istotne było dokonanie rozpoznania w takich obszarach jak: nowe koncepcje i trendy tworzenia innowacji komunikacyjnych w bibliotekach, strategii rozwoju bibliotek a innowacje komunika-

cyjne i technologiczne, rola czytelnika/użytkownika w procesie projektowania i wdrażania nowych narzędzi, produktów i usług komunikacyjnych, instrumenty i metody upowszechniania innowacji komunikacyjnych, internet i media społecznościowe jako narzędzia wspierające proces powstawania innowacji komunikacyjnych w bibliotece, ale także praktyczny wymiar wdrażania innowacji komunikacyjnych oraz korzyści i bariery dla bibliotek związane z nowymi rozwiązaniami komunikacyjnymi.

Podczas konferencji wygłoszono 18 referatów. Wystąpienia przygotowali badacze komunikacji i technologii medialnych, a także praktycy: bibliotekarze, nauczyciele, metodycy, edukatorzy i trenerzy, którzy na co dzień zajmują się opracowywaniem innowacyjnych projektów oraz wdrażają nowoczesne systemy i technologie usprawniające komunikację i funkcjonowanie placówek.

Obrazy przebiegały w dwóch sesjach. W sesji pierwszej „Komunikacja włączająca i angażująca w bibliotece” moderowanej przez dr hab. Anitę Has-Tokarz, prof. UMCS, dr Renatę Malesę i Joannę Chapską wygłoszono siedem referatów.

Sesja druga „Innowacje komunikacyjne w bibliotekach – doświadczenia i wdrożenia praktyczne” realizowana była równolegle w trzech sekcjach tematycznych poświęconych innowacjom komunikacyjnym w bibliotekach szkolnych i pedagogicznych, publicznych oraz akademickich. Referaty przygotowane zostały przez praktyków, którzy podzielili się w nich własnymi doświadczeniami w zakresie wdrażania innowacji komunikacyjnych w swoich placówkach. Sekcję A „Innowacje komunikacyjne w bibliotece szkolnej i pedagogicznej” moderowała dr Grażyna Piechota, sekcję B poświęconą bibliotekom publicznym – dr hab. Anita Has-Tokarz, prof. UMCS, natomiast sekcję C – dr Krystyna Kwapisiewicz-Hudzik.

Wygłoszone referaty oraz dyskusja wykazały, że innowacyjne podejście do obsługi to obecnie nie tylko działania wizerunkowe, pozwalające bibliotekom adekwatnie się pozycjonować wśród innych instytucji kulturalnych i oświatowych, ale przede wszystkim wyzwania związane z definiowaniem przez placówki

swich szans rozwojowych oraz rozpoznawaniem potrzeb i oczekiwań klientów w celu usprawniania komunikacji, projektowania i wdrażania nowych (niestandardowych) narzędzi, produktów i usług. Po raz kolejny pokazały również różnorodność oferty bibliotecznej oraz konieczność jej dostosowywania do oczekiwań i potrzeb usunąć użytkownika.

Zainteresowanie konferencją było bardzo duże, o czym świadczy liczba zarejestrowanych uczestników – 200 osób z regionu i Europy, reprezentujących środowisko naukowe, biblioteki: szkolne, pedagogiczne, publiczne, akademickie, wojskowe, szpitalne, a także instytucje kulturalne, oświatowe i edukacyjne, jednostki samorządowe, organizacje pozarządowe oraz biznes. Forum było kolejną okazją do integracji i umacniania współpracy z otoczeniem zewnętrznym oraz promocji naszego Uniwersytetu.

Partnerami merytorycznymi byli: Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie, Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. KEN w Lublinie, Miejska Biblioteka Publiczna im. H. Łopacińskiego

Fot. Kamili Segiera

w Lublinie, Lubelskie Samorządowe Centrum Doskonalenia Nauczycieli, Biblioteka Główna UMCS, Biblioteka Główna Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, Biblioteka Główna Uniwersytetu Medycznego w Lublinie, Centrum Informacji Naukowo-Technicznej Politechniki Lubelskiej, Sekcja „Edukacja medialna w bibliotece” Polskiego Towarzystwa Edukacji Medialnej oraz Towarzystwo Nauczycieli Bibliotekarzy Szkół Polskich Oddział w Lublinie. Konferencję patronatem honorowym objęli: Polskie Towarzystwo Edukacji Medialnej oraz Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, a patronatem medialnym EBIB.

*Renata Malesa
Grażyna Piechota*

I Otwarte Posiedzenie Zarządu Krajowej Reprezentacji Doktorantów

W dn. 3–5 marca odbyło się w Lublinie I Otwarte Posiedzenie Zarządu Krajowej Reprezentacji Doktorantów kadencji 2023. Społeczność doktorantów naszego Uniwersytetu reprezentowali członkowie Rady Uczelnianej Samorządu Doktorantów UMCS: mgr Maciej Bień, mgr Jacek Czerwiński, mgr Maria Stadnicka, mgr Patrycja Winiarczyk, a także mgr Barbara Pietrzyk-Tobiasz pełniąca jednocześnie funkcję wiceprzewodniczącej zarządu KRD. Samorząd Doktorantów UMCS był współorganizatorem wydarzenia.

Podczas gali otwarcia zostało zawarte Lubelskie Porozumienie Doktorantów. List intencyjny podpisali przedstawiciele samorządów: Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Politechniki Lubelskiej, Uniwersytetu Przyrodniczego, Katolickiego Uniwersytetu Lubel-

skiego Jana Pawła II, Uniwersytetu Medycznego oraz Instytutu Agrofizyki im. Bohdana Dobrzańskiego Polskiej Akademii Nauk w Lublinie. Doktoranci wyrazili chęć: współpracy naukowej, realizacji wspólnych przedsięwzięć społecznych lub kulturalnych oraz integracji społeczności doktorantów w Lublinie.

Drugiego dnia zorganizowana została sesja sprawozdawczo-informacyjna, prezentująca bieżącą działalność KRD. Odbyła się także debata środowiskowa dotycząca wdrażania postulatów doktoranckich. Uczestnicy wydarzenia mieli możliwość wzięcia udziału w szkoleniach obejmujących sztukę skutecznej negocjacji oraz dobrych praktyk w szkołach doktorskich w perspektywie ewaluacji.

Patrycja Winiarczyk

Fot. Michał Zambrycki

↑ Przedstawiciele PECSRL z pracownikami Instytutu Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej

Wizyta przedstawicieli PECSRL

W dn. 23–25 marca w Instytucie Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej gościli prof. Veerle Van EerVELde (Uniwersytet w Gandawie, Belgia), prof. Antonia Paniza Cabrera (Uniwersytet w Jaén, Hiszpania), prof. Karl Martin Born (Uniwersytet w Vechta, Niemcy) oraz prof. Hannes Palang (Uniwersytet w Tallinie, Estonia) – członkowie zarządu międzynarodowej sieci badań nad krajobrazem Permanent European Conference for the Study of the Rural Landscape (PECSRL).

Wizyta miała na celu zapoznanie się ze stanem przygotowań do 30. jubileuszowej konferencji PECSRL, która odbędzie się w dn. 9–15 września 2024 r. na Wydziale Nauk o Ziemi i Gospodarki Przestrzennej UMCS oraz w Zamościu i na Roztoczu. Za jej organizację w Polsce z ramienia PECSRL odpowiadają pracownicy IGSEiGP

– dr hab. Ewa Skowronek, prof. UMCS oraz dr Andrzej Tucki. Ostatnia taka konferencja w naszym kraju miała miejsce w 1975 r. w Warszawie.

Podczas pobytu w Lublinie goście spotkali się z dyrektorem IGSEiGP dr. hab. Wojciechem Janickim, prof. UMCS, a także zapoznali się z obiektami, w których odbędzie się konferencja. Następnie czteroosobowa grupa pracowników instytutu w składzie: dr hab. Teresa Brzezińska Wójcik, prof. UMCS, dr hab. Ewa Skowronek, prof. UMCS, dr Renata Krukowska oraz dr Andrzej Tucki zaprezentowała im obiekty infrastruktury w Zamościu.

Ostatnią część wizyty stanowiła wycieczka terenowa po Roztoczu, powiązana tematycznie z hasłem i problematyką konferencji „Borderscapes – Past and Future”.

Ewa Skowronek

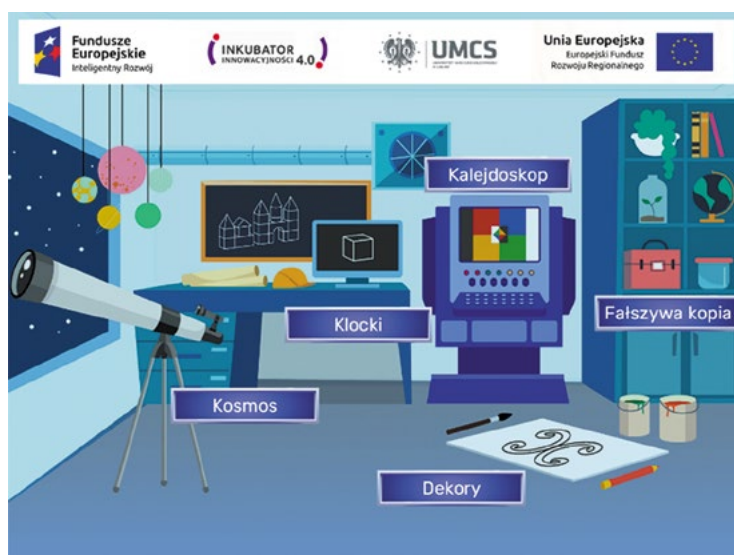
Ster na STEAM w Instytucie Pedagogiki

STEAM to skrót od angielskich słów: *Science* (nauka), *Technology* (technologia), *Engineering* (inżynieria), *Arts* (sztuka) i *Maths* (matematyka). Zdolności aktywizujące się w dziedzinach STEAM umożliwiają kreatywne rozwiązywanie problemów i sprawne poruszanie się w przestrzeni wirtualnej, są predykatorem osiągnięć na wszystkich szczeblach edukacyjnych i rozwojowych. STEAM to środowisko pracy m.in. architektów, inżynierów, artystów, geografów, nawigatorów. Obecnie w inicjatywach w całej Europie dominuje edukacyjny ruch ku STEAM i pedagogika oparta na samodzielnych poszukiwaniach. Równie ważne jest uprzystępnianie nowych technologii. Nowoczesne technologie i towarzyszące im oprogramowanie o edukacyjnym charakterze, w tym programy multimedialne i gry komputerowe, mają stymulujący wpływ na wczesny proces uczenia się matematyki i nabywanie kompetencji przyszłości.

Na potrzeby te odpowiada wypracowany w ramach grantu o objęcie wsparciem przedwdrożeniowym wyników badań naukowych i prac rozwojowych pakiet aplikacji do podłogi interaktywnej Ster na STEAM (program „Inkubator Innowacyjności 4.0”). Projekt, którego kierownikiem była dr hab. Barbara Bilewicz, a konsultantem metodycznym dr hab. Urszula Oszwa, prof. UMCS, realizowano od 1 stycznia do 31 grudnia 2022 r. w Instytucie Pedagogiki.

Na potrzeby projektu zakupiono FLY SKY, urządzenie zwane podłogą interaktywną, zawierające czujnik ruchu, projektor i komputer, pakiet aplikacji podstawo-

wych oraz pakiet aplikacji dodatkowych z grami interaktywnymi do pracy z dziećmi w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym. Po wnikliwym zapoznaniu się z działaniem urządzenia oraz analizie proponowanych przez producenta aplikacji przystąpiono do konceptualizacji zawartości treściowej nowego – będącego przedmiotem projektu – pakietu aplikacji Ster na STEAM, przeznaczonych do rozwijania myślenia matematycznego, percepcji oraz rozumowania przestrzennego. Opracowano zawartość treściową, merytoryczną i propozycje graficzne. Założono, że pakiet będzie składać się z pięciu aplikacji przeznaczonych jako oprogramowanie do podłogi interaktywnej oraz gier związanych z nauką, technologią, inżynierią, matematyką i sztuką. Gry przyjęły nazwy: Kosmos, Kalejdoskop, Dekory, Klocki i Fałszywa kopia. Opracowany produkt finalny, zestaw aplikacji Ster na STEAM dopasowany do podłogi inter-

Archiwum Instytutu Pedagogiki

aktywnej, jest przeznaczony do pracy edukacyjnej i terapeutycznej z dziećmi w wieku od 6 do 12 lat. Pakiet gier, poza swoim głównym zadaniem, jakim jest rozwijaniem myślenia przestrzennego i matematycznego oraz zdolności przydatnych w zawodach z grupy STEAM, ma za zadanie wspierać rozwój kompetencji kluczowych i dostarczać przeżyć estetycznych. Może znaleźć zastosowanie w szkołach, przedszkolach i centrach edukacyjno-terapeutycznych. Obecnie pakiet jest przedmiotem wyceny oraz naukowych pilotażowych badań eksperymentalnych.

Barbara Bilewicz

Tydzień Pracy Socjalnej

Tydzień Pracy Socjalnej to ogólnokrajowa inicjatywa, której pomysłodawcą i organizatorem jest Polskie Stowarzyszenie Szkół Pracy Socjalnej. W tym roku w dn. 20–24 marca odbyła się IX edycja wydarzenia pod hasłem „Walka z mitami i stygłą w polskiej pracy socjalnej”.

Pracownicy Katedry Pedagogiki Społecznej wraz ze studentami z Koła Naukowego Studentów Pracy Socjalnej zorganizowali szereg wydarzeń wpisujących się w tę ogólnopolską inicjatywę. Tydzień Pracy Socjalnej w Instytucie Pedagogiki został objęty patronatem: rektora UMCS prof. dr. hab. Radosława Dobrowolskiego, Polskiego Towarzystwa Gerontologicznego, Towarzystwa Wolnej Wszechnicy Polskiej Oddział Lublin oraz Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Lublinie.

Pierwszym wydarzeniem był zorganizowany 20 marca warsztat pt. „Usłysz siebie – szkolenie z emisji głosu dla studentów”, w którym wzięli udział chętni studenci wszystkich lat kierunku praca socjalna. Spotkanie poprowadziła dr Urszula Lewartowicz, pracownik Instytutu Pedagogiki, dydaktyk, specjalista z zakresu emisji głosu. Zajęcia cieszyły się dużym zainteresowaniem, ponieważ w pracy socjalnej kontakt z drugim człowiekiem to podstawa.

Z kolei 21 marca odbyła się inauguracja Tygodnia Pracy Socjalnej. Oficjalnemu otwarciu przewodniczył dr hab. Andrzej Różański, prof. UMCS, dziekan Wydziału Pedagogiki i Psychologii, który przywitał licznie zgromadzonych na auli gości, studentów i pracowników wydziału. Kolejnym punktem programu było odsłonięcie tablicy upamiętniającej postać prof. dr. hab. Tadeusza W. Nowackiego, nestora polskiej pedagogiki pracy, związanego z WPiP. Sylwetkę Profesora przybliżył prof. dr hab. Ryszard Bera. Następnie uczestnicy zgromadzili się w auli Instytutu Pedagogiki, gdzie rozpoczęły się obrady plenarne. Tę część prowadziły dr hab.

Joanna Wierzejska, prof. UMCS oraz dr Agata Świdzińska. Jako pierwsza głos zabrała prof. dr hab. Anna Kaniós, kierownik Katedry Pedagogiki Społecznej, która wykład poświęciła szansom i wyzwaniom zawodów pomocowych. Kolejną prelegentką była dr hab. Małgorzata Kuśpit, prof. UMCS, która w niezwykle inspirujący sposób przekonywała, że pomaganie innym może być pasją. Pozostałe wystąpienia przygotowali goście z innych ośrodków naukowych. Dr hab. Anna Weissbrot-Koziarska, prof. UO przedstawiła założenia deinstytucjonalizacji w pracy socjalnej i pomocy społecznej. Prof. dr hab. Peter Jusko z Matej Bel University in Bańska Bystrica (Słowacja) wygłosił referat pt. *Ecosocial Activities at the Department of Social Work, Faculty of Education*. Na zakończenie dr Marlena Stradomska z naszej Alma Mater mówiła o założeniach pracy z osobą w kryzysie. Po obradach plenarnych odbył się warsztat dotyczący pracy z klientem z niepełnosprawnością, który przygotowała dr Anna Bieganowska-Skóra.

Wydarzeniom towarzyszyła wystawa zdjęć seniorów z Dziennego Domu Seniora w Świdniku. Pracownicy Wydawnictwa UMCS przygotowali stoisko z publikacjami obejmującymi zagadnienia podejmowane w trakcie Tygodnia Pracy Socjalnej.

Trzeci dzień rozpoczęło niezwykle inspirujące, energiczne i motywujące spotkanie. Piotr Kuśmierzak, dziennikarz i reporter Telewizji Polsat, podzielił się z uczestnikami swoimi doświadczeniami związanymi z pracą reportażysty oraz tym, dlaczego warto wyznaczać sobie cele, nie bać się spełniać marzenia i żyć pełnią życia. Kolejnym wydarzeniem było Forum Organizacji Pozarządowych, które zorganizowała dr Patrycja Zielińska. Studenci mogli wysłuchać przedstawicieli poszczególnych organizacji i zapoznać się z ich działalnością. Była to również szansa do rozmowy z przedstawicielami fundacji i stowarzyszeń na temat możliwości współpracy

Odślonienie tablicy pamiątkowej →

Uczestnicy panelu eksperckiego →

czy zadań, jakie realizują. W forum udział wzięli: Stowarzyszenie „Dla Ziemi”, Fundacja Aktywizacja Filia w Lublinie, Stowarzyszenie mali bracia Ubogich, Stowarzyszenie „Otwieracz”, Fundacja Przed Czasem, Fundacja Sempre a Frente, Fundacja Karuzela Aktywności oraz Program Projektor. Na zakończenie forum wręczono dyplomy dla najbardziej zaangażowanych w działalność wolontariacką studentów naszego wydziału.

Czwarty dzień rozpoczął się od „Bliżej seniora – warsztatu z wykorzystaniem symulatora starości”, poprowadzonego przez dr hab. Joannę Wierzejską oraz dr Marzenę Okrasę z Katedry Pedagogiki Społecznej. Podczas spotkania studenci mogli wymienić się spostrzeżeniami na temat potrzeb osób starszych oraz ich wyobrażeń dotyczących funkcjonowania w roli pracownika socjalnego pracującego z osobami starszymi. To była również okazja do głębszego zrozumienia sytuacji seniorów borykających się z licznymi trudnościami.

Kolejnym punktem programu był panel pt. „Praca socjalna okiem: eksperta, absolwenta oraz studenta”. Podczas spotkania prelegenci podzielili się z uczestnikami doświadczeniami związanymi z pracą socjalną i pomocą społeczną oraz opowiedzieli o specyfice swojej aktywności zawodowej i edukacji. Spotkanie moderowała dr Agata Świdzińska z Katedry Pedagogiki Społecznej. W roli eksperta wystąpił dr Grzegorz Wiński, kierownik Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego, który opowiedział o tym, jak służby w województwie lubelskim koordynowały działania na rzecz uchodźców wojennych. Drugim ekspertem była mgr Anna Duła, inspektor ds. strategii i wdrażania wojewódzkich programów z Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Lublinie. Specjalistka mówiła o potrzebie wszechstronnego wykształcenia pracowników socjalnych i zapotrzebowaniu na zawody pomocowe, a także o konieczności zmian systemowych, które muszą się pojawić w najbliższym czasie ze względu na warunki społeczne, np. starzejące się społeczeństwo czy potrzebę wsparcia różnych grup przeżywających trudności. Z dużym zainteresowaniem studentów spotkała się wypowiedź ekspertki na temat uniwersalności Centrów Usług Społecznych, potrzeby złamania stereotypu pracownika socjalnego, oferty wszechstronnych szkoleń oferowanych przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie oraz planów i możliwości, jakie stoją przed przyszłymi pracownikami socjalnymi. Głos

zabrali także absolwenci: mgr Wioletta Skwira i dr Aleksander Herman, którzy przekonywali studentów, że warto działać, angażować się i korzystać z szans, jakie daje studiowanie pracy socjalnej na UMCS. W dalszej kolejności przedstawicielki III roku pracy socjalnej – Kamila Pawluk i Anna Suchodolska mówiły swoim koleżankom i kolegom, jaką radość czerpią z działania na rzecz osób słabszych, jak łączą obowiązki na Uczelni z wolontariatem, pracą i aktywnością pozauczelnianą. Po panelu eksperckim studenci licznie skorzystali z ostatniej propozycji – warsztatu „Lalki – motanki”, który poprowadziła dr Agata Świdzińska. W trakcie spotkania mieli okazję stworzyć motankę – tradycyjną, słowiańską lalkę, będącą niegdyś magicznym talizmanem. O szczególnej ich urodzie można się było przekonać dzięki wystawie zorganizowanej na II piętrze Instytutu Pedagogiki.

Czwartkowe spotkania uatrakcyjnił kiermasz rękodzieła. Swoje wytwory prezentowali: przedstawiciele Środowiskowego Domu Samopomocy Misericordia w Lublinie, pracowni garncarskiej ze Szkoły Filialnej dla Dzieci z Autyzmem, w tym z zespołem Aspergera w Lublinie oraz Natalia Kulig „Manatki”.

*Anna Lada
Anna Suchodolska*

Wizyta ekspertów oceniających wdrażanie Strategii HR Excellence in Research na UMCS

17 marca eksperci Komisji Europejskiej złożyli wizytę na UMCS, podczas której ocenili wdrażanie wyróżnienia HR Excellence in Research na naszej Uczelni.

Komisja Europejska przyznaje wyróżnienie HR Excellence in Research instytucjom, które spełniają wysokie standardy w zakresie tworzenia dobrych warunków pracy naukowej i badawczo-rozwojowej, przeciwdziałania dyskryminacji, a także prowadzenia przejrzystych procesów rekrutacji, opisanych w *Europejskiej Karcie Naukowca* oraz *Kodeksie Postępowania przy rekrutacji pracowników naukowych*.

Fot. Bartosz Proń

Ekspertami oceniającymi wdrażanie wyróżnienia HR Excellence in Research byli: Milan Zdravkovic (University of Nis, Serbia), Barbora Wahlová (Masaryk University, Czechy) oraz Radu Florea (Strategic Consulting, Rumunia).

W czasie wizyty eksperci spotkali się z Kolegium Rektorskim z rektorem prof. dr. hab. Radosławem Dobrowolskim na czele, Zespołem monitorującym ds. wdrażania Strategii HR Excellence in Research, przedstawicielami naukowców (na różnym etapie kariery zawodowej), a także pracownikami Welcome Center UMCS.

Anita Sobczyk-Adamska

Seminarium „Komunikacja w resocjalizacji”

28 marca za pośrednictwem aplikacji MS Teams odbyło się seminarium naukowe pt. „Komunikacja w resocjalizacji”, zorganizowane przez Katedrę Pedagogiki Resocjalizacyjnej UMCS oraz Zakład Profilaktyki Społecznej i Pracy Socjalnej Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie. Gościem honorowym seminarium była dr hab. Anna Wojnarska, prof. PUZ. W spotkaniu jako główne prelegentki uczestniczyły dr Cemile Doğan z Uniwersytetu w Koya (Turcja) oraz prof. Anna Maria Passaseo z Uniwersytetu w Messynie (Włochy).

Obrady otworzyła dr hab. Barbara Bilewicz, zastępca dyrektora Instytutu Pedagogiki UMCS oraz dr hab. Agnieszka Lewicka-Zelent, prof. UMCS, prodziekan ds. jakości kształcenia na Wydziale Pedagogiki i Psychologii, kierownik Katedry Pedagogiki Resocjalizacyjnej.

Po przywitaniu gości dr hab. Anna Wojnarska, prof. PUZ wygłosiła referat pt. *Komunikacja w resocja-*

lizacji. Następnie głos zabrali dr Cemile Doğan (*Building Bridges: The Importance and Benefits of Teaching Languages to Prisoners*) oraz prof. Anna Maria Passaseo (*Cultivating an ecology of language as a first step in starting resocialization processes*). W dalszej części spotkania prezentacje przedstawili badacze (dr Katarzyna Wojtanowicz z Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie; dr Magdalena Stankowska z Akademii Pedagogiki Specjalnej w Warszawie; dr Dorota Chmiec z Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, mgr Patrycja Linkiewicz z Centrum Nauczania i Certyfikacji Języków Obcych UMCS) oraz praktyk mgr Sylwia Huczuk-Kapluk, kurator sądowy z Sądu Rejonowego we Włodawie. Po zakończeniu wystąpień uczestnicy seminarium przeprowadzili dyskusję moderowaną przez dr. Andrzeja Chudnickiego na temat komunikacji z nieletnimi oraz osobami pozbawionymi wolności.

Andrzej Chudnicki

Jubileuszowa edycja Środowiskowego Konkursu Krasomówczego

29 marca w Auli Uniwersyteckiej na Wydziale Prawa i Administracji odbyła się 50. edycja Środowiskowego Konkursu Krasomówczego, organizowanego przez Studenckie Koło Naukowe Prawników UMCS.

W konkursie wzięło udział 8 uczestników, którzy wystąpili w rolach stron procesowych w sprawach: karnej, cywilnej, sądownoadministracyjnej i z zakresu prawa pracy. Kazusy zostały opracowane przez pracowników lubelskich sądów oraz pracowników badawczo-dydaktycznych WPiA i dotyczyły: spowodowania potencjalnego pobicia, eksmisji z lokalu oraz uprawnienia do zawarcia umowy najmu lokalu socjalnego, zarzutu dyskryminacji (naruszenia standardów równości wobec prawa), strajku i popełnionego w czasie jego trwania samobójstwa.

W konkursowym jury zasiadli: przewodniczący – dr hab. Ireneusz Nowikowski, prof. UMCS, opiekun SKNP, członkowie: dr hab. Arkadiusz Bereza, prof. UMCS – dziekan Okręgowej Izby Radców Prawnych w Lublinie, prof. dr hab. Andrzej Jakubecki, dr Renata Borek-Buchajczuk, prof. dr hab. Marek Kulik, prof. dr hab. Marian Zdyb, Jerzy Piotr Daniluk – prezes Sądu Apelacyjnego w Lublinie, Krzysztof Niezgoda – prezes Sądu Okręgowego w Lublinie, Marta Laskowska-Pietrzak – prezes Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Lublinie, Justyna Rutkowska-Skowronek – prokurator Prokuratury Regionalnej w Lublinie, Maciej Chorągiewicz – rzecznik prasowy Okręgowej Rady Adwokackiej w Lublinie, Janusz Łomża – przedstawiciel Okręgowej Rady Adwokackiej w Lublinie, Piotr Sendecki – przedstawiciel Okręgowej Rady Adwokackiej w Lublinie, prezes Stowarzyszenia Pro Scientia Iuridica oraz jako sekretarz Aleksandra Poślednik, prezes SKNP.

Jury wyłoniło trójkę zwycięzców, którymi zostali: Patryk Kazubski (I miejsce, student II roku prawa), Justyna Telenga (II miejsce, studentka IV roku prawa), Arkadiusz Górka (III miejsce, student III roku prawa). Dodatkowo OIRP w Lublinie nagrodziła trzech wytypowanych przez siebie laureatów. Byli nimi: Arkadiusz Górka (I miejsce, student III roku prawa), Agnieszka Wój-

Fot. Bartosz Pełł

Fot. Bartosz Pełł

Fot. Bartosz Pełł

cik, (II miejsce, studentka V roku prawa) oraz Mirosław Żyła (III miejsce, student I roku II stopnia kryminologii).

Nagrody dla zwycięzców i uczestników ufundowali m.in. prof. dr hab. Anna Przyborowska-Klimczak, dziekan WPiA, prezesi lubelskich sądów, Okręgowa Izba Radców Prawnych w Lublinie, Okręgowa Rada Adwokacka w Lublinie, Kancelaria Adwokacka Janusz Łomża, Przewor i Wspólnicy – Kancelaria Adwokatów i Radców Prawnych, Kancelaria CMS oraz Wydawnictwo Wolters Kluwer. Zwycięzca konkursu będzie reprezentował wydział podczas Ogólnopolskiego Konkursu Krasomówczego.

Eliza Komierzyńska-Orlińska

Fot. Barbosz Profil

Fot. Barbosz Profil

Fot. Barbosz Profil

Dzień Liczby Pi

14 marca na Wydziale Matematyki, Fizyki i Informatyki obchodzony był Dzień Liczby Pi. Z tej okazji doświadczeni dydaktycy i popularyzatorzy nauki z naszego wydziału oraz studenci z Koła Dydaktyków MaFil już po raz piąty zorganizowali dla uczniów szkół podstawowych, ponadpodstawowych oraz ich nauczycieli warsztaty i zajęcia nie tylko promujące matematykę, ale również ukazujące zagadnienia z nią związane w przystępny i ciekawy sposób.

Wykłady, zajęcia i warsztaty zostały podzielone na dwa bloki. Uczennice i uczniowie szkół ponadpodstawowych mogli wziąć udział w wykładach: *Słynne liczby w słynnym równaniu* (dr hab. Mariusz Bieniek, prof. UMCS), *Pitagoras w Pirenejach zjada pistacje – czyli jak to z liczbą π bywało* (dr Agnieszka Kozak-Prus) i *Liczba pi a różne sposoby mierzenia odległości* (mgr Robert Gieroba), a także w warsztatach: „Mnemotechniki w nauczaniu matematyki, pi-ematy” (dr Anna Pyzara), „Arkanoid w JavaScript – zrób to sam!” (dr Monika Kotorowicz), „Metody przybliżania liczby pi” (mgr Robert Gieroba), „Technologie sieciowe. Budowa prostej sieci komputerowej w symulatorze” (mgr Marek Wiśniewski) oraz „Bity i bajty, czyli czym dla komputera są liczby i jak wykonuje na nich działania” (mgr Sławomir Kotyra).

Natomiast dla uczennic i uczniów szkół podstawowych przygotowano wykłady: *Czy π z nas drwi?* (dr Jerzy Mycka) oraz *Czy $2 \text{ plus } 2$ jest zawsze 4 ?* (dr hab. Mariusz Bieniek, prof. UMCS), konkurs zadaniowy „Geometria wokół nas” i warsztaty: „Matematyka to

też sztuka” zorganizowane przez studentów z Koła Dydaktyków MaFiI, podczas których uczestnicy mogli zmierzyć się z rysunkami logicznymi, „Pi w świecie ozobotów” i „Wyznaczanie pierwiastków ze ślimakiem Teodorosa”, prowadzone przez dr Annę Bednarską, dr Annę Walczuk oraz dr Magdalenę Skrzypiec.

W ramach Dnia Liczby Pi odbył się także turniej szachowy. Ponadto na korytarzach wydziału można było zagrać w wiele ciekawych gier logicznych.

Podczas wydarzenia, w którym wzięła udział prof. dr hab. Dorota Kołodyńska, prorektor ds. studentów i jakości kształcenia, wręczono również nagrody laurea-

tom V wojewódzkiego konkursu plastycznego „Moje Pi”, do którego zgłoszonych zostało niemal 100 prac. Nagrodę za wyróżnienie ufundowała dr hab. Monika Budzyńska, prof. UMCS, dziekan WMFiI, zaś pozostałe – Oddział Lubelski Polskiego Towarzystwa Matematycznego.

We wszystkich aktywnościach organizowanych podczas Dnia Liczby Pi uczestniczyło łącznie ponad 300 osób – uczennic i uczniów ze szkół z województwa lubelskiego, mazowieckiego oraz świętokrzyskiego.

Obchody Dnia Liczby Pi patronatem honorowym objął Oddział Lubelski PTM.

Marta Kostrzewa

Młodzi Odkrywcy

24 marca na Wydziale Matematyki, Fizyki i Informatyki odbyła się kolejna edycja „Młodych Odkrywców”. Wzięło w niej udział ponad 900 przedszkolaków i uczniów w wieku od 4 do 10 lat m.in. z Zespołu Placówek Oświatowych im. M. Skłodowskiej-Curie w Trawnikach, Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Sobianowicach, Szkoły Podstawowej nr 42 im. Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego w Lublinie, Przedszkola nr 28 w Lublinie oraz Przedszkola nr 75 w Lublinie.

Pokazy poprowadzili: dr Marek Gorgol, dr hab. Zbigniew Surowiec oraz inż. Wojciech Kowalski, zaś nad prawidłowym i merytorycznym przebiegiem warsztatów czuwały: dr hab. Bożena Zgardzińska, prof. UMCS, dr Agnieszka Stępnia-Dybala i dr Monika Zubik-Duda.

W tegorocznej edycji „Młodych Odkrywców” organizatorzy skupili się na upowszechnianiu wśród najmłodszych wiedzy o polskich środkach płatniczych – dzieci dowiedziały się, jak wyglądają zabezpieczenia pieniędzy i nauczyły się rozpoznawać autentyczne banknoty.

W ramach wydarzenia przygotowano pokazy „Oczami wyobraźni” prezentujące wiedzę z zakresu nauk społecznych i ekonomicznych, wzbogaconą o fascynującą opowieść o wynalazcach i oszustach oraz warsztaty „Mikroświat z portfela”, podczas których najmłodszy poprzez zabawę poznawali narzędzia badawcze i ćwiczyli spostrzegawczość.

Pokazy i warsztaty zostały zorganizowane przez Stowarzyszenie LuTEN, Instytut Fizyki UMCS oraz Oddział Lubelski Polskiego Towarzystwa Fizycznego w ramach projektu „Pieniądz pod lupą Młodego Odkrywcy”, wpisującego się w program edukacji ekonomicznej realizowany przez Narodowy Bank Polski.

Marta Kostrzewa

Fot. Marta Kostrzewa

Konferencja Check IT

W dn. 7–31 marca odbyła się VIII edycja konferencji Check IT. O tym, że informatyka może być nie tylko świetną zabawą i formą hobby, ale także sposobem na pełną sukcesów, zawodową przyszłość mogli przekonać się uczniowie szkół ponadpodstawowych z Lublina i okolicznych miejscowości. W ramach konferencji odbyło się także wydarzenie Check IT Junior, zadedykowane uczniom i nauczycielom szkół podstawowych.

7 marca w Lubelskim Centrum Konferencyjnym pojawili się pracownicy Wydziału Matematyki, Fizyki i In-

formatyki: mgr Paweł Olszewski poprowadził zajęcia „Czy dla komputera wydajesz się być bardziej psem, czy kotem? – czyli o sieciach neuronowych rozpoznających obrazy” oraz „Druk 3D – o budowie drukarki 3D i jej możliwościach”, zaś mgr Sławomir Kotyra przeprowadził warsztaty „Bity i bajty, czyli czym dla komputera są liczby i jak wykonuje na nich działania”.

Tego samego dnia w LCK umieszczono Strefę Gier oraz wiele stanowisk promujących lubelskie uczelnie. WMFiI połączył siły z Centrum Promocji – w ramach stoiska prezentowana była oferta zarówno wydziału, jak i całego Uniwersytetu. Nad wydarzeniem czuwała dr Joanna Potiopa oraz studenci ze Studenckiego Koła Naukowego Informatyki: Jakub Buczek, Jan Bylina, Kinga Stec, Michał Latra, Bartosz Choma, Damian Gradziuk, Marta Wiśniewska, Filip Uliasz, Wiktor Małyśka, Paweł Kawęcki, Mikołaj Jasiński, Kamil Goławski, Mikołaj Martyna, Jakub Wołodko oraz Oskar Maksim.

Następnie od 8 do 31 marca odbywały się warsztaty i zajęcia dla uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Dr Marcin Smolira poprowadził warsztaty „Jak działa sieć komputerowa typu LAN?”, podczas których uczestnicy oprócz zaprojektowania swojej sieci w Packet Tracerze mogli przetestować ją na urządzeniach w laboratorium sieciowym UMCS. Następnie Michał Latra wraz z członkami SKNI przeprowadził zajęcia z „Podstaw Programowania Aplikacji Webowych” – uczniowie mieli okazję rozwinąć swoje umiejętności programistyczne poprzez stworzenie projektu aplikacji. Kolejnymi zajęciami były „Podstawy tworzenia modeli 3D w Blockbench”, które zorganizował Wiktor Małyśka z członkami SKNI – w ich trakcie uczestnicy dowiedzieli się, na czym polega teoria modelowania 3D.

Podczas Check IT mgr Marek Wiśniewski przeprowadził również warsztaty „Technologie sieciowe. Budowa prostej sieci komputerowej w symulatorze”. Omówił podstawy działania sieci i programu PT oraz możliwości użycia dostępnych urządzeń sieciowych i mediów transmisyjnych.

Konferencję Check IT zorganizował Wydział Strategii i Przedsiębiorczości Urzędu Miasta Lublin w ścisłej współpracy z uczelniami, kołami naukowymi oraz specjalistami z branży IT w ramach inicjatywy Lubelska Wyżyna IT.

Marta Kostrzewa

Fot. Marta Kostrzewa

Drzwi Otwarte Wydziału Historii i Archeologii

24 marca na naszym wydziale dla kandydatów na studia przygotowano różne atrakcje, w tym grę Zostań „Ambasadorem WHiA” oraz warsztaty historyczno-archeologiczne.

Uczestnicy gry skrupulatnie skanowali kody QR umiejscowione w budynku wydziału i podążali za wskazówkami, rozwiązując zagadki logiczne. Jednym z zadań było wykonanie fotografii z Jankiem Jaskiniowcem przy stoisku i oznaczenie profilu WHiA na Instagramie.

Z kolei celem warsztatów z lepienia naczyń glinianych, które poprowadził dr Piotr Mączyński z Instytutu Archeologii, było zaprezentowanie pradziejowych technik lepienia naczyń oraz nanoszenia ornamentu. Podczas warsztatów można było własnoręcznie wylepić

Fot. Paulina Litka

naczynia gliniane. Jako modele posłużyły neolityczne wyroby ceramiczne.

Natomiast Dr Anna Miączewska z Instytutu Historii zaznajomiła uczestników wydarzenia z życiem w starożytnych Pompejach na podstawie materiałów interaktywnych i rekonstrukcji miasta, obejmujących opisy domów i ulic, miejsc publicznych (forum, świątynie, łaźnie, gospody), codziennych obowiązków mieszkańców i sposobów spędzania wolnego czasu.

Paulina Litka

Finał VII Olimpiady Wiedzy o Bezpieczeństwie i Obronności

W dn. 24–25 marca w Warszawie odbył się finał tegorocznej edycji Olimpiady Wiedzy o Bezpieczeństwie i Obronności, której współorganizatorem jest Wydział Politologii i Dziennikarstwa. Od kilku lat olimpiada cieszy się dużym zainteresowaniem uczniów szkół ponadpodstawowych i na poziomie pierwszego etapu co roku notuje ok. 400 zgłoszeń. W ramach pierwszego etapu uczniowie piszą esej na jeden z pięciu tematów. W etapie drugim (wojewódzkim) rozwiązują test, po czym finałowa dziesiątka awansuje do zawodów centralnych w Warszawie. W tym roku w dwudniowych zmaganiach 150 uczniów z całej Polski pisało test, a najlepsza dwunastka uczestniczyła w finałowym quizie. Ostatecznie reprezentanci naszego województwa uzyskali dwa tytuły laureata i dwa – finalisty. Gratulacje należą się szczególnie Miłoszowi Zawadzkiemu z Zespołu Szkół Elektronicznych w Lub-

linie, Oskarowi Jakóbczykowi z V LO w Lublinie, Natalii Ostrzyżek z I LO w Świdniku oraz Zofii Hetman z Prywatnej Szkoły Podstawowej i Liceum im. Królowej Jadwigi w Lublinie.

W ramach tegorocznej edycji olimpiady został rozstrzygnięty Konkurs o nagrodę specjalną Prezydenta RP, który polegał na napisaniu pracy (eseju) na temat „Aktualność Strategii Bezpieczeństwa Narodowego 2020 w aspekcie obecnych zmian środowiska bezpieczeństwa w Europie”. Z nadesłanych prac zostały wybrane trzy najlepsze, przy czym reprezentant naszego województwa Patryk Głaz z XXIV LO w Lublinie otrzymał II wyróżnienie. Opiekunem ucznia jest Anna Szymczyk-Furgał.

Serdecznie gratulujemy naszym reprezentantom i ich opiekunom.

Liliana Węgrzyn-Odzioba

Fot. Bartosz Prohl

VIII Konkurs Językowy „Faces of America”

Konkurs Językowy „Faces of America” jest unikalnym na skalę kraju wydarzeniem organizowanym przez Biuro Promocji i Popularyzacji Nauki UMCS oraz Centrum Nauczania i Certyfikacji Języków Obcych UMCS. Głównym celem konkursu jest promowanie znajomości języka angielskiego i podniesienie poziomu umiejętności językowych wśród uczniów szkół ponadpodstawowych, a także popularyzowanie szeroko rozumianej wiedzy na temat kultury amerykańskiej.

W ramach tegorocznej edycji wydarzenia uczniowie mieli za zadanie przygotować esej na jeden z trzech tematów: „What is the USA most famous for?”, „Does emigration to the USA still make sense in Europe?” lub „Would you like to study at one of American universities? Why/why not?”. Pierwszy etap konkursu zakoń-

czył się 19 lutego. Zgłosiło się do niego ok. 130 szkół ponadpodstawowych z całego kraju, ostatecznie do I etapu zakwalifikowano 105 drużyn. Prace zostały ocenione przez przedstawicieli CNIcJO według takich kryteriów jak: wartość merytoryczna, język oraz innowacyjność. Decyzją Komisji Konkursowej wśród laureatów I etapu znalazło się 50 drużyn z 40 miast, m.in. z Częstochowy, Gdyni, Ostrowca Świętokrzyskiego, Poznania i Zakopanego.

II etap konkursu odbył się 21 marca w Auli Uniwersyteckiej Wydziału Prawa i Administracji i polegał na rozwiązaniu testu gramatyczno-leksykalnego z języka angielskiego. Decyzją Komisji Konkursowej do III etapu zakwalifikowało się 21 drużyn, które reprezentowały szkoły z 18 miast, m.in. z Gliwic, Ożarowa, Jarosława, Piekar Śląskich i Warszawy.

W trakcie finału zespoły wzięły udział w multimedialnym quizie dotyczącym kultury amerykańskiej. Laureatami konkursu zostali uczniowie ze szkół ponadpodstawowych z województw: lubelskiego, małopolskiego, mazowieckiego, pomorskiego, śląskiego i warmińsko-mazurskiego. Zwyciężyła drużyna będąca pod opieką Joanny Korony: Mateusz Czerw, Konrad Kaim i Victoria Szajner z II Liceum Ogólnokształcącego im. Marii Konopnickiej w Zamościu. Laureatami II miejsca zostali uczniowie z I Liceum Ogólnokształcącego im. Bartłomieja Nowodworskiego w Krakowie – Michał Harpula, Julia Tomasik, Julia Wójcicka oraz Ewa Miklas (opiekun). Ostatnie, trzecie miejsce na podium zajęli Ivan Armashov, Ksenia Avdieienko, Yevhenia Kopchuk i Żanna Krukenicka (opiekun) z III Liceum Ogólnokształcącego w Zespole Szkół z Ukraińskim Językiem Nauczania w Górowie Haweckim.

Laureaci trzech pierwszych miejsc otrzymali cenne nagrody rzeczowe w postaci sprzętu elektronicznego, pozostałe drużyny gadżety z logo UMCS oraz dyplomy. Nagrody wręczyli: prof. dr hab. Dorota Kołodyńska – prorektor ds. studentów i jakości kształcenia, mgr Barbara Uljasz – kierowniczka Biura Promocji i Popularyzacji Nauki oraz mgr Piotr Kaczmarzyka – dyrektor Centrum Nauczania i Certyfikacji Języków Obcych. W skład Komisji Konkursowej weszli przed-

stawiciele CNIcJO: mgr Tomasz Trautman – kierownik Zespołu Lektorów Języka Angielskiego, mgr Magdalena Stafińska – lektor oraz mgr Wiesław Dacka – starszy wykładowca. W trakcie wydarzenia prelekcje wygłosili mgr Paweł Dzierżak i mgr Magdalena Keilty z Camp Leaders oraz dr Andrzej Demczuk i Sarah Brady reprezentujący Polsko-Amerykańską Komisję Fulbrighta. We współpracy z CNIcJO oraz WPIA konkurs zorganizowała i koordynowała dr Monika Baczewska-Ciupak z Biura Promocji i Popularyzacji Nauki.

Patronat honorowy nad wydarzeniem objęli: Jarosław Stawiarski – marszałek województwa lubelskiego, dr Krzysztof Żuk – prezydent Miasta Lublin, prof. dr hab. Radosław Dobrowolski – rektor UMCS oraz Polsko-Amerykańska Komisja Fulbrighta, zaś patronat medialny: Akademickie Radio Centrum i TV UMCS. Sponsorem nagród w konkursie był Camp Leaders Poland sp. z o.o.

Zgodnie z wieloletnią tradycją następny Konkurs Językowy „Faces of America” odbędzie się w marcu przyszłego roku. Wydarzenie na stałe wpisało się w kalendarz roku szkolnego, godnie pretendując do bycia jednym z największych konkursów popularyzujących kulturę amerykańską w Polsce. Już teraz serdecznie zapraszamy uczniów szkół ponadpodstawowych z całego kraju do udziału w XIX edycji tego niezwykle przedsięwzięcia.

Monika Baczewska-Ciupak

Popularyzacja wiedzy o cyberbezpieczeństwie

Dr Marcin Smolira w ramach największej w regionie konferencji Check IT wygłosił wykład i przeprowadził warsztaty dotyczące budowy i działania sieci komputerowej LAN. Ze względu na zakres materiału związany z technologiami w niej użytymi na wykładzie pojawiły się też kwestie słabych punktów bezpieczeństwa takich sieci. Pomysł omówienia wymienionych zagadnień narodził się w trakcie kontaktów z nauczycielami.

Równoległe na prośbę Centrum Promocji UMCS dr M. Smolira w marcu przeprowadził warsztaty dla

młodzieży dotyczące m.in. bezpieczeństwa w sieci. Spotkania zostały zorganizowane przez Instytut Informatyki oraz Centrum Promocji. Wzięli w nich udział uczniowie lubelskich szkół: V LO im. Marii Curie-Skłodowskiej oraz Zespołu Szkół Transportowo-Komunikacyjnych im. Tadeusza Kościuszki.

Spotkania będą mieć charakter cykliczny. W planach jest także zorganizowanie warsztatów z bezpieczeństwa w sieci dla seniorów.

Marcin Smolira

Fot. Ewira Michałska

Dzień Świętego Patryka

Zgodnie z wieloletnim zwyczajem anglistycznym z okazji Dnia Świętego Patryka, patrona Irlandii, w wigilię święta 16 marca odbyła się na Wydziale Filologicznym doroczna sesja popularnonaukowa, zorganizowana przez pracowników Katedry Anglistyki i Amerykanistyki we współpracy z Kołem Naukowym Anglistów. W tym roku swoją obecność szczególnie zaznaczyły lubelskie licea współpracujące z anglistyką.

To właśnie uczennice i uczniowie V LO im. Marii Skłodowskiej-Curie, przygotowani przez mgr Annę Matysek i mgr Kingę Samólnik, rozpoczęli spotkanie, przybliżając postać św. Patryka oraz prezentując humorystyczną scenkę związaną z irlandzką opowieścią ludową o skrzacie Leprechaunie. Następnie Aleksandra Sobczak opowiedziała o bogatej mitologii irlandzkiej w wystąpieniu pt. *Zielona Wyspa i jej sekrety: o legendach i mitach Irlandii*, a Patrycja Rogala przedstawiła referat pt. *Ziemniaki po irlandzku. O ziemniakach w historii, kulturze i sztuce Irlandii*. Chociaż drugi tytuł wywołuje skojarzenia kulinarne, to nacisk został położony na wątek historyczny – na klęskę głodu w XIX-wiecznej Irlandii, która doprowadziła do zmniejszenia populacji Zielonej Wyspy z powodu śmierci i masowej emigracji. Kolejne wystąpienie poświęcone było „Dźwiękom Irlandii” i muzyce celtyckiej. Martyna Woźny przybliżyła ten interesujący temat w referacie opatrzonym nagraniami utworów irlandzkich.

Tematykę muzyczną kontynuowali uczennice i uczniowie XXX LO im. ks. Jana Twardowskiego. Zespół High School Jam przygotował koncert pt. „Samples of

Irish repertoire – tradition, political struggle and an eternal dilemma: ‘With or without you?’”. Pojawiły się w nim utwory znanych wykonawców: U2, The Cranberries i Eda Sheerana. Występ zespołu bardzo podobał się słuchaczom i został nagrodzony zasłużonymi brawami. Równie atrakcyjna była oparta na osobistych doświadczeniach i zilustrowana zdjęciami relacja uczennic mgr Kamili Hrynkiewicz-Kuś. Opowiedziały one o życiu codziennym w Irlandii i o obchodach Dnia Świętego Patryka w USA.

Wątek amerykańskich obchodów święta pojawił się również w prezentacji „Celebrating St. Patrick’s Day: when rivers turn green in the U.S.”, którą przygotowała Sarah Brady, stypendystka Fundacji Fulbrighta w Katedrze Anglistyki i Amerykanistyki.

Wśród przedstawionych referatów nie zabrakło nawiązania do literatury. Dr Elżbieta Perkowska-Gawlik omówiła powieść irlandzkiej pisarki Nicole R. Dickson pt. *Casting Off*, zaś dr Aleksandra Tryniecka opowiedziała o Anthony Trollope’ie, angielskim pisarzu epoki wiktoriańskiej.

Tematyka historyczna powróciła w referacie Agnieszki Rybackiej, studentki anglistyki, poświęconym politycznym, militarnym i społecznym aspektem konfliktu anglo-irlandzkiego w Irlandii Północnej.

W ostatniej części sesji dr hab. Anna Kędra-Kardela, prof. UMCS przybliżyła słuchaczom Irlandię jako „kraj świętych, uczonych i pisarzy”, zwracając uwagę, że z Zielonej Wyspy wywodzą się tacy słynni badacze jak Robert Boyle, zwany ojcem współczesnej chemii, czy Francis Beaufort. W końcowym referacie dr hab. Andrzej Kowalczyk przedstawił trudno dostępną wyspę Station Island zwaną „Czyśćcem św. Patryka” – miejsce pielgrzymek zarówno w czasach średniowiecza, jak i dziś.

Anna Kędra-Kardela
Andrzej Kowalczyk

Konferencja poświęcona Grupie Wyszehradzkiej

W dn. 23–25 marca studenci drugiego roku administracji publicznej uczestniczyli w międzynarodowej konferencji naukowej poświęconej Grupie Wyszehradzkiej na Metropolitan University Prague w Czechach. Projekt „V4 Joint Special Course” został sfinansowany z Funduszu Wyszehradzkiego, a jego partnerami byli: Wydział Politologii i Dziennikarstwa UMCS, Metropolitan University Prague oraz Matej Bel University in Banská Bystrica.

W ramach działań projektowych eksperci prowadzili zajęcia dla studentów z zakresu polityki, historii, ekonomii, kultury i mediów poszczególnych państw i całego V4. Finalnym etapem projektu była konferencja ekspercka „Future of Visegrad and the EU”, poświęcona przyszłości Grupy Wyszehradzkiej. W wydarzeniu uczestniczyli najlepsi zacy, którzy przygotowali eseje w języku angielskim. Prace studentów zostaną wydru-

Fot. Ewelina Kancik-Kołtun

kowe w formie artykułów naukowych. Na konferencji referaty wygłosili: Wiktoria Cieniuch, Kamil Skórski – *Assistance from Visegrad Group countries on the war in Ukraine*, Weronika Lejkowska – *Multidimensional Cultural Cooperation in the Visegrad Group* oraz Piotr Kłódka – *The Visegrad Group and the influx of waves of refugees*.

Koordinatorem projektu z ramienia Instytutu Nauk o Polityce i Administracji była dr Ewelina Kancik-Kołtun, która zorganizowała wyjazd studentów do Pragi. Brała także udział w panelu eksperckim oraz przewodziła panelowi studenckiemu.

Ewelina Kancik-Kołtun

Ostatni wykład z cyklu „Wszechświat znany i nieznanany”

9 marca w Instytucie Fizyki odbył się wykład pt. *Se-kretne życie gwiazd*, ostatni z pierwszej serii cyklu spotkań „Wszechświat znany i nieznanany”, prowadzonych przez prof. dr. hab. Marka Rogatko. Poprzednie prelekcje dotyczyły naszych wyobrażeń o czasoprzestrzeni oraz problemów związanych z ciemną energią i ciemną materią, które stanowią ok. 95% masy Wszechświata.

Po każdym z wykładów miała miejsce burzliwa dyskusja. Następna edycja spotkań ruszy w semestrze zimowym. Planowane są wykłady dotyczące fizyki czarnych dziur, tuneli czasoprzestrzennych oraz możliwości istnienia życia poza Ziemią.

Wykłady są organizowane w ramach projektu „Ucz się z MaFiI-ą 3”.

Marek Rogatko

Fot. Michał Wanda

Spotkanie uczniów z wykładowcami i studentami UMCS

27 marca w murach Wydziału Filologicznego gościli uczniowie klas V i VIII z Zespołu Placówek Oświatowych w Piszczacu wraz z opiekunami – Izabelą Polak-Skamin oraz Renatą Owczaruk. Gości przywitała dr hab. Ewa Białek z Katedry Językoznawstwa Słowiańskiego, opiekun Studenckiego Koła Naukowego Rusycystów i koordynator ds. promocji WF na kierunku rusycystyka. Następnie wraz z członkami SKNR – Magdaleną Banaszczuk, Agnieszką Raczyńską, Dagmarą Sokołowską, Marią Rot i Mateuszem Koszulkiem – zapoznała członków Koła Językowego z ZPO w Piszczacu z działalnością SKNR oraz strukturą wydziału i UMCS. Uczniowie m.in. poznali uczelnianą etykietę językową oraz wysłuchali, czym zajmują się studenci w kole naukowym. Następnie spotkali się z wykładowcami z Katedry Literaturoznawstwa Słowiańskiego – uczestniczyli w zajęciach prowadzonych przez dr hab. Joannę Tarkowską, prof. UMCS, odwiedzili także dr. Leszka Mikruta w jego gabinecie. Grupa była również w bibliotece wydziałowej i wybranych salach. Uczniowie wyruszyli w podróż powrotną bogatsi o nowe doświadczenia, z miłymi wspomnieniami z wizyty na wydziale.

Ewa Białek

Fot. Monika Bernecka

Olimpiada „Warto wiedzieć więcej o ubezpieczeniach społecznych”

7 marca w Auli Instytutu Informatyki odbył się wojewódzki etap IX edycji Olimpiady „Warto wiedzieć więcej o ubezpieczeniach społecznych”. Rokrocznie wydarzenie to organizowane jest w przestrzeniach Uniwersytetu. Podczas uroczystego otwarcia władze rektorskie UMCS reprezentował prorektor ds. rozwoju i współpracy z gospodarką – dr hab. Zbigniew Pastuszak, prof. UMCS, natomiast władze Wydziału Matematyki, Fizyki i Informatyki dziekan – dr hab. Monika Budzyńska, prof. UMCS. W etapie wojewódzkim wzięło

udział 25 trzyosobowych zespołów, tworzonych przez uczniów szkół ponadpodstawowych. Organizatorem był Komitet Wojewódzki olimpiady, w skład którego weszli m.in. dyrektorzy Oddziałów Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Lublinie i Biłgoraju: Piotr Waszak oraz Zbigniew Wasąg. Uczestnicy zmierzali się z testem składającym się z 25 pytań wielokrotnego wyboru.

Główną ideą olimpiady jest kształtowanie przyczynowości ubezpieczeniowej młodzieży, uczenie wzajemnej odpowiedzialności wobec osób, które przynależą do innych pokoleń oraz rozwijanie zainteresowania problematyką ubezpieczeń społecznych.

Wśród laureatów etapu wojewódzkiego znaleźli się uczniowie: I Liceum Ogólnokształcącego im. Organizacji Narodów Zjednoczonych w Biłgoraju (I miejsce), Zespołu Szkół Ekonomicznych im. Marii Dąbrowskiej w Międzyrzeczu Podlaskim (II miejsce), I Liceum Ogólnokształcącego im. Bohaterów Porytowego Wzgórza w Janowie Lubelskim (III miejsce). Wszystkim nagrodzonym serdecznie gratulujemy!

Magdalena Drwal

Memoriał Urszuli Marciniak – wielki finał

25 marca na Wydziale Matematyki, Fizyki i Informatyki odbył się finał rozgrywek organizowanych w ramach Memoriału Urszuli Marciniak. W roku akademickim 2022/2023 wydział dołączył do organizatorów otwartych zawodów w rozwiązywaniu łamigłówek diagramowych, jest to więc pierwsza edycja tego konkursu, która miała miejsce nie tylko na UMCS, ale i na całej Lubelszczyźnie.

Pierwszy etap rozgrywek odbył się 11 stycznia w ramach eliminacji szkolnych. Na ich podstawie wyłonieni zostali finaliści: 37 osób w kategorii Młodziki (uczennice oraz uczniowie klas 3–5 szkół podstawowych), 31 osób w kategorii Juniorzy (uczennice oraz uczniowie klas 6–8 szkół podstawowych) oraz 33 osoby w kategorii Licealiści. Rozgrywki finałowe były podzielone na trzy rundy. Po ich zakończeniu odbył się wykład popularnonaukowy, który zdalnie poprowadził prof. dr hab. Zbigniew Marciniak z Uniwersytetu Wrocławskiego. Następnie dr hab. Mariusz Bieniek, prof. UMCS, dyrektor Instytutu Matematyki, dr Małgorzata Cudna oraz dr Anna Gąsior wręczyli nagrody zwycięzcom.

W kategorii Młodziki I miejsce zajęła Gabriela Świć (Szkoła Podstawowa w Lisiowólce), II – Bartosz Piwko (Szkoła Podstawowa nr 58 w Lublinie), a III – Jakub Choiński (Szkoła Podstawowa nr 4 w Łęcznej).

Z kolei w kategorii Juniorzy I miejsce przypadło Dominice Bulińskiej (Szkoła Podstawowa nr 23 w Lublinie), II – Grzegorzowi Piotrowskiemu (Szkoła Podstawowa nr 23 w Lublinie), a III – Alicji Kiełbowicz (Szkoła Podstawowa w Nowej Sarzynie).

W kategorii Licealiści I miejsce zdobyła Katarzyna Wójcik (Zespół Szkół Ponadpodstawowych w Radzynie Podlaskim), II – Weronika Baryła (XIV Liceum Ogólnokształcące im. Zbigniewa Herberta w Lublinie), zaś III – Amelia Kołtun (I Liceum Ogólnokształcące w Nowej Sarzynie). Zwycięzcy w tej kategorii będą mogli wziąć udział w Mistrzostwach Polski w Łamigłówkach, organizowanych przez Fundację Rozwoju Matematyki Rekreacyjnej „Sfinks”.

Przygotowaniem lubelskiej edycji Memoriału Urszuli Marciniak zajmowały się dr Małgorzata Cudna oraz dr Eliza Jackowska-Boryc z Katedry Nauczania Matematyki i Informatyki. W organizacji finałowych rozgrywek wzięli udział: dr Anna Bednarska, dr Małgorzata Cudna – koordynator zawodów, dr Anna Gąsior, dr Monika Kotorowicz, dr Piotr Kowalski, dr Anna Walczuk, Łukasz Pilipczuk (student I roku II stopnia nauczania matematyki i informatyki), dr hab. Mariusz Bieniek, prof. UMCS – dyrektor Instytutu Matematyki oraz dr hab. Monika Budzyńska, prof. UMCS – dziekan WMFiI.

Marta Kostrzewa

Fot. Marta Kostrzewa

Fot. Marta Kostrzewa

Archiwum prywatne

Wspomnienie o prof. dr. hab. Dariuszu Mączce (1933–2023)

30 stycznia w wieku 89 lat zmarł nestor fizyków lubelskich prof. Dariusz Mączka.

Profesor urodził się 10 listopada 1933 r. w Markuszowie. Studia magisterskie z fizyki ukończył w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej, a następnie w latach 1960–2004 był pracownikiem naukowo-dydaktycznym Uczelni. Stopień doktora nauk fizycznych uzyskał w 1969 r., a stopień doktora habilitowanego w 1983 r. Tytuł profesora nauk fizycznych otrzymał w 1993 r. W latach 1984–1987 pełnił funkcję zastępcy dyrektora Instytutu Fizyki. Był twórcą i pierwszym kierownikiem Zakładu Fizyki Jonów i Implantacji, który w 1994 r. wydzielił się z Zakładu Fizyki Jądrowej. Podczas swojej pracy w UMCS prof. Dariusz Mączka był promotorem kilkudziesięciu prac magisterskich oraz sześciu doktorskich. W uznaniu osiągnięć został odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi. W 2004 r. przeszedł na emeryturę w UMCS i przez kolejne lata pracował w Instytucie Energii Atomowej w Świerku. Był członkiem rad naukowych w tym instytucie oraz w Instytucie Technologii Elektronowej w Warszawie. Profesor był współautorem monografii naukowej i wielu artykułów w pismach o zasięgu międzynarodowym.

Zainteresowania badawcze prof. Dariusza Mączki jako fizyka doświadczalnego dotyczyły techniki elektromagnetycznej separacji izotopów, w tym konstrukcji i opty-

malizacji pracy źródeł jonów oraz implantacji jonowej i badań materiałów zaimplantowanych, głównie półprzewodników. Bezpośrednio po zatrudnieniu w 1960 r. w Katedrze Fizyki Doświadczalnej UMCS z inicjatywy kierownika katedry prof. Włodzimierza Żuka rozpoczął wraz z mgr. Józefem Pomorskim budowę dużego urządzenia badawczego – pierwszego w Polsce elektromagnetycznego separatora izotopów, uruchomionego w 1965 r. W tamtych czasach, częściej niż ma to miejsce obecnie, fizycy wspomagani przez pracowników technicznych konstruowali od podstaw aparaturę do swoich badań. Pracownicy skupieni wokół oddanego do użytku separatora rozpoczęli następnie współpracę z Instytutem Badań Jądrowych w Świerku, m.in. separowano aktywne izotopy ksenonu uzyskane po naświetleniu w reaktorze. Elektromagnetyczny separator izotopów był przez nich już w latach 60. ubiegłego wieku po raz pierwszy zastosowany do wprowadzania (implantacji) jonów domieszek do podłoży metali oraz półprzewodników. Zasięg głębokościowy wprowadzanych jonów został w następnych latach znacznie zwiększony dzięki zakupieniu w 1979 r. implantatora UNIMAS konstrukcji Instytutu Badań Jądrowych, przyspieszającego jony do maksymalnej energii 300 keV. Badano właściwości elektryczne cienkich warstw domieszkowanych, analizowano rozkłady wprowadzonych domieszek

metodami aktywności pozostałościowej i spektrometrii jonów wtórnych oraz mierzono widma jonoluminescencji. Prowadzono także badania elipsometryczne warstw półprzewodników zmodyfikowanych za pomocą implantacji jonów. Profesor pełnił odpowiedzialną rolę w powyższych badaniach jako promotor rozpraw doktorskich oraz kierownik Zakładu Fizyki Jonów i Implantacji. Brał także udział w eksperymentach w Zjednoczonym Instytucie Badań Jądrowych w Dubnej, gdzie łącznie przebywał przez ok. 10 lat. Współpracował z naukowcami z Instytutu Energii Atomowej w Świerku, Politechniki Lubelskiej, Uniwersytetu Państwowego w Mińsku i innych placówek naukowych.

Prof. Dariusz Mączka przywiązywał dużą wagę do międzynarodowej współpracy naukowej. Pracownicy kierowanego przez niego zakładu brali w tym czynny udział. Profesor był współinicjatorem oraz długoletnim przewodniczącym międzynarodowej konferencji International Conference on Ion Implantation and other Applications of Ions and Electrons, w skrócie ION, organizowanej co 2 lata w Kazimierzu Dolnym, a poświęconej

w przeważającym stopniu implantacji jonowej – dziedzinie badań i zastosowań przemysłowych, która wyrosła z metody elektromagnetycznej separacji izotopów. Był trzykrotnie wydawcą materiałów konferencji ION w międzynarodowym czasopiśmie naukowym „Vacuum”.

Ostatnia edycja konferencji odbyła się pod koniec czerwca ubiegłego roku. Podczas jej trwania prof. Mączka odwiedził uczestników. Jego niespodziewana wizyta okazała się pożegnaniem z przyjaciółmi i znajomymi.

Profesor został wychowany w duchu patriotyzmu oraz wartości chrześcijańskich. Ze względu na swoją ciepłą, spokojną i otwartą naturę oraz nietuzinkowe poczucie humoru był człowiekiem bardzo lubianym. Pasjonował się literaturą, historią, uwielbiał muzykę klasyczną oraz operetkową. Choć był wierny tradycyjnym przekonaniom, pozostawał otwarty na nowe pomysły, idee i technologie. Fundamentem jego wartości była rodzina. Służył swoim doświadczeniem i pomocą współpracownikom oraz studentom. To sprawiło, że zapamiętamy go jako człowieka wiecznie młodego, o otwartym umyśle.

Współpracownicy

Krystyna Cempel (1930–2023)

Urodziła się w Łukowie, gdzie ukończyła Państwowe Gimnazjum i Liceum typu humanistycznego. W 1950 r. rozpoczęła studia w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim na Wydziale Humanistycznym (sekcja filologii francuskiej). Dyplom ukończenia studiów wyższych pierwszego stopnia otrzymała w 1953 r.

Mimo odbytej rocznej specjalizacji bibliotekarskiej nie mogła otrzymać pracy w swoim zawodzie na terenie Lublina. W latach 1953–1957 pracowała w Dziale Finansowym w Kieleckim Okręgowym Przedsiębiorstwie Mierniczym Oddział w Lublinie. Pracę bibliotekarką podjęła dopiero w 1957 r. w Bibliotece Głównej Wyższej Szkoły Rolniczej w Lublinie. Pracę na stanowi-

sku starszego bibliotekarza otrzymała w Bibliotece Głównej UMCS w 1962 r. Od 1988 r. sprawowała funkcję kustosa. Od 1989 r. do emerytury (1991 r.) pracowała jako kierownik Biblioteki Zakładu Romanistyki.

Była członkiem Zrzeszenia Studentów Polskich, Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, Związku Nauczycielstwa Polskiego oraz NSZZ „Solidarność” UMCS, gdzie wykazywała się wyjątkową aktywnością. W stanie wojennym angażowała się również w działalność parafii pw. Świętego Józefa w Lublinie, mającą na celu opiekę nad rodzinami osób represjonowanych.

Pozostanie w naszej wdzięcznej pamięci.

Antoni Dudek

Jubileusz Centrum Nauczania i Certyfikacji Języków Obcych

Mówię po hiszpańsku do Boga, po włosku do kobiet, po francusku do mężczyzn, a po niemiecku do konia – trudno dziś stwierdzić, co miał na myśli cesarz Karol V, wypowiadając te słowa. Jest jednak oczywiste – znał języki oraz ich znaczenie w porozumiewaniu się z ludźmi i światem. My, lektorzy UMCS, również mamy tego świadomość, i za pedagogiem oraz filozofem Ludwigiem Wittgensteinem powtarzamy: język wyznacza granice naszego świata. Z okazji jubileuszu Centrum Nauczania i Certyfikacji Języków Obcych chciałbym przedstawić społeczności akademickiej realia naszej ponad 70-letniej służby Uniwersytetowi.

W marcu 1953 r. w Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej powstało Studium Języków Obcych – jednostka, której zadania i tradycje kontynuuje Centrum Nauczania i Certyfikacji Języków Obcych. Świątujemy 70-lecie, ale początki nauczania języków obcych w UMCS to wojenny jeszcze rok 1945, kiedy prof. Narcyz Łubnicki został poproszony o zorganizowanie systemu lektoratów. W Archiwum UMCS można znaleźć wiele dokumentów opisujących te początki. Przewodniczący Komisji Lektoratów prof. Łubnicki pisał w kwietniu 1945 r. do dziekanów: „Uprzejmie proszę o wezwanie słuchaczy do zgłoszenia się w Sekretariacie Wydziału celem obrania jednego z języków obcych (angielski, francuski, niemiecki) [w dokumencie maszynowo skreślony] jako obowiązkowego. Lektoraty wszystkich języków będą się odbywały o jednej porze – godz. 7–8 rano na wszystkich wydziałach”. Przy braku lokali i wzrastającej liczbie studentów dodatkowo prof. Łubnicki zarządził „wykłady lektorskie” od godz. 18 do 20. Początki

Uczcie się języków. Nawet nieistniejących (Stanisław Lec)

były trudne nie tylko ze względów lokalowych – brakowało profesjonalnych nauczycieli.

Pierwsi lektorzy

To byli najczęściej ludzie, którzy po prostu znali język. W podaniach o pracę pisali np.: „Uprzejmie proszę o łaskawe przyjęcie mię w poczet lektorów Uniwersytetu. Skończyłem gimnazjum filologiczne w Płocku w 1905 roku (przed strejkami szkolnym) oraz Instytut Handlowy w An-

twerpji. Mógłbym udzielać rosyjskiego jak również angielskiego”. Jak wspominał jeden z wieloletnich lektorów SPNJO, w 1968 r. jako lektorki pracowały trzy panie, znakomicie znające język rosyjski, którego nauczyły się jeszcze „za cara”. 1 marca 1953 r. powstało Studium Języków Obcych, a oficjalnie jako jednostka pozawydziałowa funkcjonowało od listopada tegoż roku. W styczniu 1965 r. rektor prof. Grzegorz Leopold Seidler powołał w nowej strukturze organizacyjnej UMCS Sekretariat Studium Praktycznej Nauki Języków Obcych. Nazwa ta pozostała do lutego 2003 r. W początkowym okresie uczono głównie języka rosyjskiego. Byliśmy wszak w jednym „obozie socjalistycznym”, za żelazną kurtyną i trudno było zdobyć podręczniki do języków zachodnioeuropejskich. Nie było również wykształconych filologicznie lektorów.

Studium

A teraz centrum, to przede wszystkim absolwenci filologii języków obcych. W „najlepszych” latach było nas całkiem sporo – na początku, w roku akademickim 1956/1957 mieliśmy 11 lektorów, w roku 1978/1979 w pięciu zespołach językowych (angielskiego, francuskiego, niemieckiego,

go, rosyjskiego i łacińskiego) pracowało 48 osób, a w rekordowym roku akademickim 2003/2004 języków nauczało 84 lektorów. W „nowych czasach”, przy samodzielności finansowej wydziałów, zmalała liczba godzin nauczania języków obcych. Przez wiele lat w programach nauczania były obowiązkowo dwa języki obce nowożytne i ewentualnie dodatkowo język łaciński. Obecnie „załoga” centrum to 48 lektorów sześciu języków – angielskiego, francuskiego, hiszpańskiego, niemieckiego, rosyjskiego i włoskiego.

Baza lokalowa

Po pierwszym powojennym okresie „bezdomności” (nie mieliśmy stałej siedziby) uczyliśmy w salach udostępnianych nam przez wydziały w różnych częściach miasta. Dostaliśmy też dwa pokoje o łącznej powierzchni 27,5 m² w budynku humanistyki (wtedy przy ul. Nowotki 10). Na początku lat 80. nasza siedziba mieściła się w kamienicy przy ulicy Radziwiłłowskiej 5 (kiedyś Dymitrowa). Można powiedzieć, że było to nasze pierwsze prawdziwe lokum. Oprócz pokoiów lektorskich, pokoiów kierownictwa, szatni, mieliśmy tam własne, aczkolwiek przechodnie sale lekcyjne. Wymagało to od lektorów dużej dyscypliny – należało kończyć i rozpocząć zajęcia jednocześnie z lektorami z salek obok. Niestety, spóźnialscy studenci powodowali zamieszanie i niesnaski. Jeśli dodamy do tego wąskie schody, kopcające piece, tłumy studentów, to nic dziwnego, że siedziba w Domu Studentckim „Amor” okazała się naszą wymarzoną przystanią. Na początku, od roku akademickiego 1993/1994, funkcjonowaliśmy tam z Wydziałem Filozofii i Socjologii, ale mieliśmy kilka własnych sal i wspianałe, jasne pokoje lektorskie. Kilka lat później okazało się, że sale używane w DS „Amor” nie spełniają wymogów bezpieczeństwa dla studentów. Zostały tam jednak pokoje lektorskie i gabinety dyrekcji.

Teraźniejszość

Za nami lepsze i gorsze, „chude i grubsze” lata, sukcesy i potknięcia. Do czasu wprowadzenia tzw. nowej matury każdy kandydat na studia w UMCS musiał zdać egzamin wstępny. Na niektórych kierunkach jego częścią był egzamin z języka obcego nowożytnego. Stanowiło to wstępną selekcję i nasi studenci znali wtedy język obcy na dużo wyższym poziomie, gdyż trzeba było zdać egzamin z języka, aby dostać się na studia.

Musi istnieć jakiś język, który obywa się bez słów. Jeśli nauczę się rozszyfrowywać ten język bez słów, to uda mi się rozszyfrować świat (Paulo Coelho)

W naszym odczuciu praca lektorów różni się od pracy nauczycieli przedmiotów kierunkowych. Głównym powodem jest to, że zwykle uczymy studentów przez cztery semestry, a więc pełne dwa lata. Na niektórych kierunkach są to nawet trzy lata, jeśli studenci decydują się na kontynuowanie nauki na studiach magisterskich. Dzięki temu rozwijamy relacje, czasami dużo bliższe niż nauczyciele, którzy prowadzą przedmiot przez jeden lub dwa semestry. Oprócz tego nauczanie języka obcego to bardzo często rozmowy dotyczące codziennego życia, zarówno studentów, jak i nauczycieli. Ośmielałam się stwierdzić, że powstaje między nami szczególna więź i bardzo często nasza komunikacja odbywa się w tym niewidzialnym języku bez słów, o którym pisze Paulo Coelho. Dowodem na to są bardzo wysokie oceny naszych lektorów w ankietach studentckich, zarówno za aspekty merytoryczne, jak i „ludzkie”.

Centrum jest również licencjonowanym ośrodkiem certyfikacji języków obcych kilku międzynarodowych instytucji certyfikujących. Prowadzimy egzaminy TELC, TOLES, TOEIC, LanguageCert i wielu innych. Oprócz wymiernych korzyści finansowych dla UMCS i centrum jest to działalność podnosząca prestiż naszej Alma Mater.

Razem z Biurem Promocji i Popularyzacji Nauki bardzo aktywnie wspieramy działalność promocyjną naszego Uniwersytetu – zajmujemy się obsługą merytoryczną dwóch dużych konkursów językowych: Faces of America i Challenge Accepted. Uczestniczymy również w Lubelskim Festiwalu Nauki.

W całej historii nauczania języków obcych w UMCS nie zabrakło przychylności władz dla naszej jednostki. Przez okres działalności centrum rektorzy bardzo nas wspierali i pomagali w trudnych momentach, chociaż jako jednostka międzywydziałowa i usługowa nie znajdujemy się w głównym nurcie życia uniwersyteckiego. Bardzo Państwu dziękujemy i prosimy o dalszą przychylność. Chciałbym również podziękować wszystkim moim Koleżankom i Kolegom, pracownikom centrum – obecnym i byłym, za dobrą pracę dla naszego Uniwersytetu.

Piotr Kaczmarzyk

W 2015 r. w Wydawnictwie UMCS ukazała się publikacja pt. *Tak było. 70 lat lektoratów języków obcych w UMCS* pod redakcją Danuty Dziełanowskiej, Janusza Maliszewskiego i Teresy Ochab, na którą złożyły się m.in. wspomnienia pracowników centrum. Pisząc ten tekst, czerpałem „wiedzę historyczną” z niniejszej publikacji.

Jubileusz 40-lecia pracy naukowej dr hab. Anny Łosowskiej

2 marca w sali konferencyjnej Stołówki Akademickiej „Trójka” odbył się jubileusz 40-lecia pracy naukowej dr hab. Anny Łosowskiej, historyczki, archiwistki, wieloletniej dyrektor Archiwum i Muzeum UMCS.

W jubileuszu udział wzięli licznie zgromadzeni goście m.in.: dr hab. Arkadiusz Bereza, prof. UMCS, prorektor ds. ogólnych; dr hab. Dariusz Słapek, prof. UMCS, dyrektor Instytutu Historii; dr Michał Kuchciak, dyrektor Archiwum i Muzeum UMCS; Tadeusz Sławecki, dyrektor Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. H. Łopacińskiego w Lublinie; Krzysztof Kołodziejczyk, dyrektor Archiwum Państwowego w Lublinie, siostra Karolina Kołodziejczyk z Archiwum Archidiecezjalnego w Lublinie; prof. Anna Sochacka, prof. Janusz Wrona i prof. Zbigniew Zaporowski, emerytowani profesorowie Instytutu Historii; dr hab. Marcin Kruszyński, prof. LAW, pracownik Biura Badań Historycznych IPN; dr hab. Maria Dębowska, emerytowany pracownik Ośrodka Archiwów, Bibliotek i Muzeów Kościelnych KUL; Artur Hamryszczak, adiunkt w Ośrodku Archiwów, Bibliotek i Muzeów Kościelnych KUL; dr hab. Stanisław Stępień z Południowo-Wschodniego Instytutu Naukowego; prof. Janusz Łosowski, organizator i fundator uroczystości, pracownicy Archiwum i Muzeum UMCS oraz współpracownicy, przyjaciele i rodzina Jubilatki.

Po przywitaniu gości przez Dariusza Borucha z Muzeum UMCS sylwetkę dr hab. Anny Łosowskiej przedstawiła Anna Romanowska. Następnie dr hab. Arkadiusz Bereza, prof. UMCS, prorektor ds. ogólnych w imieniu władz rektorskich złożył gratulacje i uznanie z okazji tak znaczącego jubileuszu słowami: *Dr hab. Anna Łosowska dała się poznać jako osoba konkretna, rozważ-*

na, godna zaufania, angażująca się bez wahania w pracę na rzecz Uniwersytetu. Kierowała archiwum w sposób kompletny, a jej wnioski i postulaty były zawsze przemyślane i wyważone. Nadto, rozmawiając z Jubilatką w sprawach dotyczących archiwum, miałem zawsze nieodparte wrażenie, że jest ona nieodłączną częścią świata wysokiej kultury, uporządkowanych wartości i szacunku dla innych osób. Świata, który – mam nadzieję – nigdy nie odejdzie w zapomnienie.

W dalszej kolejności głos zabrali: dr hab. Dariusz Słapek, prof. UMCS, Tadeusz Sławecki, Krzysztof Kołodziejczyk, dr hab. Marek Konstankiewicz, prof. UMCS z Katedry Archiwistyki i Nauk Pomocniczych Historii oraz dr hab. Marcin Kruszyński, prof. LAW. Odczytano także list gratulacyjny przesłany przez prof. Ryszarda Szczygła.

Podczas uroczystości dr Michał Kuchciak, dyrektor Archiwum i Muzeum UMCS wręczył księgę jubileuszową pt. *Archivum seu thesaurus Universitatis et acta aliorum officiorum. Studia ofiarowane dr hab. Annie Łosowskiej na czterdziestolecie pracy naukowej*, w której teksty zamieścili pracownicy, współpracownicy i przyjaciele Jubilatki.

Dr hab. Anna Łosowska pełna wzruszenia podziękowała wszystkim uczestnikom za trud poniesiony przy organizacji jubileuszu i pamięć. Wspomnieniami powróciła do swojej pracy zawodowej i podkreśliła, że dla niej największym sukcesem jest stworzony zespół pracowników, który dziś pracuje w archiwum. Po tych słowach Dariusz Boruch wyrecytował *Rymowaną refleksję odnalezioną między archiwalnymi szpargałami*, autorstwa prof. Janusza Łosowskiego. Uroczystość zwińczył występ Grupy Teatralnej Pracowników UMCS ze

Fot. Klaudia Olsender

Fot. Klaudia Olsender

spektaklem satyrycznym „Rozmówki” na podstawie tekstów Stefanii Grodzieńskiej.

Jubilatka urodziła się 23 stycznia 1954 r. w Lubartowie. Po ukończeniu I Liceum Ogólnokształcącego w Lubartowie (1973 r.) podjęła studia historyczne o specjalności ogólnohistorycznej na Wydziale Humanistycznym UMCS. W 1977 r. obroniła pracę magisterską napisaną pod kierunkiem dr. Ryszarda Szczygła. Trzy lata później ukończyła Podyplomowe Studium Neolatinistyczne Uniwersytetu Łódzkiego u prof. Jerzego Starawskiego, a w 1983 r. Podyplomowe Studium Archiwistyki Uniwersytetu Warszawskiego u prof. Ireneusza Ichnatowicza. W 2005 r. obroniła doktorat na Wydziale Humanistycznym UMCS na podstawie dysertacji *Kolekcja „Liber legum” i jej miejsce w kulturze umysłowej późnośredniowiecznego Przemysła* u prof. Barbary Trelińskiej. W 2006 r. uzyskała mianowanie na dyplomowanego pracownika dokumentacji i informacji naukowej. W 2014 r. na podstawie wydanej książki *„Pennae investivi Premisliae”. Notariusze kancelarii kościelnych, pisarze sądów oraz urzędów świeckich w XV i na początku XVI wieku* oraz dorobku naukowego habilitowała się w UMCS.

Dr hab. Anna Łosowska pracę w Archiwum UMCS rozpoczęła 1 września 1988 r. Przez 32 lata kierowała nim, przekształcając z dwuosobowej sekcji administracyjnej w Dziale Spraw Osobowych w ogólnouczelnianą jednostkę organizacyjną o własnych zadaniach statutowych. Opracowała normatywy regulujące pracę kancelaryjną oraz archiwalną, które obowiązują do dziś. Wiele wysiłku włożyła w zorganizowanie archiwum uniwersyteckiego w nowej siedzibie. Nowoczes-

ny, funkcjonalny i bardzo dobrze wyposażony lokal w centrum miasteczka akademickiego znacznie poprawił warunki pracy archiwalnej.

Jubilatka traktowała archiwum nie tylko jako komórkę dokumentacyjną, ale także naukową, wzorując się na Archiwum Uniwersytetu Jagiellońskiego. Chętnie dzieliła się wiedzą i doświadczeniem z innymi, w trakcie pracy w archiwum prowadziła zajęcia dydaktyczne dla studentów archiwistyki z zarządzania dokumentacją współczesną (1992–2002) oraz zajęcia z prowadzenia archiwum zakładowego w ramach Podyplomowego Studium Archiwistyki UMCS (2002–2012). Doświadczenie uzyskane w ciągu kilkunastu lat pracy dydaktycznej ze studentami pozwoliło jej na wypracowanie oryginalnej formy kształcenia w postaci indywidualnych staży studentów realizowanych przez Archiwum UMCS od 2009 r.

Jubilatka jest autorką ponad 130 publikacji, w tym 5 książek. Jej badania koncentrują się wokół czterech nurtów badawczych: szeroko rozumianej kultury umysłowej późnośredniowiecznego Przemysła, problemów archiwistyki współczesnej, zwłaszcza związanych z pracą archiwów wyższych uczelni, dziejów UMCS i dziejów najnowszych.

Bez wątpienia postać dr hab. Anny Łosowskiej i jej różnorodna działalność przyczyniły się do stworzenia z Archiwum UMCS bardzo dobrze działającej komórki organizacyjnej, której aktywność została dostrzeżona w kraju, a nawet za granicą. Wytyczone przez nią kierunki działalności archiwum są kontynuowane, a w przyszłości będą rozszerzane z korzyścią dla Uniwersytetu i polskiej archiwistyki.

Anna Romanowska

Humor w „czasach zarazy”

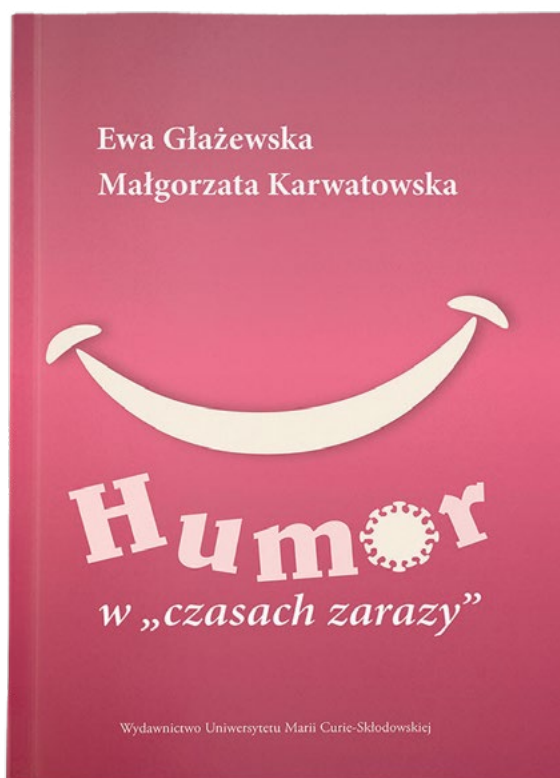
Książka autorstwa dr hab. Ewy Głazewskiej, prof. UMCS i prof. dr hab. Małgorzaty Karwatowskiej pt. *Humor w „czasach zarazy”*, która została niedawno wydana w Wydawnictwie UMCS, będzie interesującą lekturą nie tylko dla specjalistów badających różne aspekty pandemii Covid-19, mającej też swoje odbicie w tekstach kultury, ale ze względu na analizowane zjawisko „humoru”, osławiającego pandemiczną rzeczywistość poprzez różnego rodzaju humorystyczne przekazy i przedstawienia, może zainteresować szersze grono czytelników. O wartości publikacji świadczy aparat naukowy w niej zastosowany – oparcie wyводу na bogatej i zróżnicowanej dziedzinowo literaturze przedmiotu, ale też pasjonujący materiał empiryczny w postaci kawałów na czas pandemii, związanych z tym czasem ikonicznych aranżacji masek i całej puli internetowych memów.

Autorki rozpoczynają swoje rozważania od ustaleń teoretycznych dotyczących pojęcia „humoru”, który w literaturze naukowej jawi się jako zjawisko wieloaspektowe, niejednorodny w swoim charakterze, powiązane – jak pisał Jerzy Ziomek – ze zjawiskiem śmieszności, które odnosimy do otaczającej nas rzeczywistości, i z kategorią komizmu. Kolejny, drugi rozdział książki przybliży czytelnikom „covidowe dowcipy”, publikowane na stronach internetowych żarty i kawały związane z covidem. Odwołują się one w pierwszej kolejności do typowych sytuacji i działań w czasie pandemii, takich jak objawy wirusa, mycie rąk, noszenie maseczek, utrzymywanie społecznego dystansu, ale też ujawniają funkcjonowa-

nie stereotypów dotyczących kobiet i grup zawodowych, np. policjantów i nauczycieli. Rozdział trzeci wypełniają rozważania i uwagi dotyczące „humoru na maskach”, opatrzone zabawnymi i dowcipnymi napisami bądź obrazkami. W czwartym, najbardziej obszernym rozdziale, jest mowa o „pandemii memów”, czyli o memach jako jednostkach transmisji kulturowej używanych w różnych odmianach jako środki humoru internetowe-

go. Autorki zwracają uwagę na memetyczne gry werbalno-wizualne i na koronamemy, w sposób szczególnie powiązane z doświadczeniem pandemii i lockdownem. Tu może najwyraźniej dochodzi do głosu interdyscyplinarne podejście do przedmiotu badań, analizowanego od strony językoznawczej (w wymiarze semantycznym i intertekstualnym) i kulturoznawczej, socjologicznej i psychologicznej, z uwzględnieniem przekazów językowych i różnych form wizualizacji komunikowanych w memach treści, czyli całej związanej z humorem i odczuciem komizmu retoryki werbalno-wizualnej. Ostatni rozdział został skomponowany na zasadzie studiów przypadków, takich jak „so-

cial distancing” i „Coronalisa”, traktowanych jako zbiór zwizualizowanych wariacji na temat Mony Lisy Leonarda da Vinci, różnego rodzaju kulturowych remiksów, które można było zaobserwować na maskach pandemicznych. Na zakończenie swoich rozważań autorki stwierdzają: *Tworzenie dowcipów, wysyłanie memów bądź kreowanie śmiesznych masek pandemicznych pełniło często funkcje dużo ważniejsze i poważniejsze niż sama rozrywka. Wszystkie te działania służyły uzewnętrznianiu naszych*

emocji, kanalizowaniu strachu, umożliwiły one dzielenie się podobnymi doświadczeniami z innymi, a jednocześnie pokazywały, na czym polega nowa covidowa normalność (s. 202). Jest to stwierdzenie w pełni uzasadniające pogląd o ważnej roli humoru w naszym codziennym życiu i o oczyszczającej, wręcz katarktycznej mocy komizmu.

Mam nadzieję, że ta monografia skłoni Czytelniczki i Czytelników nie tylko do śmiechu, ale również do refleksji, bo przecież zarówno dowcip, jak i mem chce odbiorcy przekazać coś istotnego, toteż prowadzi z nim niekiedy wyrafinowaną i frapującą grę.

Adam Siwiec

Edycja źródłowa najstarszych zapisów sądowych z obszaru ziemi chełmskiej w średniowieczu

Publikacja jest efektem wieloletniej pracy zespołu specjalistów, w którego skład weszli pracownicy Instytutu Historii UMCS: prof. dr hab. Grzegorz Jawor, dr hab. Małgorzata Kołacz-Chmiel i prof. dr hab. Anna Sochacka oraz dr Waldemar Bukowski z Instytutu Historii PAN w Krakowie. Wydawcy mają bardzo duże doświadczenie w edytorstwie źródeł historycznych z okresu późnośredniowiecznej Lubelszczyzny. Dotychczas dzięki ich pracy drukiem wydano pięć wydawnictw prezentujących treść ksiąg sądowych pochodzących z tego regionu. Podkreślić należy, że zespół wypracował własny sposób edycji źródeł. Jego cechą charakterystyczną są streszczenia w języku polskim, prezentujące pozaformularzową treść poszczególnych zapisów. Dzięki temu edycja może służyć nie tylko historykom, ale także osobom zainteresowanym dziejami regionu.

Prezentowana edycja źródłowa stanowi niezwykle interesujący materiał dla historyków badających dzieje pogranicza polsko-ruskiego. Opisuje region osadniczy skoncentrowany wokół centralnej jednostki w Hrubieszowie w momencie włączenia tego terytorium w obręb administracji i sądownictwa polskiego. Stanowi zatem unikalny materiał źródłowy do badań nad zmianami, nie tylko administracyjnymi, ale przede wszystkim społeczno-gospodarczymi zachodzącymi na tym terenie w XV stulecie.

Wydanie zapisów sądowych jest też istotne ze względu na stan zachowania księgi będącej podstawą edycji. Zniszczenia, którym uległa ona najprawdopodobniej w drugiej połowie XIX stulecia, powodują, że duże fragmenty tekstu są nieczytelne ze względu na zalanie

i zbutwienie kart (czasami sięgające nawet 1/3 tekstu). Stanowiło to duże wyzwanie nawet dla tak profesjonalnego zespołu edytorskiego. W konsekwencji konieczne było naświetlenie tekstu promieniami ultrafioletowymi, co pozwoliło na odczytanie niewidocznych gołym okiem fragmentów.

Małgorzata Kołacz-Chmiel

Kolejny tom z serii „Conrad: Eastern and Western Perspectives”

Monografia autorstwa Merry M. Pawlowski pt. *Joseph Conrad and Material Culture. From the Rise of the Commodity Transcendent to the Scramble for Africa* [Joseph Conrad a kultura materialna: od rozkwitu transcendentnej towarowości do rozbioru Afryki], wydana w 2022 r. przez Wydawnictwo UMCS i Columbia University Press, stanowi 31 tom serii „Conrad: Eastern and Western Perspectives”, której redaktorem naukowym jest prof. dr hab. Wiesław Krajka, emerytowany profesor UMCS. Prezentuje oryginalne podejście do twórczości Conrada, zwłaszcza jego afrykańskich utworów fikcyjnych, poprzez zbudowanie wywodu na ważności kultury materialnej i jej roli w ukształtowaniu literackich dzieł sztuki w okresie modernizmu. Wychoząc od opisu unikalnej rzeźby kła słonia, stanowiącej zarówno dzieło sztuki, jak i przedmiot kultury materialnej, Merry Pawlowski śledzi sceny z życia w Afryce przedstawione na tej rzeźbie, aby wyprowadzić z nich główne tematy swego naukowego studium wybranych fikcyjnych i niefikcyjnych utworów Conrada. Obejmują one obecność transkultuacji w Afryce kolonialnej, transformację fetyszu afrykańskiego w fetysz kulturowy, eksploatację tego kontynentu poprzez tworzenie map, eksplorację i handel aż do rozkwitu transcendentnej towarowości. Stosując teorie kartograficzne, materialistyczne, psychoanalityczne i postkolonialne jako ramy rozważań, Pawlowski przedstawia nowe interpretacje wybranych szczegółów tekstowych i elementów liminalnych w utworach Conrada, wzmacniając je istotnymi ilustracjami, co prowadzi do odwzorowania wyłaniającego się z nich szerszego obrazu kultury materialnej. Przykłady takich niezwykle interesujących, nasyconych wielością znaczeń, detali tekstowych stanowią: blaszana puszka na biszkopty firmy Huntley i Palmers, odniesienia do Wielkiej Wystawy z roku 1851 czy intrygujące aluzje do haniebnego wyszarpywania łupów z podbijanych obszarów.

Autorka rekonstruuje obecność kultury materialnej, wydobywając znaczenia z luk, niedopowiedzeń i aluzji w siedmiu rozdziałach monografii: Introduction: The Commodity Transcendent (Wstęp: Transcendentna towarowość); 1. „Autocracy and War”, the Age of Capital,

and the Rise of the Commodity Transcendent („Wojna i autokracja”, epoka kapitalizmu oraz rozkwit transcendentnej towarowości); 2. Spectral Sightings, Mapping, and Exploration in „Geography and Some Explorers” (Upiorne obrazy, mapowanie i eksploracja w „Geografia a niektórzy odkrywcy”); 3. A Witness in the Congo: Conrad’s „The Congo Diary” and „Up-river Book” (Świadek w Kongu: Conrada „Dziennik kongijski” oraz „Książka podróży w górę rzeki”); 4. „An Outpost of Progress”: „the lightest part of the loot I carried off from Central Africa” („Placówka postępu”: „najlżejsz[a] część łupu, który wywiozłem z Afryki Środkowej”); 5. „Heart of Darkness”: Conrad’s Centerpiece in the Congo („Jądro ciemności”: centralna część Konga Conrada); Conclusion: Conrad, Commodities, and the Work of Art (Zakończenie: Conrad, towary a dzieło sztuki). Każdy rozdział przedstawia bogaty kontekst, z którego Conrad korzystał, tworząc te dzieła; daje czytelnikowi możliwość wniknięcia w jego świat poprzez wyobrażenie owych nieoswojonych przestrzeni, z których czerpał inspiracje dla swej sztuki.

Merry M. Pawlowski jest emerytowanym profesorem literatury angielskiej w California State University Bakersfield. Opublikowała studia o twórczości Conrada we wcześniejszych tomach serii „Conrad: Eastern and Western Perspectives”, a także eseje, artykuły naukowe i rozdziały w monografiach o *Three Guineas* Virginia Woolf, jest też redaktorem naukowym monografii wieloautorskiej *Virginia Woolf and Fascism: Resisting the Dictators’ Seduction*.

Wiesław Krajka

Wystawy (PAR)ALAKSA w Zagrzebiu

1 marca dziekan Akademii Sztuki w Zagrzebiu prof. Tomislav Buntak oficjalnie otworzył w Galerii Prsten, jednej z przestrzeni wystawienniczych Dom Hrvatsko Društvo Likovnih Umjetnika (Domu Chorwackiego Stowarzyszenia Artystów Plastyków) dwie retrospektywne wystawy lubelskich grafików: dr. hab. szt. Krzysztofa Rukasza i prof. dr. hab. Krzysztofa Szymanowicza.

Artyści przedstawili ponad 160 prac wykonanych w technikach litografii i linorytu w formatach od 10 x 10 cm do 200 x 140 cm. Wystawy te noszą jeden wspólny tytuł (PAR)ALAKSA i są wyborem grafik z ponad 30 lat ich pracy twórczej. Pomysłodawcą tytułu całego projektu jest kurator obu ekspozycji prof. Tomislav Pletenac. Artyści po raz pierwszy zrealizowali tego typu wspólne przedsięwzięcie, w ramach którego zaprezentowali swoje wystawy indywidualne w tym samym czasie i w tej samej przestrzeni galeryjnej. Ten eksperyment wystawienniczy dał bardzo ciekawy rezultat, zaskakując nie tylko chorwackich widzów, krytyków, ale i samych twórców.

Warto dodać, że tego samego dnia i w tym samym budynku, ale w innej przestrzeni wystawienniczej czołowy chorwacki twórca konceptualny Dalibor Martinis przedstawił instalację wideo pt. „Nemam vremena”. Dzięki temu widzowie mieli możliwość zapoznania się z trzema odmiennymi postawami artystycznymi oraz konfrontowania ich ze sobą zarówno w obrębie jednej dziedziny, jak i w szerszym zakresie obejmującym różne kierunki i style.

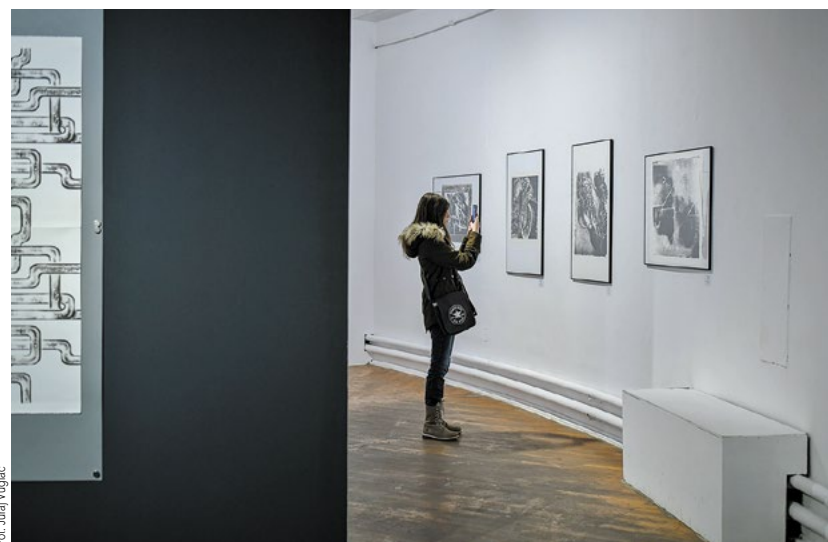
Wernisaż uświetnił minirecital słynnego chorwackiego gitarzysty Ante Gelo, któremu towarzyszyła Doris, młoda wokalistka z Zagrzebia. Ante Gelo to artysta współpracujący z największymi gwiazdami muzyki popularnej i jazzowej w Chorwacji. Występował na słynnych światowych scenach koncertowych, m.in. L'Olympia w Paryżu czy Sydney Opera House.

Projekt (PAR)ALAKSA został zorganizowany w ramach umowy o współpracy pomiędzy Akademią Sztuki w Zagrzebiu i Instytutem Sztuk Pięknych UMCS. Wystawy powstały pod patronatem promocyjnym i finansowym ambasadora Andrzeja Jasionowskiego i Ambasady RP w Zagrzebiu. Głównym organizatorem było Chorwackie Stowarzyszenie Artystów Plastyków.

Julia Maj

Fot. Juraj Vogljač

Fot. Juraj Vogljač

Fot. Juraj Vogljač

Powstańczych lat sygnały. Lubelszczyzna – Ziemia Włodawska

15 marca w Miejskiej Bibliotece Publicznej we Włodawie odbyła się konferencja popularnonaukowa „Powstańczych lat sygnały. Lubelszczyzna – Ziemia Włodawska”. Wydarzenie patronatem honorowym objęli rektor UMCS prof. dr hab. Radosław Dobrowolski i burmistrz Włodawy Wiesław Muszyński. Konferencja wpisana się w obchody Roku Powstania Styczniowego z okazji 160. rocznicy jego wybuchu. Tego dnia w imieniu rektora UMCS wystąpił zastępca dyrektora Instytutu Historii prof. dr hab. Grzegorz Jawor, który podkreślił znaczenie powstania dla historii Polski oraz wartość umacniania wiedzy o jego bohaterach.

Tematyka wystąpień poświęcona była miejscu powstania styczniowego w polskiej tradycji narodowej i lokalnej świadomości historycznej. Zaproszeni eksperci omówili kwestie związane z Lubelszczyzną i Ziemią Włodawską. Wśród prelegentów reprezentujących naszą Uczelnię znaleźli się: dr hab. Piotr Bednarz, prof. UMCS z wykładem *Powstanie styczniowe na tle polityki mocarstw europejskich* oraz dr hab. Dariusz Tarasiuk, prof. UMCS z referatem *Powstanie styczniowe na Lubelszczyźnie*. Delegaci poruszyli również kwestie dotyczące lokalnych bitew oraz materiałów historycznych zachowanych w zbiorach Archiwum Państwowego

w Lublinie oraz Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego Oddział we Włodawie.

Konferencja miała zasięg regionalny i była adresowana do młodzieży ze szkół ponadpodstawowych powiatu włodawskiego, słuchaczy Uniwersytetu Trzeciego Wieku, uczestników bibliotecznych klubów i kół zainteresowań, miejscowych i regionalnych środowisk kulturotwórczych oraz edukacyjno-oświatowych, pasjonatów historii i regionalistyki. Wydarzeniu towarzyszył koncert pieśni patriotycznych „W boju dla Niepodległej” w wykonaniu grupy wokalne Śpiewające Włodawianki z Włodawskiego Domu Kultury, pod kierunkiem Marcina Obuchowskiego.

Równocześnie odbywało się spotkanie informacyjne skierowane do kandydatów na studia na UMCS, w którym udział wzięli przedstawiciele Wydziału Historii i Archeologii – dr hab. Małgorzata Kołacz-Chmiel i Jakub Wisiński (przewodniczący Koła Naukowego Studentów Krajoznawców) oraz Centrum Promocji – inż. Magdalena Drwal. Spotkanie było doskonałą okazją do zapoznania się z naszą bogatą ofertą kształcenia, nowymi kierunkami studiów oraz możliwościami rozwoju osobistego.

Magdalena Drwal

Archiwum Miejskiej Biblioteki Publicznej we Włodawie

Archiwum Miejskiej Biblioteki Publicznej we Włodawie

Wystawa „Polskie kalendarze XIX-wieczne w zbiorach Biblioteki Głównej UMCS”

16 marca w Sali Muzeum UMCS odbył się wernisaż wystawy „Polskie kalendarze XIX-wieczne w zbiorach Biblioteki Głównej UMCS”. Uroczystego otwarcia dokonała zastępczyni dyrektora BG Urszula Poślada. Wernisaż został wzbogacony odczytaniem wybranych fragmentów kalendarzy przez Piotra Błaszczaka i Dariusza Borucha, członków Grupy Teatralnej Pracowników UMCS.

Na wystawie zaprezentowano ok. 40 tytułów wybranych XIX-wiecznych polskich kalendarzy wydawanych na ziemiach polskich w granicach przedrozbiorowej Rzeczypospolitej. Jako ramy chronologiczne przyjęto lata 1801–1900. Wystawiono najznamienitsze kalendarze warszawskie m.in. Antoniego Gałęzowskiego, Jana Jaworskiego, Józefa Ungra, krakowski Józefa Wildta, a także lubelskie: *Polski, Ruski i Astronomiczno-Gospodarski...* wydawany przez Jana Karola Pruskiego, *Pamiętniku książku Lublińskiej gubernii* czy *Kalendarz Lubelski*. Pokazano również przykłady wydawnictw z innych części ziem polskich np. z Kalisza, Cieszyna, Lwowa, Berdyczowa, Częstochowy, Torunia, Poznania, Chełmna, Płocka. Obok ogólnych przedstawiono kalendarze przeznaczone dla konkretnych grup odbiorców: ludowe, rolnicze, robotnicze, literackie, satyryczne i dla gospodyń.

Kalendarze ukazywały się w wielu krajach od XVII w., ale okresem szczególnego rozwoju tego typu wydawnictw był XIX w. Cieszyły się one zainteresowaniem w ówczesnym społeczeństwie, ponieważ ze względu na swoją dość niską cenę były dostępne dla szerszej grupy odbiorców. Pełniły funkcję edukacyjno-informacyjną. Oprócz części kalendarzowej i astronomiczno-meteorologicznej drukowano w nich np. wykaz stacji pocztowych wraz z rozkładem przyjazdów i odjazdów, tablice traktów pocztowych, rozkład jazdy i ceny biletów kolei żelaznej, tablice miar i długości, terminy opłacania podatków, tablice do regulowania zegarów, spisy jarmarków i targów zwykle ułożone alfabetycznie według nazw miejscowości z podaniem dat i ilości w ciągu roku. Zamieszczano rozmaite porady rolnicze i gospodarskie według pór roku.

W drugiej połowie XIX w. zawartość kalendarzy rozszerzono o treści ekonomiczno-gospodarsze, rolnicze, techniczne czy historyczno-literackie. Promowano no-

Fot. Małgorzata Paszka

wczesne rolnictwo i przemysł, drukowano najnowszą prozę i poezję, także aforyzmy, przysłowia czy zagadki, zamieszczano liczne porady domowe, gospodarskie, kulinarne czy dotyczące wychowania dzieci. Wykształciły się nowe, do tej pory nieznanne typy kalendarzy: ogólne, czyli powszechnie, ludowe, dla rodzin, dla gospodyń, rzemieślnicze, religijne, satyryczne, a pod koniec XIX stulecia – robotnicze. Początkowo drukowane w formie krótkiej broszury ok. połowy XIX w. rozrosły się do kilkudziesięciu lub nawet kilkuset stron, były bogato zdobione, niektóre przepięknie oprawione.

Do najstarszych kalendarzy wystawionych na wystawie należą: *Nowy Kalendarzyk Polityczny* z 1819 r.; *Kalendarz Polski, Ruski i Astronomiczno-Gospodarski* z 1822 r.; *Kalendarz Polski, Ruski i Astronomiczno-Gospodarski* Franciszka Xawerego Ryszkowskiego z 1827 r.; *Kalendarzyk Polityczny* Franciszka Radziszewskiego z 1834 r. oraz *Antoniego Gałęzowskiego i Spółki Kalendarz Domowy i Gospodarski* z lat 1835 i 1836.

Wystawa powstała dzięki współpracy Biblioteki Głównej oraz Muzeum UMCS.

Hanna Polak, Teresa Wałachowska

Młodzi przejmują Lublin – gala otwarcia Europejskiej Stolicy Młodzieży 2023

16 marca Akademiczne Centrum Kultury i Mediów UMCS Chatka Żaka miało przyjemność organizować galę otwarcia Europejskiej Stolicy Młodzieży Lublin 2023. Goście mogli podziwiać niesamowite widowisko artystyczne, stworzone przez młodych i kreatywnych ludzi. Zeszłoroczna Europejska Stolica Młodzieży, Tirana, przekazała Lublinowi klucz – symbol projektu.

Za reżyserię i przygotowanie gali odpowiadała Izabela Pastuszko, dyrektorka ACKiM UMCS Chatka Żaka we współpracy z Michałem Karapudą, dyrektorem Wydziału Kultury Urzędu Miasta Lublin oraz Rafałem Koziańskim, dyrektorem Centrum Kultury w Lublinie. Galę poprowadzili Aleksandra Borzęcka oraz Maciej Cieciora. Program projektu Europejska Stolica Młodzieży Lublin 2023 zaprezentowała Aleksandra Najda z Teatru Imperialnego. Producentem sceny był Bartłomiej Głuch.

Wśród gości znaleźli się m.in. prezydent Miasta Lublin dr Krzysztof Żuk, przedstawiciele Tirany Ira Topalli i Bledar Iljazi, Europejskiej Agencji Kosmicznej, Europejskiego Forum Młodzieży, Unii Metropolii Polskich,

młodzieżowe rady miast i samorządy studenckie, a także przedstawiciele Ukrainy z Andrijem Sadowym, merem Lwowa na czele.

Podczas widowiska można było podziwiać występy lubelskiej młodzieży – galę otworzyła *Oda do Radości* w aranżacji dr. Michała Iwanka i Szymona Chołomieja. Zaprezentowali się wówczas: solistki z zespołu The Helping Hand, soliści i muzycy z Wydziału Artystycznego UMCS, Chór Akademicki UMCS im. Jadwigi Czerwińskiej pod dyrekcją prof. dr hab. Urszuli Bobryk oraz Teatr Tańca zMYśl w choreografii Adrianny Sawczak. W dalszej części widowiska wystąpili tancerze ze Studio Tańca UDS w choreografii Klaudii Kosierb i Anny Łukasiak, a także Teatr Imperialny ze spektaklem „Rusałki” w przygotowaniu dr Ekateriny Scharapovej i Bogdana Brachy. Na koniec części artystycznej zaprezentowała się Fundacja Sztukmistrze oraz Rewia Sylaba w reżyserii Jakuba Szweda, z choreografią Katarzyny Janus. Wieczór uświetnił występ Zespołu Tańca Ludowego UMCS im. Stanisława Leszczyńskiego.

Julia Małyska

Otwarcie pracowni radiowo-telewizyjnej na Wydziale Politologii i Dziennikarstwa, 17 marca 2023 r.

Fot. Bartosz Proll

Studiuj w Lublinie – Europejskiej Stolicy Młodości, 21 marca 2023 r.

Fot. Bartosz Proll

JUBILEUSZ 70-LECIA

ZESPOŁU TAŃCA LUDOWEGO UMCS

ZAL. IM. STANISŁAWA LESZCZYŃSKIEGO

1953